ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

ΙΛΙΣΟΣ

Σ' αὐτὸ τὸ τεῦχος:

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ ΘΕΟΣΟΦΟΣ

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΙ

Ο ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Καὶ ἄλλα 15 θέματα

ΕΤΟΣ 1ον = ΑΘΗΝΑΙ, ΜΑΙΟΣ 1956 = ΤΕΥΧΟΣ 1ον

Ἔτος 1ον = ΜΑΪΟΣ 1956 = Τεῦχος 1ον

ΙΛΙΣΟΣ

Διεύθυνσις: Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» εἶναι περιοδικὸν ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ. Συνεπῶς, τὰ δημοσιευόμενα ἄρθρα ἀπηχοῦν τὰς γνώμας τῶν συγγραφέων των ΜΟΝΟΝ. Αἱ ἀπόψεις τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐκφράζονται εἰς τὰς ἑκάστοτε δημοσιευομένας ἐπισήμους ἀνακοινώσεις αὐτῆς.

Συνδρομὴ ἔτους 1956 Δραχ. 30
Ἐξωτερικοῦ Δολ. 2
Ταχ. Δ)σις: Κ. Μελισσαρόπουλος
Φιλοθέη — Ἀθῆναι

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 7.50

Τὸ 2ον τεῦχος θὰ κυκλοφορήση τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 6 § 1 Α. Ν. 1092)38: Ἐκδότης, διευθυντὴς συντάξεως καὶ τυπογραφείου: Κωστῆς Ν. Μελισσαρόπουλος, πλατεῖα Ἐθν. Τραπέζης 3, Φιλοθέη.

Ἔτος 1ον = ΜΑΪΟΣ 1956 = Τεῦχος 1ον

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ὑπό

ROB VAN VLOTEN

Η ἰδέα τῆς συγκροτήσεως Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης συζητεῖται καθημερινῶς καὶ περισσότερο. Ὀργανώνονται συνέδρια γιὰ τὴν προώθησι τῆς ἰδέας σὲ διάφορες χῶρες καὶ πόλεις. Μὲ κάθε μέσον λαϊκῆς ἐπικοινωνίας καταβάλλεται προσπάθεια νὰ γίνῃ ἡ ἰδέα αὐτὴ ὅσο μπορεῖ περισσότερο δημοφιλής. Καὶ π ρ έ π ε ι νὰ γίνῃ δημοφιλής, διότι ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ πρέπει νὰ εἶναι εὐρύτατα λαϊκή. Πρέπει, ἡ ἰδέα νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπὸ τὴν πλειονότητα τῶν λαῶν ποὺ ζοῦν στὶς ἐνδιαφερόμενες χῶρες.

Ἐπὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου π. χ. συγκοινωνίας, συναλλάγματος κλπ. εἶναι εὐκολώτερο νὰ ἐπιτευχθῇ συνεργασία, διότι αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ λιγώτερους ἀνθρώπους. Ἀλλά, γιὰ τὴν Κοινοπραξία Ἄνθρακος καὶ Χάλυβος, τί ἐννοεῖ ἡ μᾶζα τοῦ λαοῦ ; Ἢ γιὰ τὴν Μπε—νε—λοὺξ (τὴν ἕνωσι Βελγίου, Ὁλλανδίας καὶ Λουξεμβούργου) ποὺ δὲν εἶναι μόνο οἰκονομικὸ ζήτημα, ἀλλὰ ποικιλία ζητημάτων ; Ἐν τούτοις, εἶναι γεγονὸς ὅτι σημειοῦται μιὰ αὔξουσα πρόοδος, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχει ἀκόμη ἀρκετὴ ἐνεργὸς ὑποστήριξις τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνσωματώσεως.

Ὅταν λέγω «ἐνεργός», δὲν ἐννοῶ ὅτι ὅλοι θὰ ὤφειλαν νὰ

προσχωρήσουν σὲ κάποια λέσχη ἢ ὀργάνωσι γι' αὐτὸ τὸ σκοπό. Ἡ σκέψις περὶ τοῦ θέματος καὶ ἡ σύμφωνη δρᾶσις ἔστω σ' ἕναν μικρὸ κύκλο, εἶναι ἐπίσης ἐνέργεια. Πραγματικά, ὀφείλουμε πρῶτα νὰ προετοιμασθοῦμε μὲ τὸν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι γι' αὐτὴν τὴν ἐνσωμάτωσι. Στὸ Εὐρωπαϊκὸ συνέδριο οἰκονομικῆς συνεργασίας εἰς τὸ Τορκέ ὁ καθηγητὴς José Ortega y Gasset ἐζήτησε ἀπὸ τὸ ἀκροατήριό του νὰ ἐξετάσῃ κατὰ βάθος τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ Εὐρώπη. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνότης, εἶπε, ὑποστηρίζεται σήμερα μόνον ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς ἀντιμετωπίσεως ἑνὸς πιθανοῦ πολέμου. Ἀλλὰ πρέπει νὰ βλέπουμε τὰ προβλήματα πέραν ἀπὸ τὶς ἀπειλητικὲς περιστάσεις τῆς σήμερον.

Κατὰ κάποιο τρόπο βρισκόμαστε σήμερα σὲ παρόμοια κατάστασι μ' ἐκείνη ποὺ εἴχαμε κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου, ὅταν οἱ λαοὶ ἦσαν ἑνωμένοι σὲ μιὰ μεγάλη προσπάθεια, χωρὶς νὰ ἐννοοῦν πόσο χρήσιμη ἦταν ἡ ἑνότης ἄσχετα ἀπὸ τὶς πολεμικὲς ἀνάγκες.

Πρέπει νὰ μάθουμε νὰ μὴ σκεφτόμαστε ἐπὶ ἁπλῆς ἐθνικιστικῆς κλίμακος. Στὴν Εὐρώπη σήμερα καὶ παντοῦ στὸν κόσμο ὑπάρχει πολὺς ἐθνικισμός. Μιλᾶμε πάντα πάρα πολὺ σὰν Ὀλλανδοί, Ἄγγλοι, Γερμανοὶ ἢ Γάλλοι. Φυσικά, καθὼς λέγει ὁ Ν. Σρὶ Ράμ, ὑπάρχει καὶ ἐθνικισμὸς καλός, ἐποικοδομητικός, ὡραῖος, ἀλλ' αὐτὸς ποὺ συναντοῦμε στὶς ἡμέρες μας δὲν εἶναι τέτοιου εἴδους. Εἶναι ἀπομονωτικός, διότι εἶναι θεμελιωμένος στὴν ἰδέα ὅτι τὸ τάδε ἔθνος εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τ' ἄλλα. Τὸ ἴδιο πρᾶγμα συμβαίνει στὴν κοινωνικὴ ζωή, σὲ μικρὲς κοινότητες, καθὼς καὶ στὶς θρησκευτικὲς ὀργανώσεις, ποὺ κάθε μιὰ πιστεύει ὅτι εἶναι ἡ ἄριστη στὸν κόσμο.

Πρέπει νὰ προετοιμασθῇ βαθμηδὸν ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ἐνσωματώσεως. Πρέπει νὰ βλέπουμε ὅλα τὰ προβλήματα τῶν κρατῶν καὶ τὶς ἀνάγκες ὅλων τῶν ἀνθρώπων μὲ ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον, μὲ ἀγάπη ποὺ νὰ ἀναβλύζῃ ἀπὸ τὴν καρδιά μας, ἀπευθυνομένη πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Δὲν ἀντιμετωπίζουμε τὸ ζήτημα πῶς νὰ ἐκλεγῇ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο, ἀλλὰ πῶς νὰ κινήσουμε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν λαῶν ποὺ ζοῦν στὴν Εὐρώπη. Καὶ δὲν μᾶς χρειάζεται μόνον στὴν ἀρχὴ ἕνας ἐνθουσιασμός, μολονότι μιὰ σπίθα ἐνθουσιασμοῦ μπορεῖ νὰ ξεκινήσῃ μιὰ μεγάλη φωτιά. Ὄχι, χρειαζόμαστε νὰ γίνουν οἱ λαοὶ ἐνήμεροι τῆς βαθειᾶς σημασίας τῆς ἀδελφότητος. Ἐξακολουθοῦμε ὅλοι μας νὰ προσέχουμε πάρα πολὺ τὶς διαφορὲς ἀνάμεσα στὰ ἐθνικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ νομίζουμε πὼς οἱ διάφορες ἐθνικὲς νοοτροπίες δὲ μπορεῖ νὰ ἐργασθοῦν ἀπὸ κοινοῦ. Ἀλλὰ ἂν μπορέσουμε νὰ ἐκτιμήσουμε τὶς διαφορὲς μεταξὺ τῶν νοοτροπιῶν χωρῶν, θρησκειῶν καὶ πνευματικῶν καταστάσεων, θὰ καταλήξουμε σὲ καλύτερη κατανόησι. Ἡ ἐκτίμησις τῶν διαφορῶν εἶναι πραγματικὰ ἡ Ἀδελφότης.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ὑπὸ

N. SRI RAM

Τὸ πνεῦμα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ κατευθύνη κάθε πολίτην τοῦ Κράτους εἶναι νὰ προσφέρη στὸ Κράτος τὴν καλύτερη δυνατὴ συμβολὴ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἡ δημοκρατία τῆς ἐποχῆς μας εἶναι βασικὰ τὸ ἀντίθετον. Λειτουργεῖ μέσῳ κομμάτων, τὰ ὁποῖα, καθὼς τὸ δηλοῖ καὶ ἡ λέξις, ἀφοροῦν ὄχι τὸ ὅλον, ἀλλὰ τὸ μέρος ἑκάστου.

Ὑπὸ τὸ σύστημα τῶν κομμάτων, ἡ ψηφοφορία συχνὰ δὲν διευθετεῖ κανένα σοβαρὸ πρόβλημα. Τὸ ἄλλο κόμμα εἶναι ἕτοιμο νὰ τὸ ἀποδιευθετήση.

Ἐὰν ἡ δημοκρατία πρόκειται ν' ἀποβῆ ἄξια τοῦ ὀνόματος, θὰ ἔπρεπε πρωτίστως νὰ μορφωθῆ ὁ δῆμος, ὥστε νὰ ἐκτιμᾶ ἐκεῖνες τὶς ἀρετές, ποὺ ὁ ἀληθινὸς ἡγέτης ὀφείλει νὰ κατέχη, καὶ νὰ ψηφίζη καὶ ὑποστηρίζη μόνον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀληθινοὶ λειτουργοὶ τῆς εὐημερίας του.

Πρέπει ἀκόμη νὰ ὑπάρχη τὸ μέγιστον ὅριον τοπικῆς καὶ περιφερειακῆς πρωτοβουλίας.

Ὑπάρχουν μερικὲς βασικὲς ἰδέες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες μπορεῖ νὰ προκύψη μιὰ πρακτικὴ φιλοσοφία γιὰ μιὰ νέα τάξι: ἡ θεμελιώδης ἑνότης τοῦ ἀνθρώπου· ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου, ἴση γιὰ τὴ γυναῖκα ὅπως καὶ γιὰ τὸν ἄνδρα, πολιτική, οἰκονομική, θρησκευτικὴ καὶ κοινωνική· ἡ ἀδελφότης, ἁρμονία καὶ συνεργασία ἀντὶ ἀνταγωνισμοῦ καὶ

συγκρούσεως. Πρέπει νὰ προσθέσουμε τὸ πνεῦμα τοῦ καθήκοντος ἢ ὑπηρεσίας. Στὴ νοοτροπία τῶν πολιτῶν τὰ καθήκοντα πρέπει νὰ ἰσοζυγίζουν μὲ τὰ δικαιώματα καὶ πρέπει νὰ ἐκπαιδευθοῦν ἰδιαιτέρως οἱ νέοι πολῖται στὸ πνεῦμα τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, τοῦ συμμερισμοῦ τῶν ὑποχρεώσεων μ' εὐχαρίστησι καὶ προθυμία, ὥστε νὰ γίνῃ ἑλκυστική. Παιδιὰ καὶ κορίτσια πρέπει ἀπὸ τὴ νεαρή τους ἡλικία νὰ συνηθίσουν νὰ φροντίζουν γιὰ τὸ Κράτος καὶ ὄχι ἁπλῶς νὰ καυχῶνται γι' αὐτό.

Κανένα Κράτος δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι καλύτερο ἀπὸ τὸ χαρακτῆρα τῶν πολιτῶν του· κανένα οἰκοδόμημα δὲ μπορεῖ νὰ βαστάξῃ περισσότερο ἀπὸ τὸ ὑλικό του. Γι' αὐτὸ ἔχομε χρέος νὰ παρασκευάζωμε τὸ ὑλικό, δηλαδὴ τοὺς πολῖτες τοῦ νέου, εὐτυχισμένου, ἐλεύθερου καὶ εὔφυοῦς κόσμου, στὸν ὁποῖον θὰ ὑπάρχῃ σέβας γιὰ τὴν ἀτομικότητα—αὐτὸ εἶναι ἡ δημοκρατία—καὶ σέβας γιὰ τὶς ἀξίες ποὺ ἀνήκουν στὸ ἐλεύθερο καὶ ἀδέσμευτο Πνεῦμα...

('Από τό περιοδικό THEOSOPHY IN NEW ZEELAND)

'Ο Ν. Σρὶ Ράμ εἶναι πρόεδρος τῆς Παγκοσμίου Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Ἐγεννήθη στό Τανζόρ τῶν νοτίων Ἰνδιῶν ἀπό γονεῖς Βραχμάνους. Μετά τήν ἀποφοίτησιν ἀπό τό πανεπιστήμιον τοῦ Μαδρὰς τό 1909, ἐνεγράφη είς τήν Θ.Ε. καὶ τήν 17 Φεβρουαρίου 1953 ἐξελέγη πρόεδρος αὐτῆς, πέμπτος κατά σειράν ἀπό τῆς πρό 80 ἐτῶν ἱδρύσεώς της. Τελευταίως διηύθυνε τήν «Σχολήν Σοφίας» εἰς τό "Αντυαρ. Σήμερα εἶναι 64 ἐτῶν καὶ ἔχει γυρίσει σχεδόν ὅλον τόν κόσμο, διδάσκοντας. Τόν περασμένο 'Απρίλιο ἦλθε, γιά πρώτη φορά, στήν Ἑλλάδα καὶ ἔδωσε δύο δημόσιες διαλέξεις. Στίς 19 'Απριλίου, ἐφέτος, ἦλθε γιά δεύτερη φορά.

Ὅλα τὰ πιὸ θαυμαστὰ πράγματα τοῦ κόσμου συμβαίνουν γρήγορα, καθὼς ἡ γέννησις ἑνὸς ἄστρου ἢ ἑνὸς παιδιοῦ, ἡ μεταβολὴ τοῦ βλαστοῦ σὲ ἄνθος, τὸ φαινόμενον τοῦ ἔρωτος. Ἀλλά, πρὶν ἀπὸ αὐτὰ τὰ δραματικὰ συμβάντα, γίνεται μιὰ σιγανὴ καὶ σιγαλὴ διαδικασία. Ὅταν ὁ Χριστὸς ἢ ὁ ἐν ἡμῖν Θεὸς εἰσέρχεται στὸ βασίλειο τῆς καρδιᾶς μας, εἰσέρχεται γρήγορα, καθὼς ἕνα φῶς ἀπὸ τὸν οὐρανὸ εἰσχωρεῖ στὸ σκοτάδι. Ὅταν Αὐτός, ποὺ εἶναι ὁ ἐν ἡμῖν Χριστὸς ἐπικρατήσῃ, τότε δὲν ὑπάρχουν πλέον σκιές.

Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

ΣΤΟΝ ΠΑΛΑΜΑ

Μελέτη

ΧΡ. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Παλαμᾶς Θεόσοφος; Ἡ σωστὴ ἀπάντησις εἶναι: Ὁ Παλαμᾶς ΚΑΙ Θεόσοφος.

Ἡ ποίησις τοῦ Παλαμᾶ μοιάζει σὰν ἀπέραντος γεωγραφικὸς χῶρος, μὲ ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ τοπία. Ἀπὸ τοὺς μικροὺς καϋμοὺς τῆς Μεσολογγίτικης λιμνοθάλασσας ἀνεβαίνει σὲ κορυφὲς ἀνεμόδαρτες κι' ἀπὸ περιβόλια μὲ κελαδήματα πουλιῶν περνάει σὲ λόχμες σκοτεινές, ἀπάτητες, θεριῶν περίπατους. Ὁ ἐθνικὸς πολεμιστὴς καὶ ὁ κοινωνικὸς ἐπαναστάτης, ὁ θρῆσκος καὶ ὁ ἀντικληρικός. Ὁ λυράρης τοῦ ἔρωτα καὶ ὁ ἀσκητής. Ὁ ὑμνητὴς τῆς σαρκικῆς ζωῆς καὶ ὁ ἀξεδίψαστος ἐρευνητὴς τοῦ Ἐπέκεινα. Ὅλα εἶναι ὁ Παλαμᾶς. Ὁ ἴδιος διακονεῖ σὲ ναοὺς καὶ γκρεμίζει εἴδωλα, μάχεται σὲ κάστρα καὶ σὲ ὁδοφράγματα, χαίρεται τὸν ἥλιο, ρουφάει τοὺς χυμοὺς τῆς ζωῆς καὶ πνίγεται ἡ ἀνάσα του σὲ σκο-

νισμένες βιβλιοθῆκες. Ὁ ἴδιος παντοῦ, ὁ Παλαμᾶς.

Τοῦ ἔδωσαν πολλοὺς χαρακτηρισμοὺς καὶ τοῦ ἀνήκουν ὅλοι, κανένας ὅμως ξεμοναχιασμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ, ὅπως δὲν μπορεῖ κανένας νὰ πῇ ὅτι ἡ γῆ εἶναι μονάχα ἥσυχα λιμάνια καὶ πράσινα λειβάδια, εἴτε μονάχα ψηλὰ βουνὰ κι' ἄγρια φαράγγια. Γιατὶ κάθε καϋμὸς τοῦ κόσμου τούτου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἄγνωστων, ὅλα εἶναι Παλαμᾶς.

«Ἀληθινὸς Παλαμᾶς» δὲν ὑπάρχει ἕ ν α ς μ ό ν ο ν. Εἶναι πολλοὶ καὶ καθένας τους λάμπει ἀπὸ μιὰ δέσμη ἀκτίνων τῆς ἀλήθειας. Ὁ ἴδιος ἔλεγε πὼς ἔχει «πολλὰ ἐγὼ», διαβατικός, χωρὶς νὰ πολυστέκεται σὲ τίποτε. «Ἔχω τὴ συνείδηση—ἔλεγε—πὼς ἕ ν α ς δὲν εἶμαι». Ἔτσι, δὲν θὰ σταθῇ παρεξήγησις ἐὰν διατυπωθῇ ἡ γνώμη—χωρὶς καμμιὰν ἀπολύτως πρόθεσι μονοπωλήσεως, ἀλλ' οὔτε κἂν ὑπεροχῆς αὐτοῦ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ἔναντι ἄλλων — ὅτι ὑπάρχει καὶ ἕνας Παλαμᾶς Θ ε ό σ ο φ ο ς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στὴν αὐτοβιογραφικὴ «Ποιητική» του τονίζει καθαρά:

> **«Μεταφυσικὴ ἀνησυχία στὰ πρῶτα μου χρόνια, ποὺ ἀπ' αὐτά σφραγίζεται καὶ ὁ χαρακτήρας τοῦ ἀνθρώπου, ἴσα μὲ τὰ τελευταῖα του, μπορῶ νὰ πῶ πὼς δὲν εἶχα. Μοῦ ἔλειπε ἡ φροντίδα γιὰ τὰ ὑπερούσια . . .»**

Ὁ πατέρας του εἶχε «μυστικόπαθη ἰδεολογία», ἀλλὰ τὴν κρατοῦσε ζηλότυπα κλεισμένη μέσα του καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἐπιβάλῃ γύρω του. Ἔτσι δὲν ἐπηρεάσθηκε ὁ Ποιητής. Ἀκόμη καὶ μέσα στὴν ἐκκλησία, καθὼς ἀφηγεῖται, κυριαρχοῦσαν ἐπίγειοι ρεμβασμοὶ καὶ πόθοι. Καὶ τὸν ἐνδιέφεραν μόνον ἡ λαμπρότητα τῆς ἱεροτελεστίας, ἡ αἰσθητικὴ ἄποψις τῶν ἁγιογραφιῶν, οἱ ἱερεῖς καὶ ψάλτες σὰν καλλιτέχνες, τὸ κήρυγμα σὰν εἶδος φιλολογικό. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ τραγοῦδι του

> **«σὰ νὰ θέλῃ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγάπη τοῦ ἐ δ ῶ , ὄχι τοῦ ἐ κ ε ῖ. Ἕνα του συστατικό: ἡ αἴσθηση καὶ ἡ λατρεία τῆς γῆς αὐτῆς».**

Ὡστόσο, στὰ «Σημειώματα στὸ περιθώριο» τῶν «Πεζῶν δρόμων» του καθορίζει ὅτι ἐὰν δὲν τὸν εἶχε, στὰ παιδικὰ χρόνια, κυριεύσει ἡ ἀ γ ω ν ί α τῆς Μεταφυσικῆς, εἶχε, γιὰ λίγον ἔστω καιρό, τὴν π ε ρ ι έ ρ γ ε ι α τῆς Μεταφυσικῆς. Καὶ διάβαζε μεταφυσικούς ὅπου τούς εὕρισκε. Αὐτὸ τὸ «ψευτογνώρισμα», καθὼς τὸ χαρακτηρίζει, ἄφησε τὴν ἐπίδρασί του.

Στὴν «Ποιητική» του (Λυρισμὸς τῶν ὅλων) τὸ λέει καθαρά:

> **«Σὰ νὰ συγκυριαρχοῦν μέσα μου δύο ἰδέες ἀφιλίωτες, σὰ νὰ μὲ συνταράζουν δύο ἀντίθετα ρεύματα: ἡ ἐπιστήμη μὲ τὴν ἐμπειρία της καὶ ἡ μεταφυσικὴ μὲ τὴν ἰδεολογία της . . . Ἡ καθεμιὰ δύναμη μὲ τραβᾶ διαφορετικά. Ξέρω πὼς ἡ θετικὴ ἐπιστήμη μπορεῖ κάπως νὰ μὲ μυήσῃ σ' αὐτὸ ποὺ λέμε ἀλήθεια, ὅταν μὲ τὰ λόγια δὲ θέλουμε νὰ παίζουμε. Καὶ πάλι ἔρχε-**

ται τ' ὄνειρο τὸ μεταφυσικὸ μὲ τὴν ἀξίωση νὰ μοῦ βαθύνῃ ἀπειροστὰ τοὺς ὁρίζοντες. Ἡ φαντασία μου καὶ ταυτόχρονα καὶ ἀράδ' ἀράδα θερμαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ ὑλιστικὰ καὶ ἀπὸ τὰ ὑπερβατικὰ φιλοσοφήματα».

Καὶ ἐνῶ χαρακτήριζε «εὐτράπελη βλακεία» τὴν ἄποψι ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι φιλόσοφος, ἔδινε τὴν δική του περιγραφὴ τοῦ ποιητοῦ ὡς μυστικιστοῦ, ἀποκρυφιστοῦ καὶ ἱεροφάντου.

Ὁ Ἥλιος ἔπλασε τὸν κρίνο
Δόξα τῆς ὁλόανθης γῆς,
Καὶ τὸν κύκνο ποὺ εἶν' ὁ [κρίνος
Μιᾶς λευκόφτερης ζωῆς.
Τὸν ἀϊτό, νὰ τόνε σέρνῃ
Στὰ ὕψη του μαγνητιστής,
Καὶ τὸ φέγγος τῆς σελήνης
Τῆς ἐρωτικῆς.
Κι' ὀνειρεύτη πλάσμα πιὸ [μεστὸ
Ἀπὸ κρίνους, κύκνους, φέγ-[γη, ἀϊτούς,
Κι' ἔπλασε τὸν ποιητή.
Βλέπει Σε κατάματα, ὦ Θεέ,
Μόνος φτάνει ὡς τὴν καρδιά [σου,
Καὶ μᾶς λέει τί βρίσκει ἐκεῖ.

Ὁ δρόμος τοῦ Ποιητοῦ πρὸς τὴ μεταφυσική, καθώς, ἄλλως τε, καὶ πρὸς ὅλα τὰ ποιητικά του τοπία, πέρασε μέσ' ἀπὸ σελίδες βιβλίων. Τὴν ψυχολογία του, τὴν ὠνόμαζε «βιβλιόπαθη».

«...Ἔζησα καὶ ζῶ μὲ βιβλία... Ἕνα βιβλίο στὸ χέρι της κρατοῦσε ἡ Μοῦσα, ὅταν ἦρθε καὶ μὲ φίλησε...»

Στὴ βιβλιοθήκη του, στὸ περίφημο «κελλί» του, ὑπῆρχαν:

Κι' ἄμοιαστα κι' ὅπως—ὅπως,
τί τὸ κελλὶ στενό,
Σκύθες, Λατίνοι, Ἰντιάνοι,
τὸ σπάνιο, τὸ κοινό.

Μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Ἰνδοὶ συγγραφεῖς εἶχαν θέσι στὸν πνευματικὸ κόσμο του, ἀνάμεσα στοὺς ὁδηγοὺς καὶ ἐμπνευστές του. Γιὰ τὴν ἐπίδρασι τῶν βιβλίων μιλάει στούς «Πεζοὺς δρόμους» (Α' τόμος):

«Κάποτε, σὲ διάφορους καιροὺς τῆς ζωῆς μου κι' ἀράδ' ἀράδα θέλησα νὰ παίξω ρόλο Χριστιανοῦ, Β ο υ δ δ ι σ τ ή, πολύθεου. Μὰ πάντα ἀπὸ διαβάσματα κι' ἐντυπώσεις καλαισθητικές, ὑποθέτω».

Θὰ πῆ κανεὶς ὅτι «Ἰνδοὶ συγγραφεῖς» εἶναι ἀοριστία. Μιλάει, ὅμως, ὁ Παλαμᾶς καὶ γιὰ Θεοσοφικὰ βιβλία ἀπερίφραστα. Στὸ ποίημα «Αὐτὸς ὁ κόσμος δὲ σοῦ φτάνει;» τῆς συλλογῆς «Περάσματα καὶ Χαιρετισμοὶ» μᾶς δίνει τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ διαβάζει θεοσοφικὰ βιβλία καὶ ζητάει νὰ σηκώσῃ τὸν πέπλο τοῦ ἀόρατου. Καὶ στὸ ποίημα «Ὁ θάνατος τῆς κόρης», καθὼς τὸ ἐξομολογεῖται στὸ σχετικὸ κεφάλαιο τῆς «Ποιητικῆς» του, ἐπηρεάσθηκε ἀπὸ δικά του διαβάσματα θεοσοφικῶν βιβλίων.

Τί ἀκριβῶς εἶχε διαβάσει; Ὁ ἴδιος στὴν ἐπιστολή του τῆς 22 Ἰανουαρίου 1934 πρὸς τὸν κ. Ἀντώνιο Φ. Χαλᾶ, ἀναφέρει ὅτι εὕρισκε μεγάλο ἐνδιαφέρον στὰ ἔργα τοῦ Ροδόλφου Στάϊνερ καὶ τοῦ Ἐδουάρδου Συρέ, φημισμένων θεοσόφων συγγραφέων. Καὶ ἔτσι ἀποδεικνύεται λανθασμένη ἡ γνώμη τοῦ καθηγητοῦ Βεζανῆ, ὁ ὁποῖος, στὸ

ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον βιβλίο του «Ὁ Παλαμᾶς φιλόσοφος», ὑπεστήριξε ὅτι ὁ Ποιητὴς ἐσυμβόλισε ἀποκρυφιστικὲς ἰδέες, ποὺ ὑπάρχουν στὴ διδασκαλία Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου καὶ τοῦ δόκτορος Στάϊνερ, χωρὶς νὰ τὶς γνωρίζῃ, καὶ γενικώτερα ὅτι ὡρισμένες ἀλήθειες τὶς «διῃσθάνθη εὑρισκόμενος εἰς τὰ ὕψη ἐκεῖνα τοῦ συναισθήματος, τὰ ἄγνωστα εἰς τὸν κοινὸν θνητόν, καὶ τὰς ὁποίας ἐναπέθεσεν ἐν ἀγνοίᾳ του ἢ τοὐλάχιστον οὐχὶ ἐν πλήρει γνώσει τῆς ὁλκῆς των εἰς τὰ Δημιουργήματα τῆς Τέχνης».

Τὸ σωστὸ εἶναι ὅτι ὁ Παλαμᾶς εἶχε διαβάσει ὅλα σχεδὸν τὰ βιβλία τοῦ Στάϊνερ σὲ γαλλικὴ μετάφρασι καὶ ἀπὸ τὸν Συρὲ γνώριζε τόν Ἑρμῆ τὸν Τρισμέγιστο. Ὁ Παλαμᾶς ἦταν μεμυημένος στὴν Κασταλία,στὸν Γάγγη καὶ στὸ Νεῖλο...

Σὲ προηγούμενο γράμμα του (19 Δεκεμβρίου 1933) πληροφορεῖ τὸν φίλο του ὅτι εἶχε ξαναδιαβάσει τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες ἕνα ἀπὸ τὰ παληά του βιβλία, μὲ τὸν τίτλο «Ἡ λογοτεχνία καὶ ὁ ἀποκρυφισμός», στὰ γαλλικά, τοῦ Ντενὶς Σωρά, καθηθηγητοῦ σὲ ἀγγλικὸ πανεπιστήμιο.

> **«...Τὸ μέρος τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ποὺ μοῦ κίνησε χωριστὰ τὸ ἐνδιαφέρον εἶναι ὁ Occultisme.Μιλεῖ σ' αὐτὸ γιὰ τὸ «κολοσσιαῖο ἔργο» τῆς Blavatsky, ποὺ ἔκαμε γνωστὸ μὲ τ' ὄνομα Θεοσοφία στὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνα, εἶδος νεωτερικοῦ Συνόλου(Somme) τοῦ ἀποκρυφισμοῦ ποὺ χρησιμοποιεῖ ὅλα του τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ δεδομένα ἀπὸ τοὺς καιροὺς τῆς Ἀναγεννήσεως..»**

Στὸ ἴδιο γράμμα ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμία νὰ γνωρίσῃ «κάτι περισσότερο» ἀπὸ τὴν Μπλαβάτσκυ, τὴν ἱδρύτρια τῆς νεώτερης Θεοσοφίας.

Καὶ φαίνεται πὼς ἐγνώρισε. Στὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ εἶναι κατάσπαρτη ἡ ἐπίδρασις τῆς Θεοσοφίας κι' ἂς μὴ φαίνεται νὰ δεσπόζῃ.

Γιὰ τὴν ἀπαρίθμησι καὶ τὴν ἑρμηνεία τῶν ἐπιδράσεων αὐτῶν ἀπαιτεῖται μεγάλη μελέτη. Ἐντελῶς πρόχειρα, μπορεῖ ν' ἀναφερθῇ ὅτι εἶναι πολλὰ τὰ ποιήματα τοῦ Παλαμᾶ, ὅπου περιγράφει μυστηριακὰ τὴν κάθοδο τῆς ψυχῆς στὸ ἀνθρώπινο σῶμα, τὴ μαθητεία της πάνω στὴ γῆ καὶ τὴν καινούργια της ἄνοδο, ἀκριβῶς ὅπως τὴν ἐκθέτουν οἱ θεόσοφοι συγγραφεῖς.

Στὶς «Ἀλυσίδες», ἡ πλάσις ὁλόκληρη«ἀνασαίνει φυλακῆς ἀέρα». Καὶ εἶναι φυλακὴ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ποὺ μέσα του εἶναι κλεισμένη ἡ ψυχή, ἐνσαρκωνόμενη πολλὲς φορές, γιὰ νὰ ὑποστῇ τὶς δοκιμασίες τοῦ κόσμου τούτου πρὸς ἐξευγενισμό της, ὅπως τὸ ἀκάθαρτο χρυσάφι μέσα στὸ πύρινο χωνευτήρι.

Στὰ «Περάσματα καὶ Χαιρετισμοὺς» ὑπάρχει ἕνα ποίημα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Τὰ φτερά». Εἶναι :

Τὰ φτερὰ ποὺ τὰ πῆρες καὶ [πέταξες
ὅμως ὄχι στὰ οὐράνια, μὰ [πάλι
πρὸς τὴ γῆ γιατὶ ἐκείνη ὁ [μαγνήτης μας
καὶ ἡ πατρίδα μας εἶναι ἡ [μεγάλη.

Αὐτὰ τὰ φτερὰ — ὁ ποιητὴς τὸ λέγει— εἶναι ἡ ψυχή, ποὺ ἐπανέρχεται σ' ἕνα σῶμα καὶ χαράζει τὸ δρόμο του «σ' ἑνὸς ἀγγέλου ἀπάνου τὸ ἀχνάρι». Στὴν ἴδια συλλογή, ὑπάρχει ἡ «Ψυχή». Νά, τὸ πρῶτο καὶ τὸ τελευταῖο τετράστιχο :

Εἶμαι ἡ ψυχὴ καὶ ντύθηκα [τὸ σῶμα
γιὰ νὰ σὲ βρῶ
Καὶ τὸ φιλὶ ποὺ φλόγισα [τὸ στόμα
γιὰ νὰ σὲ χαρῶ.

. . . .

Εἶμαι ὁ νεκρὸς ποὺ θὰ ξα- [ναγυρίσω
μὲ νέα πνοή,
μὲ σχῆμα νέο, γιὰ νὰ τὴν [ξαναρχίσω
μ' ἐσὲ τὴ ζωή.

Σ' αὐτὰ τὰ δυὸ ποιήματα διατυπώνεται ἡ ἀποκρυφιστικὴ θεωρία ὅτι δὲν εἶναι τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ποὺ ἔχει ψυχή, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ ποὺ ντύθηκε ἕνα σῶμα, κατέβηκε σὲ πυκνότερην ὕλη γιὰ νὰ ἐκφρασθῇ καὶ νὰ ἐξελιχθῇ. Σύμφωνα μὲ τὴν ἴδια θεωρία, ἡ ψυχὴ εἶναι ἐξόριστη σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμο καὶ ὅταν λάβῃ συνείδησι τῆς θείας φύσεώς της τείνει νὰ γυρίσῃ στὴν πρώτη πατρίδα καὶ νὰ ξανάβρῃ τὶς λαμπρὲς ἰδιότητες, ποὺ κοιμήθηκαν μέσα στὸ χονδροειδὲς ὑλικὸ σῶμα.

Ἂν διαβάσῃ κανεὶς τὸ βιβλίο τοῦ Ὀλλανδοῦ Θεοσόφου Ζ. Βὰν ντὲρ Λήου «Θεοὶ ἐν ἐξορίᾳ», θὰ διαπιστώσῃ τὶ καταπληκτικὴ ταυτότης ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς θεοσοφικὲς ἀντιλήψεις περὶ ψυχῆς καὶ στὰ ποιήματα τοῦ Παλαμᾶ. Θὰ διαπιστώσῃ ὅτι ὑπάρχει μιὰ «θεοσοφία σὲ στίχους» καὶ πιὸ εὐρύτερα, μιὰ ποιητικὴ διατύπωσις τῶν μυστηριακῶν ἀληθειῶν ποὺ ἄκουαν στὴν «κρύπτη τῆς Περσεφόνης» οἱ μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρα, τῆς ἴδιας ἀλήθειας ποὺ ἀπεκαλύπτετο στὸ ἄδυτον τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, στὰ Ὀρφικὰ ἱερὰ τῶν Θεσσαλικῶν κοιλάδων.

Καὶ στὰ βιβλία τοῦ Ἰνδοῦ Ζιναραγιαντάσα, ἰδίως τὸ «Ἀπόκρυφος Ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος», συναντοῦμε ἀπόψεις στὸ πεζό, ποὺ ἔχει διατυπώσει σὲ στίχους ὁ Παλαμάς. Τραγουδάει στὴ «Φοινικιὰ» πὼς ἡ πλατειὰ Πλάσις δὲ νοιώθει τὸ χαμὸ τῶν λουλουδιῶν, γιατὶ ξέρει ὅτι «θ' ἀναστηθῇ μοσκόπνοη μιὰ βλάστηση ἄλλη».

Καὶ λέει ὁ Ζιναραγιαντάσα :

«Εἶναι σκληρὴ πορεία ἡ ἐξέλιξις, ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ εἶδος καὶ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴν μεμονωμένη ζωή. Ἀλλὰ παραδεχθῆτε ὅτι ἡ ἄφθαρτη καὶ ἀθάνατη Ζωὴ ἐξελίσσεται ἐπίσης, καὶ τότε τὸ μέλλον ἑκάστου ἀτόμου θὰ φανῇ μὲ τὰ λαμπρότερα χρώματα. Στὸ φῶς τῆς Μετενσάρκωσης, ὁ Θάνατος χάνει τὸ φάσγανό του καὶ ὁ τάφος τὴ νίκη Του. Ἡ θνητότης δὲν εἶναι παρὰ ἕνα μέρος, ποὺ πρὸς στιγμὴν διαδραματίζει ἡ ψυχὴ . . . »

Ἀπὸ τέτοιο πρῖσμα εἶδε τὴ ζωὴ καὶ ὁ Παλαμᾶς, σὰν ἕνα τμῆμα μεγάλου ταξιδιοῦ. Δὲν δέχθηκε τὸν θάνατο σὰν ἐκμηδένισι. Στὸ ποίημα «Γιὰ μιὰ πεθαμένη» λέγει :

Διαβάτη, μὴν κλαῖς τὴ λιγό- [ζωη παρθένα,

Κι' ἐκείνη ἀπ' τῆς γῆς τὴ [βαθειὰν ἀγκαλιὰ
Ξανὰ θὰ προβάλη
Στὸν ἄσωστο κόσμο μὲ κάλλη
Καὶ ἴδια καὶ ξένα
Τ' ἀρχαῖο πουλάκι σὲ νέα [φωληά.

'Αλλά, τὸ σπουδαιότερο ἀπὸ τὰ θεοσοφικὰ ποιήματα τοῦ Παλαμᾶ εἶναι «Ὁ θάνατος τῆς κόρης», ποὺ μπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ καὶ «ποιητικὴ σύνοψις τῆς Θεοσοφίας».

«Ὁ θάνατος τῆς κόρης» ἀρχίζει μὲ τὴν δήλωσι τοῦ Ποιητοῦ ὅτι γνωρίζει «κάποια μυστικὰ» ποὺ ἀπέκτησε μὲ τὴν μύησί του στὸν ἀποκρυφισμὸ καὶ τὴν Θεοσοφία, γιὰ τὴν ἐξέλιξι τῆς ζωῆς μέσω τῆς ἐξελίξεως τῶν μορφῶν. Σ' αὐτὸ τὸ ἐξαιρετικὸ μυσταγωγικὸ ποίημα, προβάλλει μὲ συναρπαστικὸ λυρισμὸ ἡ ταινία τῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τὴν πρωτόγονη στοιχειακὴ οὐσία ἴσα μὲ τὸν οὐρανὸ τῶν ὀνείρων, ἡ ἐξέλιξις τῆς ζωῆς διὰ μέσου τῶν ὀρυκτῶν, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων στὸν ἄνθρωπο καὶ ἡ τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ποίημα αὐτὸ πρέπει νὰ παρατεθῇ ἀκέρηο:

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ

Γνωρίζω κάποια μυστικὰ ποὺ δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι!

'Αφοῦ ξεχώρισες ἀπ' τὴν ἀγκάλη,
ἀπ' τὴν ἀγκάλη τοῦ Παντὸς—πρὶν τῆς ζωῆς τὸ κῦμα
σὲ ρίξῃ στ' ἀκρογιάλια μας μὲ κόρης ἀγνὸ σχῆμα
ἀφοῦ ξεχώρισες, ψυχὴ λευκὴ σὰ Γαλαξίας,
ἀπ' τὴ γαλήνη τῆς ἀνυπαρξίας,
ἔνιωσες πρῶτα τὴ ζωὴ μέσα στῆς γῆς τὰ βάθη,
ἀκίνητη, ἄνεργη, θολὴ καὶ δίχως νοῦ καὶ πάθη.

Πετράδι, πρωτοβρέθηκες βαθιὰ σ' ἀνήλια μέρη,
καὶ μιὰν ἡμέρα σκόρπισες λευκὴ φεγγοβολιά.
Μὰ πρὶν στολίσῃς κανενὸς τὸ χέρι,
καὶ στέμμα πρὶν πλουτίσῃς βασιλιᾶ,
ἡ Μοῖρα ἦρθε τὴ λάμψη σου νὰ κόψῃ,
καὶ χάθηκες, κι' ἄλλαξες ὄψη.

Κι ἀκόμ' ἀνέβης ἕνα σκαλοπάτι,
τὴ σκάλα τὴν τεράστια, τὴ Ζωή·
κ' ἔγινες κρίνο ὁλόλευκον· ἀλλὰ προτοῦ ἕνα μάτι
νὰ σ' ἀντικρύσῃ, καὶ προτοῦ νὰ σὲ χαϊδέψῃ μιὰ πνοή,
ἡ Μοῖρα σὲ ξερρίζωσε, μαράθηκες, καὶ πάλι
μορφὴν ἐδέχθης ἄλλη:

"Αλλη ἀκριβώτερη μορφὴ μὲ πιὸ σοφὰ στολίδια,
καί, κύκνος, γλυκοτάραξες τῆς λίμνης τὰ νερά·
ἀλλ' ὅμως πρὶν ἀνοίξῃς τὰ φτερὰ
γοργὰ γιὰ μακρινὰ ταξίδια,
ἡ Μοῖρα κάρφωσε τὸ πέταμά σου
καὶ πέθανες κι ἀνοίχτηκαν ἄλλοι οὐρανοὶ μπροστά σου.

Ἄλλοι οὐρανοὶ κατάβαθοι καὶ ἀσύγκριτοι, κ' ἐφάνης
στὰ νυχτωμένα μάτια μας ὁλόφωτη παρθένα!
Ἀλλ' ὅμως πρὶν νὰ κάνῃς
τὴν εὐτυχία μιᾶς καρδιᾶς ποὺ εἶχε πλασθῆ γιὰ σένα,
τῆς Μοίρας ἦταν ἡ βουλή,
καὶ σ' ἔβαλαν νὰ κοιμηθῆς ξανὰ βαθιὰ στὸ χῶμα...

Ψυχή, ποιὸ σχῆμα σὲ προσμένει ἀκόμα,
ποιὸς κόσμος ἐντελέστερος, Παρθένα, σὲ καλεῖ;

—Ἀλλὰ γνωρίζω κάποια μυστικὰ ποὺ δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι...

Δὲν ἀρμενίζεις πλέον γλυκὰ γλυκά,
δὲ σὲ τραβάει κανένα περιγιάλι,
δὲν ἔχεις πιὰ καρδιά, εὐωδιὰ καὶ ἀκτῖνες καὶ φτερά,
καὶ δὲ σὲ ξεχωρίζει πιὰ θωριά, ὀμορφιὰ καμία,
δὲ σὲ μεθάει τοῦ κόσμου πιὰ ἡ χαρά,
τοῦ κόσμου δὲ σὲ δέρνει ἡ τρικυμία.

Τίποτε πλέον τὄνειρο τοῦ κόσμου—ὄνειρο πλάνο—
τίποτε πλέον στὰ μάτια σου δὲν θὰ τὸ ξαναφέρῃ.
Καὶ πιὰ ν' ἁπλώσῃ δὲ μπορεῖ, Ψυχή, σ' ἐσένα ἐπάνω,
ἡ Μοῖρα σιδερένιο χέρι.

Ἡ θεία τοῦ Παντὸς δικαιοσύνη,
ἡ ὁλάγρυπνη, τὴν ἄφραστη ἀνάπαυση σοῦ δίνει,
γιατὶ ἀπὸ τὴ στιγμὴ τὴ μακρινὴ
ποὺ ἦρθες, ἐξεχώρισες, ψυχὴ λευκὴ σὰ Γαλαξίας
ἀπ' τὴ γαλήνη τῆς ἀνυπαρξίας,
ἄδολη, πάναγνη ἔζησες, ἔλαμψες, μοσχομύρισες.

Γι' αὐτὸ μέσ' στὴ γαλήνη τὴν παντοτεινή,
μέσ' στὴν ἀσάλευτη γαλήνη ἐγύρισες!

Ἐὰν πάρετε ὁποιοδήποτε θεοσοφικὸ βιβλίο, θὰ διαπιστώσετε ὅτι εἶναι διατυπωμένες ἐκεῖ ὅλες οἱ θεωρίες ποὺ ἐκφράζονται ποιητικὰ στὸν «Θάνατο τῆς κόρης»: Ἡ ἐξέλιξις τῶν μορφῶν τῆς ζωῆς, μέσα σὲ ἑκατομμύρια χρόνια, ἀπὸ τὸ ὀρυκτὸ στὸ φυτικό, ἀπὸ τὸ φυτικὸ στὸ ζωϊκό, ἀπὸ τὸ ζωϊκὸ στὸ ἀνθρώπινο βασίλειον καὶ ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο στὸ ἀγγελικό, ἡ διαδοχικὴ μετενσάρκωσις τῶν ψυχῶν χάριν τῆς ἐξελίξεώς των, ἡ ἰδέα τῆς ζωῆς ὡς μιᾶς κλίμακος μὲ πολλὲς βαθμίδες χωρισμένες ἀπὸ θανάτους, ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχει Θεία δικαιοσύνη, ποὺ «δὲν ἀμείβει, οὔτε τιμωρεῖ», ἀλλὰ διευθετεῖ τὴν ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν οἱ πράξεις τοῦ ἰδίου τοῦ ἀνθρώπου, ἔχουν ἐξαπολύσει, ὥστε νὰ τοῦ δοθῇ ἡ εὐκαιρία, μὲ τὶς διαδοχικὲς μετεκπαιδεύσεις στὸ σχολεῖο τῆς γῆς, νὰ ἐξυψωθῇ, νὰ ἐξαγνισθῇ, νὰ ἀνέλθῃ, νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ «σιδερένιο χέρι τῆς Μοίρας», τὸν νόμο τῶν μετενσαρκώσεων, νὰ ταυτισθῇ ἐκ νέου μὲ τὴν ἀρχικὴ θεία οὐσία...

«Ἔτσι — γράφει ὁ θεόσοφος Ζιναραγιαντάσα— ἐξελίσσεται ἡ ζωή, ἀπελευθερώνουσα σὲ κάθε στάδιο κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐγκεκλεισμένη μέσα της συνείδησι καὶ ἀποβαίνουσα βαθμιαίως πληρεστέρα ἀντικατόπτρισις τῆς Σοφίας, τῆς Ἰσχύος καὶ τοῦ Κάλλους τοῦ Θεοῦ. Ὁ δυνάμενος νὰ ὀνειροπολήσῃ μετὰ τοῦ ὀρυκτοῦ, νὰ αἰσθανθῇ σὰν ἕνα ἄνθος, νὰ ἀγαλλιᾷ μαζὶ μὲ τὰ πτηνά, νὰ συμμερίζεται τὶς ἐφέσεις καὶ τὶς χαρὲς τῶν ζώων, εἶναι ἕνας ποιητής, ἕνας διορατικός, ποὺ ἡ φαντασία του διακρίνει τὸν θεῖο σκοπό, χάριν τοῦ ὁποίου ὅλα αὐτὰ τὰ πλάσματα ἐδημιουργήθηκαν».

Γιατί, ὅμως, νὰ ἀνατρέχῃ κανεὶς στὰ θεοσοφικὰ συγγράμματα, γιὰ νὰ ἀνεύρῃ τὶς πηγὲς τοῦ Παλαμᾶ, ὅταν ὁ ἴδιος τὶς ἐξομολογεῖται ;

Σὲ μιὰ ὁμιλία του, ποὺ ἔγινε στὶς 11 Νοεμβρίου 1917, μὲ θέμα «Πῶς τραγουδοῦμε τὸν θάνατο τῆς κόρης», ἀφοῦ μίλησε γιὰ πολλοὺς ἄλλους ποιητάς, οἱ ὁποῖοι ὅμοιο θέμα εἶχαν πάρει, ἔφθασε καὶ στὸν δικό του, περίεργο καὶ τέλεια ξεχωριστὸ τρόπο ποιητικῆς νεκρολογίας καὶ αὐτὴν τὴν ἐξήγησι ἔδωσε τῆς δικῆς του ποιητικῆς :

« Συνταιριάζονται κάποια θετικὴ φιλοσοφία ποὺ δοξάζει τὴν ἀνάπτυξη τῶν εἰδῶν, τὸ περπάτημα τῶν ὄντων ἀπὸ τ' ἁπλούστερα στὰ συνθετώτερα, μὲ κάποιο θεοσοφικὸ πανθεϊσμὸ ποὺ ὅλα τὰ θέλει ζωντανά, θεῖα, καὶ νὰ ἀνεβαίνουν καὶ νὰ τελειώνωνται, τὴ μετεμψύχωση σὲ ὅραμα, τὸ δαρβινισμὸ ποιητικὰ ἑρμηνευμένο».

Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ξεχωριστὴ σημασία εἶναι ὅτι ὁ «Θάνατος τῆς κόρης» γράφηκε στὰ 1892 καὶ περιελήφθη στὴ συλλογὴ «Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου», ποὺ ἐκυκλοφόρησεν ἐκεῖνο τὸ χρόνο, ἐνῶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὴ Μεταφυσική, τὸν Ἀποκρυφισμὸ καὶ εἰδικώτερα τὴ Θεοσοφία, καθὼς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία του, διετηρεῖτο μέχρι καὶ τοῦ 1934. Συνολικά, πάνω ἀπὸ 40 χρόνια... Σ' αὐτὸν τὸν μισὸν αἰῶνα, μέσ' ἀπὸ τὴν ποίησι τοῦ Παλαμᾶ δὲν ἔπαψε νὰ βροντάῃ ἡ νεροσυρμὴ τοῦ ἔπους καὶ νὰ κυλάῃ γάργαρα τοῦ λυρισμοῦ τὸ ρυάκι, ἀλλὰ ἐπίσης δὲν ἔπαψε νὰ ρέῃ καὶ ἡ πηγὴ ἡ μυστική...

Ὁ Παλαμᾶς ὁ πολύτροπος διετήρησε μέχρι τέλους καὶ τὴν μορφὴ τοῦ Μ ύ σ τ ο υ.

ΧΡ. Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Κ. ΠΑΛΑΜΑ

ΑΥΤΟΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΔΕ ΣΟΥ ΦΤΑΝΕΙ;

— Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Ποιό γιοφύρι γυρεύεις νά διαβῆς;
Στοῦ λύκου τή μονιά, στῶν προβάτων τή στάνη
γιά ποιούς ἥλιους κορφές πᾶς ν' ἀνεβῆς,

— Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Μ' ὅλα του τά λουλούδια τόν καταφρονᾶς,
τό θρίαμβο τοῦ παλιάτσου, τοῦ ραγιᾶ τό χάνι,
Τήν ἐκκλησιά πού λειτουργιέται ὁ Μαμμωνᾶς;

— Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Θεοσοφικά βιβλία κ' ἡ σκέψη σου ρουφᾶ;
Τό μαγικό μυρίζεσαι βοτάνι
πού τοῦ πιό πέρα μᾶς ἀνοίγει τά κρυφά;

— Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Πῶς! ἡ μαρτυρική θρησκεία παρηγοριά
μέ τοῦ Χριστοῦ τ' ἀκάνθινο στεφάνι
στόν πόνο τῆς καρδιᾶς δέ στάζει πιά;

— Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Στήν ἀπιστιά καί στή βαργεστισιά
δέ φέρνουν τοῦ ἔρωτα κ' ἡ πνοή, τοῦ ὡραίου κι' ἡ πλάνη
σάν πίστη, σά ζωντάνια; Κάτι, σά δροσιά;

— Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Δέν τόν ἔζησες κάποτε κυρά;
Μέ τῆς χάρης περνοῦσες τό στεφάνι
μέ τῆς χαρᾶς πετοῦσες τά φτερά.

— Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Τῆς νύχτας τόν ἀγκρέμιστο ἀπό μᾶς
τοῖχο κ' ἐσύ, παιδί, μ' ἕνα τρυπάνι
σγαρλίζοντας, νά φέξη πολεμᾶς;

—Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Πιό πέρα σ' ἄλλα ἀστέρια κυνηγᾶς
τῶν πνευμάτων τό ἀνάερο καραβάνι
γιά ταξίδια πού δέν τά μολογᾶς;

—Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Τά πνεύματα—δέν ξέρεις;—πού μᾶς τριγυρνοῦν
πώς εἶναι ἀπό τό γνέμα τό ἴδιο πού ἔχει ὑφάνει
τά χρυσόνειρα τά ὅσα μᾶς κυβερνοῦν;

—Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

Θαῦμα; Μιᾶς Πρόνοιας πλάση; Μπαίγνιο τοῦ κακοῦ;
Ἐδῶ ἡ ζωή δέν εἶναι συντριβάνι
τοῦ ἀξήγητου καί τοῦ τρομαχτικοῦ;

—Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει;

τό ξάφνισμα, τό σκόρπισμα τοῦ νοῦ,
κορώνα στοῦ φονιᾶ τό γιαταγάνι
τό ἑφτάχρωμο δοξάρι τ' οὐρανοῦ;

—Αὐτός ὁ κόσμος δέ σοῦ φτάνει, μέ τή νιότη
νεράϊδα, μαύρη λάμια τήν ψυχή,
μαζί τρώγλη γιά τό χασισοπότη
καί εἰκονοστάσι γιά τήν προσευχή;

Η ΨΥΧΗ

Εἶμαι ἡ ψυχή καί ντύθηκα τό σῶμα
γιά νά σέ βρῶ.
Καί τό φιλί πού φλόγισα τό στόμα,
γιά νά σέ χαρῶ.

Γιά νά σέ γράψω, γίνηκα κοντύλι,
στή ζωγραφιά.
Εἶμαι ἡ σάρκα, ζωντάνεψα τήν ὕλη
μέ τήν ὀμορφιά.

Εἶμαι ἡ μέλισσα, κ' ἦρθα στό δικό σου
τό δροσανθό...
λάδι, θά σέ φωτίσω μέσ' στό ναό σου
ὅσο νά σωθῶ.

Εἶμαι ὁ νεκρός πού θά ξαναγυρίσω
μέ νέα πνοή,
μέ σχῆμα νέο, γιά νά τήν ξαναρχίσω
μ' ἐσέ τή ζωή.

(Περάσματα καί Χαιρετισμοί)

Ο ΑΟΡΑΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΜΟΥ

Ὑπὸ A. R. THOMPSON

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀποφασίζουν μόνοι τους· καὶ ἡ ζωή τους — ἢ ὁ θάνατός τους — εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τέτοιων ἀποφάσεων.

Δύο ἀπὸ τὶς σημαντικώτερες ἀποφάσεις τῆς ζωῆς μου ἐλήφθησαν διὰ λογαριασμόν μου ἀπὸ ἕναν ἀόρατο φίλο. Ποιὸς εἶναι, πόθεν ἔρχεται, γιατὶ φρόντισε νὰ μὲ σώσῃ, δὲν ξέρω· ἀλλὰ ὁσάκις ἀκούω τὴ φωνή του, πάντα ἀκολουθῶ τὴν ἐντολή του, ὅσο κι' ἂν φαίνεται τυχὸν γελοία.

Ἀντελήφθην τὴν παρουσία τοῦ φίλου μου πρὶν ἀπὸ ἑφτὰ χρόνια. Εἶχα ἀπολυθῆ ἀπὸ τὸ Στρατὸ καὶ γύριζα στὸ σπίτι μου. Μοῦ ἐπέτρεψαν νὰ διαλέξω τὸ μεταφορικὸ μέσον: ἀεροπλάνο ἢ πλοῖο. Ἀπὸ τὴν ἀγωνία νὰ ἰδῶ γρήγορα τὴν οἰκογένειά μου, φυσικά, διάλεξα τὸ ταχύτερο μέσον καὶ ἀπεφάσισα νὰ ταξιδέψω ἀεροπορικῶς.

Ἕξη ὧρες πρὶν ἀπὸ τὴν καθωρισμένη ἀναχώρησι, ἤμουν ξαπλωμένος στὴ μπράντα μου διαβάζοντας, ὅταν ἄκουσα μιὰ φωνὴ νὰ μιλάῃ καθαρὰ στὸ αὐτί μου:

«Θὰ ἦταν καλύτερα νὰ γυρίσῃς σπίτι μὲ καράβι», εἶπε.

Κύτταξα τριγύρω νὰ ἰδῶ ποιὸς μιλοῦσε. Τὸ παράπηγμα ἦταν ἔρημο. Σκέφθηκε πὼς θὰ ἦταν παιγνίδι τῆς φαντασίας μου καὶ ξαναγύρισα στὸ βιβλίο μου.

«Πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς στὸ σπίτι σου ἀτμοπλοϊκῶς», ξανάπε ἡ φωνή. Τὸ ἄκουσα καθαρὰ καὶ φυσικά.

Δὲν πίστευα στὰ ὑπερφυσικά, ἂν καὶ πολλὲς φορὲς εἶχα ἀκούσει νὰ γίνεται λόγος γιὰ φωνὲς ποὺ ἔρχονται ἀπὸ ἄλλον κόσμο. Δὲν ἤξερα τί νὰ κάμω. Ν' ἀπαντήσω στὸν ἄγνωστο συνομιλητή μου; Προσπάθησα νὰ πιστέψω ὅτι τὸ συμβὰν ἦταν ἀποτέλεσμα ψυχικῆς κούρασης.

«Παρακαλῶ πίστεψέ με», ἐπανέλαβε ἡ φωνή. «Εἶναι καλύτερα νὰ γυρίσῃς σπίτι μὲ πλοῖο».

Σηκώθηκα ἀμέσως καὶ πῆγα κατ' εὐθεῖαν στὸν διοικητή μου ἀξιωματικὸ καὶ τοῦ εἶπα ὅτι ἐπιθυμοῦσα νὰ πάρω τὸ πλοῖο, ἀντὶ τὸ ἀεροπλάνο. Ἦταν μεγάλη φασαρία ν' ἀλλάξουν οἱ καταστάσεις, ἀλλὰ ἐπέμενα σταθερὰ καὶ στὸ τέλος συμφώνησε ν' ἀκυρωθῆ ἡ πτῆσις μου. Θὰ ἔφευγα τὴν ἑπόμενη ἑβδομάδα ἀτμοπλοϊκῶς.

Μετὰ ἕξη ὧρες, τὸ ἀεροπλάνο ὅπου ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβιβασθῶ κ' ἐγὼ συνετρίβετο κατὰ τὴν ἀπογείωσι. Ὅλοι οἱ ἐπιβαίνοντες σκοτώθηκαν.

Τί τυχερὴ σύμπτωσις, σκέφθηκα καὶ δὲν ἔδωσα περισσότερη προσοχὴ στὸν συμβὰν ὥσπου, γιὰ ἄλλη μιὰ φορά, ξανάκουσα τὴ φωνή.

Μετὰ τὴν ἐπίσκεψι τῆς μητέρας μου ἀργότερα πῆγα σ' ἑνὸς παληοῦ σχολικοῦ φίλου μου. Μὲ

προσεκάλεσε σὲ γεῦμα, νὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ χρόνια τοῦ κολλεγίου. Δέχθηκα. Τὸ ραντεβοῦ μας ἦταν γιὰ τὶς 6 τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου. Γιὰ νὰ φθάσω ἀπὸ τῆς μητέρας μου στὸ σπίτι τοῦ φίλου μου ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσω ἕνα δρόμο μὲ μεγάλη κίνησι τροχοφόρων τ' ἀπογεύματα τοῦ Σαββάτου. Γιὰ νὰ μὴν καθυστερήσω, λογάριασα πὼς μποροῦσε νὰ μοῦ φάη μιὰ ὁλόκληρη ὥρα ἡ διαδρομὴ καὶ ξεκίνησα ἐγκαίρως. Ὁ δρόμος ἦταν πλημμυρισμένος ἀπὸ αὐτοκίνητα καὶ χρειάσθηκα μισὴ ὥρα γιὰ νὰ βγῶ σὲ ἀνοικτὸ μέρος, κυττάζοντας διαρκῶς τὸ ρωλόγι μου. Ἄνοιξα ταχύτητα καὶ προχωροῦσα, ἐπὶ τέλους, ξένοιαστα. Δὲν εἶχα τρέξει περισσότερο ἀπὸ ἕνα μίλλι, ὅταν ἄκουσα τὴν ἀνδρικὴ φωνή:

«Καλύτερα νὰ σταματήσης τὸ ἁμάξι», εἶπε.

Ταράχθηκα. Ἀμέσως ξανάζησα τὴν τραγωδία τοῦ ἀεροπλάνου. Διόλου δὲν σκέφθηκα μήπως ἦταν κάποιο παιγνίδι τῆς φαντασίας μου. Ἐγνώριζα ὅτι ἄκουσα τὴ φωνὴ ἑνὸς ἀόρατου προσώπου.

Ἐπεβράδυνα βαθμηδὸν καὶ ἐνῶ μὲ πίεζαν βιαστικοὶ ὁδηγοί, σταμάτησα. Πολλὰ ἁμάξια σταμάτησαν πίσω μου. Ἀντελήφθην ὅτι ἤμουν ἐγὼ ἡ αἰτία ἑνὸς «μποτιλιαρίσματος» τῆς συγκοινωνίας καὶ χωρὶς νὰ ξέρω γιατί. Οὔτε ἤξερα τί νὰ κάμω κατόπιν. Πρόσεξα τὸ μοτέρ, δούλευε τελείως κανονικά. Δὲν εὕρισκα τίποτε τὸ ὕποπτο. Νοιώθοντας σὰν βλάκας μὲ περικεφαλαία, εἶπα δυνατά. «Ὄ—κέ, σταμάτησα. Καὶ τώρα τί γίνεται»;

Ἡ φωνή μου ἀπήντησε ἀμέσως. «Πήγαινε νὰ φέρης τὸ συνεργεῖο. Μὴν ὁδηγεῖς ἄλλο».

Βγῆκα ἀπὸ τὸ ἁμάξι καὶ μὲ τὰ πόδια βάδισα πρὸς τὸ πλησιέστερο τηλέφωνο, μισὸ μίλλι μακρυά. Εἰδοποίησα ἕνα γκαράζ νὰ στείλουν νὰ τραβήξουν τὸ ἁμάξι. Καὶ ξαναγύρισα στὸ ἁμάξι μου, ποὺ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐμποδίζη τὴ συγκοινωνία. Ὅταν ἦρθε τὸ συνεργεῖο, ὁ μηχανικὸς μὲ ρώτησε τί ἀνωμαλία ὑπῆρχε. Τοῦ ἀπήντησα ὅτι δὲν ἤξερα. Ἔβαλε τὸ μοτὲρ μπροστὰ καὶ ἀκροάσθηκε. Φαινόταν πολὺ ἐν τάξει καὶ σ' αὐτόν. Σήκωσε τὸ «καπό», κύτταξε καὶ δὲν βρῆκε τίποτε. Μοῦ εἶπε νὰ δοκιμάσω νὰ ὁδηγήσω καὶ ἀρνήθηκα. Μὲ κύτταξε περίεργα καὶ σήκωσε τοὺς ὤμους του. Ἔδεσε τὸ ἁμάξι πίσω στὸ ὄχημα τοῦ συνεργείου καὶ ξεκινήσαμε Δὲν εἴχαμε κάμει πέντε βήματα, ὅταν ἀκούσαμε κρότο πίσω μας. Σταματήσαμε καὶ πηδήσαμε ἔξω. Ἡ μπροστινὴ δεξιὰ ρόδα τοῦ αὐτοκινήτου μου εἶχε βγῆ ἀπὸ τὸν ἄξονά της καὶ εἶχε πέσει στὸ δρόμο. Ὁ μηχανικὸς μὲ κύτταξε σὰ νἆμουν φάντασμα.

Χωρὶς νὰ πῆ λέξι, μάζεψε τὴ ρόδα καὶ τράβηξε γιὰ τὸ γκαράζ.

Ἔφθασα στοῦ φίλου μου μὲ καθυστέρησι μιᾶς ὥρας. Τὸ φαγητὸ ποὺ εἶχε ἑτοιμάσει ἡ γυναῖκα του εἶχε κρυώσει. Ἀνησύχησαν γιὰ τὴν ἀργοπορία μου καὶ τοὺς εἶπα πὼς εἶχα φασαρίες μὲ τὸ ἁμάξι μου. Δὲν τοὺς ἀνέφερα γιὰ τὸν ἀόρατο φίλο μου. Ὅποιος δὲν ἔτυχε νὰ νοιώση ὁ ἴδιος κάτι τὸ ὑπερφυσικό, δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβη...

(Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ **FATE** Λονδίνου)

ΜΙΑ ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΕΛΕΝΑ ΠΕΤΡΟΒΝΑ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

Είπαν πώς ήταν «μάντις», «προφήτις», «μάγος», «μητέρα δλων τών φαντασμάτων», «μισή—ἄνθρωπος, μισή—θεά». Είπαν πώς δέν ἔζησε, μέσα σέ 200 χρόνια, ἄλλη γυναίκα μέ τέτοια ψυχικότητα, δπως ή Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ.

Αύτή ή γυναίκα κατέστρεψε τόν ύλισμό ώς φιλοσοφία—έλεγε ή Ἄννι Μπέζαντ—μέ τίς έκπληκτικές της ίκανότητες, πού άπεδείκνυαν τήν ὕπαρξι πνευματικοῦ κόσμου, ένός κόσμου πού ή έπιστήμη άκόμη προσπαθεῖ ν' άνασύρη τόν μαγικό πέπλο τῆς Ἴσιδος.

Μόνο μέ τήν δύναμι τῆς θελήσεώς της—καθώς έβεβαίωνε—έπραγματοποιοῦσε φαινόμενα άπίστευτα στούς μή αύτόπτας. Μποροῦσε νά μετακινῆ άντικείμενα, έν πλήρει ήμέρα, χωρίς σωματική έπαφή μ' αύτά· νά κάνη τά άντικείμενα έλαφρά ή άσήκωτα βαρειά, κατά βούλησιν· τό πιό έκπληκτικό άπό τά κατορθώματα ήταν ή παραγωγή ὕλης έκ μηδενός ἄλλου έκτός άπό νοητική δύναμι· αύτό ἔγινε στή Νέα Ὑόρκη, στά 1878, δταν έχρειάσθηκαν μερικά άνθοστόλιστα γράμματα τοῦ άλφαβήτου, γιά νά σχηματισθῆ μιά φρᾶσις καί τά άγορασμένα άπό τό βιβλιοχαρτοπωλεῖο δέν ἔφθασαν· τότε ή Μπλαβάτσκυ, παρουσίᾳ μαρτύρων, συγκεντρώνοντας τό βλέμμα της καί πατώντας μέ τό δάκτυλό της ένα γράμμα άναπορήγαγε δεύτερο καί τρίτο! Πρέπει νά εἶχε τόν ἔλεγχο πάνω σέ φυσικές δυνάμεις, πού διαφεύγουν τήν άπό καθέδρας γνῶσι....

Ἀλλά, ἔτσι έκπληκτική ήταν δλη της ή ζωή. Παράξενα φαινόμενα συνώδευαν καί τά παιδικά της χρόνια, ὥσπου, δταν ἔγινε πιά ὥριμη γυναίκα έδέσποσε στήν έποχή της καί είπαν, άκόμη, πώς

ἦταν ἕνας θηλυκός Γλάδστων στήν εὐφράδεια κι' ἕνας θηλυκός Καλλιόστρο στή μαγεία. Ἔφθασαν νά ποῦν ὅτι ἡ γέννησίς της ἀνεμένετο, γιατί τήν εἶχαν ἀναγγείλει προφῆτες ἀπό τή μακρυνή Ἀνατολή, ἀπό τόν 14ον αἰῶνα!

Γεννήθηκε στά 1831, στό Αἰκατερίνοσλαβ τῆς Ρωσσίας. Τό ὄνομά της: Ἔλενα Πετρόβνα φόν Χάν.

Πατέρας της ἦταν ὁ συνταγματάρχης Πέτρος Χάν καί πάππος της ὁ στρατηγός Ἀλέξης Χάν φόν Ροτενστάϊν, ἀπόγονος τῶν πριγκήπων Ροτενστάϊν τοῦ Μεκλεμβούργου. Ἕνας ἀπό τούς προγόνους αὐτούς εἶχε λάβει μέρος στίς Σταυροφορίες καί κάποια νύχτα κινδύνεψε νά σφαγῆ ἀπό ἕνα Σαρακηνό, πού εἶχε εἰσχωρήσει στή σκηνή του, ἀλλά σώθηκε διότι ἐγκαίρως ἐξύπνησε ἀπό τό λάλημα ἑνός κόκκορα καί ἀπό τότε προσέθεσε στ' ὄνομά του τό «Χάν» που θά πῆ ρωσσικά «κόκκορας». Ὁ κόκκορος προσετέθη στό οἰκόσημο τῶν Ροτενστάϊν καί τόν διετήρησε καί ἡ Μπλαβάτσκυ στό δικό της.

Μητέρα της ἦταν ἡ Ἔλενα Ἀντρέγιεβνα Φαντέγιεφ, ἔγγονή τῆς πριγκηπίσσης Δολγορούκι. Οἱ Δολγορούκι εἶναι γνωστό πώς ἦσαν ἀπόγονοι κατ' εὐθεῖαν τοῦ Ροῦρικ, τοῦ πρώτου κυβερνήτου τῆς Ρωσσίας. Μιά Δολγορούκι εἶχε παντρευτεῖ τόν πάππο τοῦ Μεγάλου Πέτρου καί ἄλλη τόν Τσάρο Πέτρο τόν Β'.

Ἐγεννήθηκε ἡ Ἔλενα Πετρόβνα φόν Χάν σέ μιά χρονιά πού εἶχαν πλημμυρισει τή χώρα τά φέρετρα, γιατί ἡ χολέρα ἐθέριζε τόν κόσμο. Τό κοριτσάκι ἦταν τόσο ἀδύνατο πού ἡ οἰκογένειά του ἀπεφάσισε νά τό βαφτίση ἀμέσως, σύμφωνα μέ τά τυπικά τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀπαιτοῦσαν αὐτά τά τυπικά νά κρατοῦν ὅλοι οἱ συγγενεῖς ἀπό μιά λαμπάδα ἀναμμένη καί τή λαμπάδα ἑνός θείου τῆς Ἔλενας, πού ἀπουσίαζε, τήν ἔδωσαν συμβολικά σ' ἕνα ἀγόρι. Κουρασμένο ἐκεῖνο ἀπό τήν ὀρθοστασία, κάθησε χάμω στό πάτωμα, χωρίς νά γίνη ἀντιληπτό ἀπό τούς ἄλλους καί, ἀκριβῶς τήν ὥρα πού οἱ ἀνάδοχοι ἐδήλωναν ὅτι «ἀπετάξαντο τῷ Σατανᾷ» φτύνοντας τρεῖς φορές κατά γῆς, ἐσηκώθηκε ἀπότομα ὁ καθισμένος μικρός καί μέ τή λαμπάδα του ἔβαλε φωτιά στά ράσα τοῦ παπᾶ. Ἡ φωτιά μετεδόθη καί σέ ἄλλους καί πολλοί ἔπαθαν ἐγκαύματα. Ἔτσι, ἀνάμεσα στή θεομηνία τοῦ θανάτου πού εἶχε ξαπλωθεῖ στήν πατρίδα της, ἦλθε στόν κόσμο ἡ Κυρία Μπλαβάτσκυ καί βαφτίστηκε ὄχι μόνο στό νερό, ἀλλά καί στίς φλόγες...

Ἡ μητέρα της πέθανε σύντομα καί ἡ μικρή Ἔλενα ἐστάλη στό Σαρατώβ, ὅπου ὁ παπποῦς της ἦταν διοικητής. Ὅταν μεγάλωσε λίγο, ἀκολουθοῦσε τόν πατέρα της, μέ τό σύνταγμα τοῦ πυροβολικοῦ του στίς διάφορες ἐπαρχίες, ὅπου οἱ στρατιῶτες τήν ἐπεριποιοῦντο σάν «μασκώτ» τοῦ συντάγματος. Ὕστερα ἔμεινε ἀρκετά χρόνια στήν Τιφλίδα.

Ἄν καί ἦταν ἀπό οἰκογένεια εὐγενῶν, καταχωρημένη στήν «Βελουδένια Βίβλο», ἔνοιωθε ἀπό τά παιδικά της χρόνια συμπάθεια καί ἕλξι πρός τίς λαϊκές τάξεις. Προτιμοῦσε νά παίζη μέ τά παιδιά τῶν ὑπηρετριῶν τῆς οἰκογενείας της, παρά μέ τούς ὁμοιούς της καί προσπαθοῦσε νά ξεφεύγη τήν ἐπιτήρησι γιά νά βγαίνη ἀπό τό σπίτι καί νά πιάνη φίλους τά κουρελιάρικα παιδιά τοῦ δρόμου. Καί ἀργότερα στή ζωή της, ἄν καί εἶχε φτιάσει ἕνα συμβολικό μονόγραμμα μ' ἕνα στέμμα πεντάκτινο στή κορυφή (ἔμβλημα τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς Εὐρώπης) καί εἶχε τυπώσει μπιλιέττα μέ ἐνεάκτινο στέμμα (σύμβολο κομήσσης), ἐζήτησε τήν ἀμερικανική ὑπηκοότητα γιά νά ἐγκαταλείψη τούς τίτλους καί ἔδειχνε ἀδιαφορία γιά τήν «εὐγενῆ» της καταγωγή.

Δέν ἔμοιαζε μέ ἄλλο κανένα παιδί. Θαῦμα γιά τούς οἰκείους της, τρόμος γιά τούς δούλους, ἐξ αἰτίας τῶν ψυχικῶν φαινομένων πού ἐξεδήλωσε ἀπό πολύ νεαρή ἡλικία. Ἦταν ὑπνοβάτις. Εἶχε

νευρικές ἐκδηλώσεις, πότε ἔκλαιγε καὶ πότε γελοῦσε χωρὶς φανερὴ αἰτία. Ἔλεγε ὅτι μετεῖχε στὴν κατάσταση ἀοράτων γιὰ τοὺς ἄλλους πλασμάτων, ποὺ αὐτὴ τὰ ἔβλεπε δίπλα της. Διηγεῖτο παράξενες ἱστορίες γιὰ τὶς συντροφιὲς ποὺ ἔκανε στὸν ὕπνο της. Ἡ φύσις ὁλόκληρη εἶχε γι' αὐτὴν μιὰ παράξενη ζωή, ἄσχετα ἂν ἦταν ὀργανικὴ ἢ ἀνόργανος. Ἰσχυρίζετο ὅτι ἐννοοῦσε τὶς φωνὲς τῶν ζώων καὶ συνομιλοῦσε μὲ ἄγνωστους μυστηριώδεις φίλους της. Ἰδιαιτέρως ἔλεγε πὼς ἔβλεπε κάποιον Ἰνδὸν μὲ τουρμπάνι ἄσπρο στὸ κεφάλι, ποὺ τὸν ἐθεωροῦσε Προστάτη της, γιατὶ πάντα τὴν παράστεκε καὶ μιὰ φορά, ὅταν ἦταν δεκατριῶν ἐτῶν, τὴν ἐγλύτωσε ἀπὸ ἕνα ἀφηνιασμένο ἄλογο. Καὶ ἀνέβαινε στὰ Κοζάκικα ἄλογα μὲ τὴν πεποίθησι ὅτι δὲν θὰ πάθαινε τίποτα.

Τί ἄλλο νὰ ἔλεγαν ἐκείνη τὴν ἐποχή, παρὰ ὅτι τὸ κορίτσι εἶναι «δαιμονισμένο». Οἱ ὑπηρέτες ἐπίστευαν ὅτι ἦταν προικισμένη μὲ ὑπερφυσικὲς δυνάμεις, ἐπειδὴ εἶχε γεννηθεῖ τὸν ἕβδομο μῆνα καὶ μεταξὺ 30—31. Οἱ δικοί της ἔκαναν ξόρκια...

Ἀπὸ ἡλικία ἕξη ἐτῶν εἶχε φανερώσει ψυχικὲς ἱκανότητες. Τὸ πιὸ ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὰ περιστατικὰ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς εἶναι ἡ συνεχὴς ἐπικοινωνία της μὲ ἕνα «πνεῦμα» (τὰ εἰσαγωγικά, ἡ ἴδια ἡ Μπλαβάτσκυ τὰ χρησιμοποιοῦσε σ' αὐτὴν τὴν ἀφήγησι) ποὺ λεγόταν Θέκλα Λέμπεντορφ καὶ τῆς ἔδινε λεπτομέρειες γιὰ τὴν περασμένη ζωή της, γιὰ τὸ αἰσθηματικὸ ρωμάντσο τῆς κόρης της, γιὰ τὴν αὐτοκτονία τοῦ γυιοῦ της.

Τὸ «πνεῦμα» ἐκεῖνο τῆς ἀφηγεῖτο ὅτι εἶχε ἀξιωθῆ νὰ ἰδῆ τὸν Θεὸ καὶ τὴν Παναγία καὶ ἕνα σωρὸ ἀγγέλους. Περιέγραψε τὸν θάνατό της καὶ ἀνέφερε τὸ ὄνομα τοῦ Λουθηρανοῦ πάστορος, ὁ ὁποῖος ἔψαλε τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Ἔδωσε λεπτομέρειες γιὰ κάποια ἀναφορὰ ποὺ εἶχε κάμει στὸν αὐτοκράτορα Νικόλαο καὶ ἔγραψε τὸ κείμενο τῆς ἀναφορᾶς, μέσω τοῦ χεριοῦ τῆς Μπλαβάτσκυ, μὲ τὸν γραφικὸ χαρακτῆρα τῆς ἴδιας τῆς Θέκλας.

Ὅλα αὐτὰ ἐγίνοντο μὲ γράψιμο τῆς Ἕλενας, κάθε φορὰ ποὺ εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι τοῦ «πνεύματος». Ἦταν παρὼν ὁ οἰκογενειακὸς ἐφημέριος, μὲ ἕνα λιβανιστήρι καὶ ἁγιασμό.

Συγγενεῖς τῆς Ἕλενας ἔψαξαν στὰ μέρη ποὺ εἶχε ὑποδείξει τὸ «πνεῦμα» καὶ βρῆκαν ἴχνη τῆς οἰκογενείας Λέμπεντορφ καὶ ἐπεβεβαίωσαν ὅλες τὶς πληροφορίες. Ἀκόμη καὶ ἡ ἀναφορὰ βρέθηκε στὰ κρατικὰ ἀρχεῖα καὶ ὁ γραφικὸς χαρακτήρας ἔμοιαζε καταπληκτικά, ἦταν ὁ ἴδιος ποὺ εἶχε ἀποδοθῆ ἀπὸ τὴν Ἕλενα. Τί ἄλλη καλύτερη ἀπόδειξις τῆς γνησίας ταυτότητος τοῦ πνεύματος τῆς Θέκλας Λέμπεντορφ. Καὶ ὅμως, ἀργότερα ἀπεκαλύφθη ὅτι αὐτὴ ἡ Θέκλα ζοῦσε, ὅτι ὁ γυιός της εἶχε ἀποπειραθῆ αὐτοκτονία, ἀλλὰ δεν εἶχε πεθάνει. Ἑπομένως, δὲν ἦταν τὸ πνεῦμα της ποὺ ἐπικοινωνοῦσε μὲ τὴν Ἕλενα. Ἦταν τὸ «πονηρὸ πνεῦμα», εἶπαν οἱ δικοί της. «Ἀσφαλῶς, τὸ πονηρὸν πνεῦμα», εἶπε καὶ ὁ παπᾶς. Ὅσο γιὰ τὴν Μπλαβάτσκυ, αὐτὸ τὸ περιστατικὸ τὸ ἐθεώρησε σὰν ἀπάντησι στοὺς πνευματιστὰς καὶ σὰν ἔνδειξι συγκομιδῆς ἐντυπώσεων ἀπὸ ἄλλα πεδία τῆς ζωῆς, ἀνώτερα τοῦ φυ-

Τὸ οἰκόσημο τῆς Ε. Π. Μ.

σικοῦ, πού καλοῦνται «άστρικό» καὶ «νοητικό».

Μετά τό 14ο ἔτος τῆς ἡλικίας της λιγόστεψαν αὐτά τά φαινόμενα.

«Πρέπει νά ὑπενθυμίσω — ἀφηγεῖται ἡ ἴδια ἡ Μπλαβάτσκυ—ὅτι ἤμουν τότε άδύνατη καὶ φιλάσθενη καὶ εἶχα κληρονομήσει ἱκανότητες γιά τέτοια ἐξωκανονική ἄσκησι τοῦ νοῦ. Καθώς μεγάλωνα, καὶ κέρδιζα ὑγεία καὶ δύναμι, ὁ νοῦς μου στενώτερα φυλακιζόταν στό φυσικό του πλαίσιο, ὅπως γίνεται σέ κάθε πρόσωπο, καὶ ὅλα τά φαινόμενα ἔπαψαν».

Σέ ἡλικία 17 ἐτῶν, στά 1848, παντρεύτηκε τόν στρατηγό Νικηφόρο Μπλαβάτσκυ, Διοικητή τοῦ Ἐριβάν στόν Καύκασο καὶ ἀπό τότε μέχρι τό θάνατό της ἔφερε τό ὄνομά του, ἄν καὶ δέν ἔζησαν μαζί σχεδόν καθόλου. Ὁ στρατηγός ἦταν 70 ἐτῶν καὶ οἱ φίλες τῆς Ἕλενας τήν πείσμωσαν πάνω σέ μιά συζήτησι σχετικά μέ τήν δύναμι τῆς θελήσεώς της. Εἶπε ὅτι θά μποροῦσε νά πείση τόν στρατηγό νά τήν νυμφευθῆ καὶ τό ἔκαμε. Ἡ συμβίωσίς τους ἔληξε ὅταν ἡ Ἕλενα ἔσπασε στό κεφάλι του ἕνα κηροπήγιο καὶ ἀμέσως ἔφυγε ἀπό τό σπίτι του, γιά νά μήν ξαναγυρίση. Ὁ πατέρας της τήν βοήθησε νά κάμη μιά ταξειδιωτικη ζωή, πού βάσταξε δέκα χρόνια. Τό 1851 πῆγε στήν Ἀμερική, στόν Καναδᾶ, Νέα Ὀρλεάνη, Μεξικό, στίς Ἰνδίες καὶ τό 1853 ξαναγύρισε στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Ἔκτοτε, οἱ συγγενεῖς ἔχασαν τά ἴχνη της καὶ τήν ξαναῦδαν τό 1858, ὅταν ὁ ἐρχομός της πάλι στή Ρωσσία ἐσημείωσε τήν ἀπαρχή ἐξαιρετικῶν περιστατικῶν.

Ἦταν μιά χειμωνιάτικη νύχτα καὶ στό πατρικό της γιόρταζαν κάποιους ἀρραβῶνες. Οἱ ξένοι κάθονταν στό τραπέζι, ὅταν, διακόπτοντας τό δεῖπνο, ἀντήχησε τό κουδούνι τῆς πόρτας καὶ ἐμφανίσθηκε ἀπροσδόκητα ἡ Κυρία Μπλαβάτσκυ. Ἀπό ἐκείνη τή στιγμή, καθώς βεβαιώνουν ἡ οἰκογένειά της καὶ πολλοὶ φίλοι της μ' ἐπιστολές στίς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, ἄρχισε μιά σειρά ἀπό ἐξαίσια πράγματα ἀνεξήγητα, πού τά προκαλοῦσε ἡ Μπλαβάτσκυ. Πλήθη συνέρρεαν στό σπίτι της νά θαυμάσουν αὐτά τά φαινόμενα. Στόν ἴδιο τόν ἀδελφό της, ὁ ὁποῖος δυσπιστοῦσε, ἔκαμε ἕνα πείραμα γιά νά τόν πείση. Τόν ἐκάλεσε νά μετατοπίση ἕνα μικρό τραπεζάκι τοῦ σκακιοῦ, πού καὶ μικρό παιδὶ θά μποροῦσε νά τό σηκώση. Ὁ ἀδελφός της τό σήκωσε μ' εὐκολία, τό ἐξήτασε σέ κάθε του πλευρά καὶ τό ξανατοποθέτησε στή θέσι του. «Δοκίμασε πάλι», τοῦ εἶπε ἡ Μπλαβάτσκυ. Ἀλλά, οὔτε ὁ ἀδελφός της, οὔτε κανείς ἄλλος, οὔτε πολλοὶ μαζὶ μπόρεσαν νά τό κινήσουν. Ἦταν ἀσήκωτο καὶ ἀκίνητο. Μέ τήν ἴδια δύναμι ἔκανε ἄλλα ἔπιπλα καὶ ἀντικείμενα νά κινοῦνται, μηνύματα γιά συμβάντα μακρινά νά φθάνουν ἀπό τόν ἀέρα καὶ τόσα ἄλλα ἀνεξήγητα πράγματα νά παρατηροῦνται. Ἡ κυρία Μπλαβάτσκυ ἔλεγε ὅτι ἐκείνην τήν περίοδο ἄφηνε τίς ψυχικές της δυνάμεις νά παίζουν γιά νά δοκιμάζη τήν κατανόησι καὶ τόν ἔλεγχό τους.

Ἀλλά, δέν ἦταν ὁ σκοπός της νά σταματήση σέ τέτοιες ἐπιδείξεις. Ἦταν ἁπλῶς ἕνα ξεκίνημα γιά τόν βασικό σκοπό της, ὁ ὁποῖος ἦταν νά βρῆ μερικούς ἄνδρες καὶ γυναῖκες γιά ἕνα μεγάλο ἠθικό καὶ φιλοσοφικό κίνημα.

Ταξίδευε στή Σπέτσια μ' ἑλληνικό καράβι, ὅταν συνέβη ἕνα ἀκόμη ἀπό τα ἐκπληκτικά περιστατικά τῆς ζωῆς της: Τό καράβι τινάχτηκε στόν ἀέρα, ἀπό ἔκρηξι φορτωμένων πυρομαχικῶν καὶ σώθηκαν πολύ λίγοι κι' αὐτή ἀνάμεσά τους. Ἔτσι, ναυαγός, ἔφθασε στήν Αἴγυπτο καί, στά 1871, στό Κάϊρο, ἔθεσε τὶς βάσεις μιᾶς ἑταιρίας, ἡ ὁποία θά εἶχε ὡς ἀντικειμενικό σκοπό νά ἐρευνήση τόν πνευματισμό γιά ν' ἀνακαλύψη τὶς ἀπάτες του, ἄν ὑπῆρχαν, καὶ νά θέση τά γεγονότα του σέ σταθερή, ἐπιστημονική καὶ λογική βάσι, ἄν ἦταν δυνατό. Ἀλλά ἡ πραγματική της ἐργασία ἀναπτύχθηκε

στις Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

Ὅταν ἦταν ἀκόμη στό Λονδῖνον, ἐγνώρισε γιά πρώτη φορά τόν Διδάσκαλό της, μιά ὀντότητα πνευματική, πού τήν καθοδηγοῦσε ἀπό τότε σ' ὅλα τά βήματά της. Ἐπίστευε στήν ὕπαρξι Διδασκάλων. Μαζί μέ τόν δικό της Διδάσκαλο πῆγε στήν Κωνσταντινούπολι καί στις Ἰνδίες καί ἔζησε στό Θιβέτ. Ἐντολή του, ἔλεγε, ἐκτελοῦσε, ὅταν πήγαινε στήν Ἀμερική.

Τόν Ὀκτώβριο 1874, ἡ Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ ἔλαβε ὁδηγίες ἀπό τό Διδάσκαλό της νά μεταβῆ στό κτῆμα Ἔντυ, ὅπου συνέβαιναν περίεργα ψυχικά φαινόμενα, τά ὁποῖα εἶχαν προκαλέσει δυνατή αἴσθησι στήν κοινή γνώμη. Ἀπό τήν ἐποχή τῶν «μαγισσῶν τοῦ Σέλαμ», διακόσια χρόνια πρίν, κανένα ἄλλο γεγονός δέν εἶχε τόσο πολύ ἀναστατώσει τή Νέα Ἀγγλία ὅσο τά φαινόμενα τοῦ Βέρμοντ, στό κτῆμα τοῦ Ὁράτιου καί τοῦ Οὐίλιαμ Ἔντυ. Ἐκεῖ ἦταν πεπρωμένο νά συναντήση ἡ Μπλαβάτσκυ τόν συνταγματάρχη Ὄλκοτ, μέ τόν ὁποῖον, τόν ἄλλο χρόνο, θά ἐθεμελίωνε τήν παγκόσμιο Θεοσοφική Ἑταιρία. Ὁ Ὄλκοτ εἶχε βρεθῆ ἐκεῖ ὡς ἀπεσταλμένος τῆς ἐφημερίδος «Ἥλιος» γιά νά ἐρευνήση καί νά γράψη. Σέ μιά παληά ταβέρνα τοῦ κτήματος ἔκαναν τήν ἐμφάνισί τους, στις πνευματιστικές συνεδριάσεις, πανύψηλοι Ἰνδοί, ναῦτες μέ γιαταγάνια, ἀκούγονταν ἦχοι κουδουνιῶν καί μουσική καί, μιά φορά, ἕνα ἀπό τά φαντάσματα ἐπέτυχε ὑλοποίησι τῆς χλαμύδος του!

Μετά τήν ἄφιξι τῆς Μπλαβάτσκυ καί τήν προσθήκη τοῦ μαγνητισμοῦ της τά φαινόμενα ἔγιναν πλουσιώτερα. Ἕνας σκιτσογράφος πού συνώδευε τόν Ὄλκοτ μπόρεσε νά στείλη στό «Γκράφικ» πολλές σκηνές ἀπό τίς συνεδριάσεις. Ἐμφανίσθηκαν ἀκόμη ὁ Χασάν ἀγᾶ, ἡ οἰκογενειακή τροφός της, Μαρία, καί πολλοί ἄλλοι ἀπό τούς παληούς γνωρίμους της. Ἡ Μπλαβάτσκυ καί ὁ Ὄλκοτ μιλοῦσαν ἀγγλικά, οἱ «προσκομιζόμενοι» ἀπαντοῦσαν Ρωσσικά καί Γεωργιανά. Μποροῦσαν οἱ ἀδελφοί Ἔντυ, χωρικοί τῆς ἐπαρχίας Βέρμοντ, νά κάμουν τέτοια ἀπάτη, παρουσίᾳ 40 προσώπων; Ἐμφανίσθηκε καί ὁ Μιχαῆλος, ἕνας Γεωργιανός ὑπηρέτης τῆς ἀδελφῆς τῆς Μπλαβάτσκυ καί ἡ μητέρα του, πού ἐχόρεψε Γεωργιανούς καί Περσικούς χορούς.

Ἡ Μπλαβάτσκυ ἔδωσε τίς ἀκόλουθες ἐξηγήσεις:

1. Ἀπό ὅλες τις ἐμφανίσεις, οἱ γνήσιες εἶχαν παραχθῆ ἀπό τά «φαντάσματα» ἐκείνων πού εἶχαν ζήσει καί πεθάνει σ' ἐκείνη τήν περιοχή τῶν βουνῶν.

2. Οἱ ἐμφανίσεις ἐκείνων πού εἶχαν πεθάνει πολύ μακριά ἦσαν λιγώτερο γνήσιες, ἕνα μῖγμα πραγματικῆς σκιᾶς καί ἐκείνης πού εἶχε χρονίσει πάνω στήν προσωπική «αὔρα» τοῦ ἐπισκέπτου γιά τόν ὁποῖον ἐγίνοντο οἱ ἐμφανίσεις.

3. Οἱ ἐντελῶς πλαστές ἦσαν ἀντανακλάσεις τῶν γνησίων φαντασμάτων ἤ σκιῶν πεθαμένων προσώπων. Δηλαδή, δέν ἐταυτίζετο τό «πνεῦμα» μέ τό μέντιουμ, ἀλλά τό μέντιουμ ἐταυτίζετο ἀσυνείδητα μέ τις εἰκόνες νεκρῶν προσώπων ἀπό τήν αὔρα τῶν καθημένων. Αὐτά τά εἴδωλα ἀνδρῶν καί γυναικῶν ἀπετελοῦντο ὁλοκληρωτικά ἀπό γήϊνα πάθη, ἐλαττώματα καί κοσμικές σκέψεις, ἀπό τό κατακάθι τῆς προσωπικότητος πού ὑπῆρξε· αὐτά δέν μποροῦν ν' ἀκολουθήσουν τήν ἐλευθερωμένη ψυχή καί τό πνεῦμα, γι' αὐτό μένουν γιά ἕνα δεύτερο θάνατο στή γήϊνη ἀτμοσφαῖρα καί εἶναι ὁρατά ἀπό ἕνα συνηθισμένο μέντιουμ καί ἀπό τό κοινόν.

Ἡ πιό ἐκπληκτική ἐκδήλωσις ἔγινε τήν λαμπρή σεληνοφώτιστη νύχτα τῆς 24ης Ὀκτωβρίου, ὅταν ὁ Τζώρτζ Ντίξ εἶπε ἀπευθυνόμενος πρός τήν Μπλαβάτσκυ:

«Μαντάμ, τώρα θά σᾶς δώσω ἕνα τεκμήριο τῆς γνησιότητος τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ παρόντος κύκλου, πού νομίζω ὅτι θά ἱκανοποιήση ὄχι μόνον σᾶς, ἀλλά καί τόν σκεπτικιστή κόσμο. Θά τοπο-

θετήσω στά χέρια σας τήν πόρπη ἑνός μεταλλίου τιμῆς πού ἔφερε ὅσο ζοῦσε ὁ γενναῖος πατέρας σας καί τό ὁποῖον ἐνταφιάσθηκε μαζί μέ τό σῶμα του στή Ρωσσία. Αὐτό προσεκομίσθη γιά σᾶς ἀπό τόν θεῖο σας, τόν ὁποῖον εἴδαμε ὑλοποιημένον ἀπόψε».

Ὅταν ἄναψαν τά φῶτα, ἡ Μπλαβάτσκυ βρέθηκε νά κρατάει μιά ἀσημένια πόρπη καί τήν κύτταζε κατάπληκτη. Τήν πόρπη αὐτή τήν ἔφερε μέ τό παράσημο ὁ πατέρας της τήν στιγμή τοῦ ἐνταφιασμοῦ του. Δέν εἶχε καμμιά ἀμφιβολία γιά τήν γνησιότητα τῆς πόρπης ἐκείνης, διότι ἡ Μπλαβάτσκυ, ὅταν ἦταν κοριτσάκι, ἔσπασε παίζοντας τήν καρφίτσα καί διακρινόταν τό κόλλημα πού τῆς εἶχε γίνει. Ἡ πόρπη ἦταν ἡ ἴδια! Ἕνα κόσμημα ἀπό τό στῆθος ἑνός πολεμιστοῦ πού κοιμόταν τόν τελευταῖο του ὕπνο, σέ Ρωσσικό ἔδαφος, ἄστραφτε τώρα, στό φῶς τῶν κεριῶν, σ' ἕνα σκοτεινό δωμάτιο μιᾶς ἀμερικανικῆς φάρμας! Ἕνα πολύτιμο δῶρο ἀπό τόν τάφο τοῦ στενώτερου καί πιό ἀγαπημένου συγγενοῦς της, πού θά τό διατηροῦσε σάν ἀπόδειξι τοῦ ὅτι ὁ θάνατος δέν μπορεῖ νά σβήσῃ τούς δεσμούς τοῦ αἵματος, οὔτε νά χωρίσῃ ἐκείνους πού ἦσαν ἑνωμένοι καί ἐπιθυμοῦν νά συναντῶνται.

Μέ αὐτό τό φαινόμενον ὁ Ὄλκοτ ἐπηρεάσθηκε βαθειά καί ἦταν πιά ὥριμος γιά τήν συνεργασία μέ τήν Μπλαβάτσκυ. Ἡ Ἕλενα, ἀκολουθώντας τίς ὁδηγίες τῶν διδασκάλων της, εἶχε πάει στήν Ἀμερική καί εἶχε φθάσει στή φάρμα Ἔντυ, γιά νά συνδεθῆ μέ τόν μέλλοντα συνεργάτη της στή μεγάλη κίνησι τῆς σύγχρονης Θεοσοφίας. Ἡ ἀποστολή της ἦταν νά ξεκινήσῃ ἀπό τά φαινόμενα τοῦ πνευματισμοῦ γιά νά προχωρήσῃ σέ μιά ἀληθινή πνευματική φιλοσοφία.

Ἕνα χρόνο ἀργότερα, στίς 17 Νοεμβρίου 1875, ἡ Μπλαβάτσκυ μέ τόν Ὄλκοτ καί λίγους ἀκόμη πρωτοπόρους ἵδρυαν, στή Νέα Ὑόρκη, τήν παγκόσμιο Θεοσοφική Ἑταιρία.

Ξεκίνησαν λιγώτεροι ἀπό δέκα ἄνθρωποι καί σήμερα ἡ Θεοσοφική Ἑταιρία εἶναι ξαπλωμένη σέ περισσότερες ἀπό 50 χῶρες.

Ἡ Μπλαβάτσκυ ἐγκατεστάθη μέ τόν Ὄλκοτ σ' ἕνα διαμέρισμα τῆς 47ης ὁδοῦ στή Νέα Ὑόρκη. Τό δωμάτιό της ἀπεκλήθη «Λαμάσερυ», δηλαδή «Οἶκος Λάμα», ἐξ αἰτίας τῶν ἐκπληκτικῶν φαινομένων πού συνέβαιναν καί ἐκεῖ. Ἡ Μπλαβάτσκυ ἔγραφε στό «Λαμάσερυ» τό πρῶτο βιβλίο της «Ἶσις ἀποκαλυπτομένη», μέ πλῆθος παραπομπές σέ βιβλία πού ἡ ἴδια δέν εἶχε, ἀλλά ὑπῆρχαν σέ ξένες βιβλιοθῆκες ἄλλων χωρῶν. Μέ τήν ἔντασι τῆς σκέψεώς της, κάθε σελίδα βιβλίου πού εἶχε ἀνάγκη φαινόνταν μπροστά της σέ «διόραμα». Ἐξ ἄλλου, τό πλεῖστον τοῦ βιβλίου ἐγράφη, ὅπως ἔλεγε ἡ ἴδια, μέ τήν καθοδήγησι τῶν Διδασκάλων της. Στό «Λαμάσερυ» ἔλαβε καί τίς πρῶτες ἐπιστολές τῶν ἀσάρκων Διδασκάλων. Μερικές ἔφθαναν μέ τό ταχυδρομεῖο, ἄλλες τίς ἔφερναν ἀπεσταλμένοι τῶν Αἰγυπτιακῶν καί Ἰνδικῶν μυστηριακῶν σχολῶν, ἀλλά ὑπῆρξαν καί ἐπιστολές πού ἔφθασαν ἀστρικῶς καί ξαφνικά ἔπεσαν στό δωμάτιο. Φυσικά, ἡ Μπλαβάτσκυ κατηγορήθηκε ὅτι ἡ ἴδια ἐχάλκευσε τίς ἐπιστολές καί ἡ Βασιλική Ἑταιρία ψυχικῶν ἐρευνῶν τοῦ Λονδίνου, ἡ ὁποία ἀνέλαβε τήν διενέργεια ἐρεύνης ὑπεστήριξε αὐτήν τήν ἄποψι, ἀλλά δέν μπόρεσε νά ἐξηγήσῃ πῶς

Τό ἀποκρυφιστικό ἔμβλημα τῆς Ε. Π. Μ.

συνέβη νά πέσουν άπό τόν άέρα καί άλλες έπισταλές, όταν ή Μπλαβάτσκυ βρισκόταν μίλλια μακριά. Έπίσης ή Έταιρία ψυχικών έρευνών άπεφάνθη κατά τής Μπλαβάτσκυ, όταν τό ζεύγος Καυλόμπ, πού ήσαν ύπάλληλοι τής Θεοσοφικής έταιρίας, έσκηνοθέτησαν, κατά τήν διάρκεια άπουσίας τής Μπλαβάτσκυ, διάφορα «τρύκ» στό δωμάτιό της, γιά νά έξηγήσουν τά φαινόμενα πού συνέβαιναν έκεϊ.

Ή Μπλαβάτσκυ δέν έμνησικάκησε. Τό ζεύγος Κουλόμπ, είπε, ήσαν δύο φίδια καί τά είχε περισυλλέξει, όταν είχαν άνάγκη άπό ψωμί καί στέγη. Ένας διδάσκαλος είπε: Άν βρήτε στό σπίτι ένα φίδι πεινασμένο καί άντί νά τού προσφέρετε γάλα, τό κτυπήσετε άπό τό φόβο σας, βγαίνετε άπό τόν δρόμο τής κατανοήσεως. Μήν φοβάσθε, διότι καί τρεϊς νά μείνουν στη Θεοσοφική Έταιρία δέν θά χαθή. Μή σκέπτεσθε έγωιστικά. Όταν συναντάτε άστεγους καί πεινασμένους, άν δέν θέλετε νά συμμερίζεσθε τό κάρμα τους νά στεγάζετε καί νά τρέφετε, όποιοι κι' άν είναι...

Η πνευματική άξια τής Μπλαβάτσκυ άπεδείχθη καί στα έπόμενα συγγράμματά της καί κυρίως τήν «Μυστική Διδασκαλία» καί τό «Κλειδί τής Θεοσοφίας». Δέν ίσχυρίσθηκε ποτέ ότι τό περιεχόμενο τών βιβλίων είναι δικό της καί πάντοτε έλεγε ότι τά όφείλει στούς διδασκάλους της. Έν πάση περιπτώσει, τό περιεχόμενό τους έπιβεβαιώνεται συνεχώς άπό τίς σύγχρονες έπιστημονικές άνακαλύψεις.

Ή Μπλαβάτσκυ, έκτός άπό τά συγγράμματα, έγραφε γιά τις έφημερίδες άρθρα πάνω σ' έπίκαιρα θέματα. Γιά τά έγκλήματα, τίς αύτοκτονίες, τίς έπιδημίες, τά διαζύγια, τούς διωγμούς τών έρυθροδέρμων καί νέγρων, τήν σκληρότητα τών γονεων πρός τά παιδιά, γιά τόν φεμινισμό, τίς νέες άνακαλύψεις κ.λ.π.

Άγαπούσε τήν πατρίδα της, τή Ρωσσία, στήν όποία άνήκε, καθώς έλεγε, τό φυσικό της σώμα, άλλά ήταν άφοσιωμένη στίς Ίνδίες. Είναι, έλεγε, ή υίοθετημένη πατρίδα μου, ή άρχαία Ίνδία, ή χώρα τών στοχασμών καί τών όνείρων της. Ύπό τήν έπίδρασι τής άγάπης αύτής καί τών όδηγιών τών Διδασκάλων της, άπεφάσισε νά μεταφέρη τήν έδρα τής Θεοσοφικής Έταιρίας στίς Ίνδίες, όπου καί παραμένει.

Άγαπούσε όλους τούς άνθρώπους. Μολονότι ό χαρακτήρας της ήταν συχνά βίαιος — ίσως άπό τή μελαγχολική ζωή πού έκανε — άμέσως συνερχόταν καί μιλούσε πάλι ήπια, σάν νά μήν είχε συμβή τίποτε. Μόνον τους ψεύτες καί τούς άδικους δέν μπορούσε ν' άνεχθή. Τό έλάττωμά της, έλεγε, ήταν νά μή μπορή νά κρατηθή μπροστά στήν ύποκρισια καί τήν άδικία. Έλεγε κατά πρόσωπον όσα άλλοι έπιφυλάσσονται νά λένε «στή ράχη».

Κατά τά άλλα, ήταν μιά ψυχή πρόθυμη σέ κάθε θυσία. Στό «Κλειδί τής Θεοσοφίας» λέει:

«Μέ έρωτάτε πώς έννοώ πρακτικά τό Θεοσοφικό καθήκον. Σάς άπαντώ ότι τό καθήκον μας είναι νά πίνουμε χωρίς γογγυσμό, ώς τίς τελευταίες σταγόνες, ό,τι μπορεί νά μάς έπιφυλάσση τό κύπελλο τής ζωής· νά δρέπουμε τά ρόδα τής ζωής μόνον γιά νά χαρίσουμε σέ άλλους τό άρωμά τους καί μεϊς νά άρκούμεθα στ' άγκάθια, άν δέν είναι δυνατόν ν' απολαύσουμε έμεϊς το άρωμα δίχως νά τό στερηθή κάποιος άλλος».

Αύτή που είπε τούτα τά λόγια έζησε μιά πολύ πικρή ζωή. Τό σώμα της ήταν τρομερό. Ό Λεντμπήτερ λέγει οτι ίσως μόνον μιά ώρα στό 24ωρο δέν ύπέφερε άπό πόνους. Συνήθιζε νά νεκρώνη τά νεύρα της μέ τόν καπνό. Έκάπνιζε διαρκώς καί δέν ήταν αύτό καλό παράδειγμα γιά τούς νέους πού τήν τριγύριζαν. Μιά φορά, ό Λεντμπήτερ τής είπε «Μανταμ, είναι σύμφωνο μέ τήν άπόκρυφη άτραπό πού άκολουθεϊτε νά καπνίζετε τοσο πολύ,». Τού πέταξε ένα έπίθετο, διόλου κολακευτικό, καί προσέθεσε: «Δέν βλέπεις, αύ-

τὸ τὸ παληο—κορμί; Ὀφείλω νὰ τὸ διατηρῶ, ἀλλοιῶς θὰ γίνω ὑστερική. Πρέπει νὰ τὸ συντηρήσω γιατὶ τὸ χρειάζομαι. Εἶναι ἀνάγκη νὰ τελειώσω μερικὰ βιβλία, νὰ τελειώσω ὡρισμένη ἐργασία, λοιπὸν τί νὰ κάνω;».

Ἦταν ἀκούραστη ἐργάτρια. Ξυπνοῦσε στὶς 6 τὸ πρωΐ, ἐνῶ πολλὲς φορὲς εἶχε πλαγιάσει στὶς δύο μετὰ τὰ μεσάνυκτα. Πολλὲς φορὲς οἱ γραμματεῖς της περίμεναν νὰ τελειώση ἕνα γράμμα στὶς τρεῖς τὸ πρωῒ γιὰ νὰ φύγη μὲ τὸ πρῶτο ταχυδρομεῖο καὶ πάλι στὶς ἕξη ἦταν στὸ πόδι.

Βρισκόταν στὶς Ἰνδίες, στὸ Μαδράς, στὰ 1885, ὅταν ἡ ὑπερκόπωσις τὴν ἐκλόνισε σοβαρά. Οἱ γιατροὶ συνέστησαν στὸν Λεντμπῆτερ νὰ τὴν προσέξη, γιοτὶ μποροῦσε νὰ πεθάνη ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη. Ὁ Λεντμπῆτερ ἀφηγεῖται ὅτι ἦταν παρὼν ὅταν ὁ Διδάσκαλός της ὑλοποιήθηκε σὲ φυσικὸ σῶμα καὶ πῆγε νὰ τὴν ἰδῆ· πέρασε ἀπὸ τὸν προθάλαμο, ὅπου ἦσαν ἄλλα δύο πρόσωπα, καὶ μπῆκε στὸ δωμάτιο ὅπου ἡ Μπλαβάτσκυ ὑποτίθεται ὅτι βρισκόταν στὰ τελευταῖα της. Τὴν ρώτησε—καθὼς ἀφηγήθηκε ἡ ἴδια τὴν ἑπομένη—ἐὰν ἤθελε νὰ κρατήση ἀκόμη τὸ σῶμα της ἢ ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ αὐτό. Ἐδιάλεξε νὰ τὸ κρατήση, παρ' ὅλους τοὺς φοβεροὺς πόνους. Ἡ «Μυστικὴ Διδασκαλία», σὲ 6 τόμους, γράφτηκε ὕ σ τ ε ρ α ἀπὸ τὴν περιπέτεια αὐτή.

Ἡ «Μυστικὴ Διδασκαλία» γράφτηκε στὸ Βύρτσμπουργκ τῆς Γερμανίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ γι' ἀνάπαυσι, κατὰ σύστασι τῶν γιατρῶν της. Ὕστερα ἔμεινε στὸ Λονδῖνον. Ἐκεῖ τὴν εὑρῆκε ὁ θάνατος, στὶς 8 Μαΐου 1891.

Ὁ ἱδρυτὴς πρόεδρος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας καὶ συνεργάτης της Ὄλκοτ βρισκόταν στὸ Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας. Ἔλαβε τὴν εἴδησι τοῦ θανάτου της τηλεπαθητικῶς. Στὸ ἡμερολόγιό του, ποὺ συνέτασσε καθημερινῶς, ὑπάρχει ἡ ἐγγραφή: «8 Μαΐου 1891. Ἔλαβα ἕνα μήνυμα περὶ τοῦ θανάτου τῆς Ε.Π.Μ.». Στὶς 9 Μαΐου ὑπάρχει ἐγγραφή: «Σήμερα τὸ πρωῒ αἰσθάνθηκα γιὰ δεύτερη φορὰ ὅτι ἡ Ε.Π.Μ. πέθανε». Τὴν ἑπομένη ἔλαβε τὸ τηλεγράφημα τοῦ θανάτου της...

Τὸ σῶμα της ἐκάηκε στὸ κρεματόριο τοῦ Γουόκιν καὶ ἡ τέφρα μοιράσθηκε στὰ τρία: γιὰ τὸ ἀρχηγεῖο τῆς Θεοοοφικῆς Ἑταιρίας στὸ Ἄντυαρ, γιὰ τὴν ἕδρα τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ γιὰ τὸ Λονδῖνον, τὰ τρία μέρη ὅπου εἶχε μοιράσει τὴ ζωή της τὴν πνευματική. Μόνον μέλη τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας παρέστησαν στὴν κηδεία, κατὰ τὴν τελευταία θέλησί της.

Στὴ διαθήκη της καθιέρωσε τὴν ἐτήσιο ἑορτὴ τοῦ «Λευκοῦ Λωτοῦ», μὲ τὴν ἀκόλουθη παράγραφο·

«Ἐπιθυμῶ μιὰ φορὰ τὸ ἔτος, στὴν ἐπέτειο τοῦ θανάτου μου νὰ συναθροίζωνται μερικοὶ φίλοι στὸ ἀρχηγεῖο τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας καὶ νὰ διαβάζουν ἕνα κεφάλαιο ἀπὸ τὸ «Φῶς τῆς Ἀσίας» τοῦ Ἔντβιν Ἄρνολδ καὶ ἀπὸ τὴν «Μπαγκαβὰντ Γιτά».

Ἡ ὑπογραφὴ τῆς Ε. Π. Μ.

Ἀπὸ τὸν ἑπόμενο χρόνο ἄρχισε ἡ ἐκτέλεσις τῆς διαθήκης, ὄχι μόνο στὸ Ἄντυαρ, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε στοὰ τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας σὲ ὅλον τὸν κόσμο. Στὸ Ἄντυαρ ἡ σημαία τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ ἕως τὴ δύσι τοῦ ἡλίου κυματίζει μεσίστια καὶ ἡ αἴθουσα τῶν ὁμιλιῶν εἶναι στολισμένη μὲ ἄνθη λευκοῦ λωτοῦ, λόγῳ τοῦ συμβολισμοῦ τους. Δίδονται ἐπίσης βοηθήματα στὶς οἰκογένειες τῶν φτωχῶν ψαράδων τοῦ Ἄντυαρ. Ἔτσι διατηρεῖται ἡ μνήμη γιὰ ἐκείνη ποὺ ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους τὸ χάρτη τῆς ἀτραποῦ πρὸς τὴν Γνῶσιν . . .

Ἐνῶ ὁ Λεντμπῆτερ ἐπήγαινε στὸ Σίδνεϋ, γιὰ νὰ παραστῆ σὲ μία τέτοια ἑορτή, στὶς 8 Μαΐου

1917, εἶχε ἐπικοινωνία μέ τήν Ἔλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ στό νέο της σῶμα, ἕνα σῶμα ἀνδρικό. Στήν ὁμιλία του ἀνέφερε λεπτομέρειες γιά τήν συνάντησί του αὐτή καί γιά τήν ἐξέλιξι τῆς Μπλαβάτσκυ ἀμέσως ὕστερα ἀπό τήν ἀπαλλαγή της ἀπό τό πρῶτο σῶμα. Εἶπε ὅτι εἶχε ἐνσαρκωθῆ στό σῶμα ἑνός Ἰνδοῦ παιδιοῦ 14 ἐτῶν, πού εἶχε πνιγῆ σ' ἕνα ποτάμι καί σέ λίγο ξαναζωντάνεψε, ἀλλά μέ τελείως διαφορετικό χαρακτῆρα... Πάνω σ' αὐτή τήν ἀφήγησι ἔγιναν πολλές συζητήσεις. Ἀλλά, ἄν ἀφήσουμε τά περιστατικά στό περιθώριο καί ἄν προσέξουμε τό μήνυμα πού ἔδωσε στόν Λεντμπήτερ, θά ἰδοῦμε κάτι πιό οὐσιαστικό.

«Σᾶς χαιρετῶ — ἔλεγε τό μήνυμα — ὅλους ἐσᾶς πού συναντᾶσθε γιά νά ἑορτάσετε τά γενέθλιά μου στό νέο μου σῶμα.

Τό δικό μου ἔργον ὑπῆρξε ἡ σκληρή ἀποστολή τοῦ σκαπανέως. Ἐγώ ἔφαγα ὅλη τή μπόρα. Ἐσεῖς πλέετε ἥσυχα πρός τήν εἴσοδο τοῦ λιμανιοῦ. Ἀλλά καί σεῖς δέν θά βρέψετε εὔκολα τή συγκομιδή...»

Τά «γενέθλια», ἄλλοι τά ἑρμήνευσαν κατά λέξιν καί εἶδαν μιά καινούργια ἐνσάρκωσι· ἄλλοι εἶδαν τήν μετάβασι σέ ἀνώτερο κόσμο καί τήν περιβολή μέ λεπτότερο σῶμα. Ἀλλά, στό πνευματικό της μήνυμα συμφώνησαν ὅλοι. Δέν εἶναι ἡ ἐποχή μας ἐκείνη ἡ παλιά ἐποχή τῆς μισαλλοδοξίας καί τοῦ σκοταδισμοῦ· ὁ κόσμος ἔχει προχωρήσει στήν ἔρευνα τοῦ ψυχικοῦ κόσμου. Ὡστόσο, ἕνα δύσκολο ἔργον εὑρίσκεται πάντοτε μπροστά σέ κάθε πνευματικόν ἐργάτη.....

(Ἀπάνθισμα ἄρθρων τοῦ
THE THEOSOPHIST)

Τί εἶναι ἀγάπη; Ἡ ἀγάπη τῶν συνανθρώπων.
Τί εἶναι σοφία; Ἡ κατανόησις τῶν συνανθρώπων.
Μόνον οἱ ἐνάρετοι ξέρουν ν' ἀγαποῦν.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ

Ὅταν διψοῦμε, ζητοῦμε ἕνα ποτῆρι νερό.
Ὅταν ζητοῦμε ἀγάπη, πηγαίνουμε στούς προσφιλεῖς μας.
Στό Θεό γιά τί πηγαίνουμε; Ὅταν δέν θέλουμε τίποτε, τότε τά πόδια μας τρέχουν πρός τό Θεό καί τότε τόν βρίσκουμε ἀληθινά.

JAMSHED VUSSERWANJEE

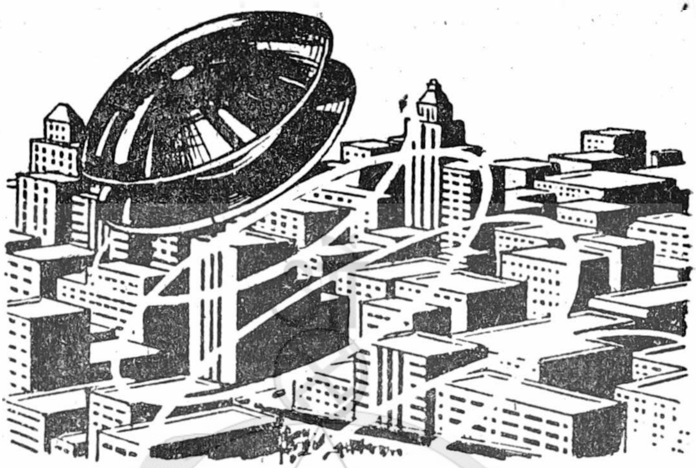
ΟΠΟΙΟΣ ΓΝΩΡΙΖΕΙ...

Ὅποιος δέν γνωρίζει, καί δέν ξέρει ὅτι δέν γνωρίζει, αὐτός εἶναι τρελλός. Ἀπόφευγέ τον.

Ὅποιος δέν γνωρίζει, καί ξέρει ὅτι δέν γνωρίζει, αὐτός εἶν' ἀκόμη μικρός. Ὁδήγησέ τον.

Ὅποιος γνωρίζει, καί δέν ξέρει ὅτι γνωρίζει, αὐτός κοιμᾶται. Ξύπνησέ τον.

Ὅποιος γνωρίζει, καί ξέρει ὅτι γνωρίζει, αὐτός εἶναι σοφός. Ἀκολούθα τον.

"ΙΠΤΑΜΕΝΟΙ ΔΙΣΚΟΙ"

Γεγονὸς ἢ φαντασία;

ὑπὸ

LEONARD C. SOPER

Κατηγορηματικὲς διαβεβαιώσεις ἔγιναν σὲ μερικὰ Θεοσοφικὰ περιοδικὰ περὶ τοῦ ὅτι οἱ «Ἱπτάμενοι Δίσκοι» εἶναι πραγματικότης καί, μάλιστα, ὀχήματα ἀπὸ τὸ «ἐξώτερον διάστημα» ἢ «κάπου ἀπὸ τὸ ἡλιακὸν σύστημα ἢ καὶ μακρύτερα», ὅτι στὴν περίπτωσι αὐτὴ ἐπιβαίνουν «μέλη τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἡλιακοῦ Λόγου» ἐπιφορτισμένα μὲ ἐπιθεώρησιν τοῦ πλανήτου μας, ἢ ἐπισκέπται ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη.

Πρωτοῦ νὰ ἐξετάσωμε τὰ πραγματικὰ δεδομένα καὶ τὶς ὑποθέσεις, πρέπει νὰ λάβωμε ὑπ' ὄψιν τρεῖς βασικὲς ἀρχές. Ἡ πρώτη εἶναι γνωστὴ ὡς «οἰκονομία τῶν ὑποθέσεων» καὶ τὴν διετύπωσε ὁ διάσημος Γάλλος μαθηματικὸς Ἀνρὶ Πουανκαρέ: Εἶναι πάντοτε δυνατὸν νὰ βρίσκουμε ἄπειρον ἀριθμὸν ὑποθέσεων πρὸς ἐξήγησιν τῶν δεδομένων μιᾶς παρατηρήσεως. Ὁ ἐπιστήμων ὀφείλει νὰ ἐκλέγη τὴν ἁπλούστερη. Ἡ δεύτερη ἀρχὴ εἶναι: Νὰ μὴ δίνουμε ποτὲ ὑπερφυσικὴ ἐξήγησι σὲ φαινόμενον, ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχη φυσικὴν ἐξήγησι. Ἡ τρίτη ἀρχὴ εἶναι τῆς «ἐλάσσονος δράσεως». Ἔχει διατυπωθῆ ἀπὸ ἕνα ἐκ τῶν Διδασκάλων, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι Αὐ-

τοὶ ἔχουν νὰ φέρουν εἰς πέρας τὸ ἔργο Των μὲ τὴν ἐλάχιστη δυνατὴ κατανάλωσι ἐνεργείας. Ξεκινώντας ἀπὸ αὐτὲς τίς τρεῖς ἀρχές, θὰ ἐρευνήσωμε ἂν τὰ ὑπὸ ἐξέτασιν φαινόμενα εἶναι φυσικὰ ἢ ὑπερφυσικά.

Τὰ φαινόμενα τῶν δίσκων καθ' ἑαυτά, ἀπεδείχθη ὅτι κατὰ τὰ 95 ο)ο ὀφείλονται σὲ φυσικὲς αἰτίες, εἶναι ραδιοκατευθυνόμενα μπαλλόνια ἢ μετέωρα ἢ ὀπτικὰ ἀποτελέσματα παγοκρυστάλλων στὴν ἀτμόσφαιρα, ἀντικατοπτρισμοί, ἀτμοσφαιρικὲς μεταπτώσεις, ἰονισμένα σύννεφα, ἄστρα ὁρατὰ διὰ μέσου ταραγμένων στρωμάτων ἀέρος κ.ο.κ. Οἱ ἐξοικειωμένοι μὲ τὴν ὀπτικὴ μετεωρολογία ξέρουν τί μεγάλη ποικιλία φαινομένων προκαλοῦνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Γιὰ τὰ ὑπόλοιπα 5 ο|ο, οἱ ἐπιστήμονες εἶπαν ὅτι τὰ ὑπάρχοντα δεδομένα εἶναι ἀνεπαρκῆ πρὸς ἐξαγωγὴν συμπεράσματος. Αὐτό, ὅμως, δὲν σημαίνει διόλου ὅτι εἶναι ἀδύνατη ἡ φυσικὴ ἐξήγησις καὶ ἑπομένως εἶναι ὀχήματα ἀπὸ τὸ ἐξώτερον διάστημα. Ἕνα τέτοιο συμπέρασμα σημαίνει, ἁπλούστατα, ὅτι συχνὰ πιστεύει κανεὶς αὐτὸ ποὺ ἔχει ἐπιθυμία νὰ πιστέψη.

Εἶναι δυσκολονόητο γιατὶ ἐκεῖνοι ποὺ ὑπεστήριξαν τὴν θεωρία ὅτι οἱ δίσκοι ὁδηγοῦνται ἀπὸ ὀντότητες τοῦ πλανήτου Ἀφροδίτη ἢ ἀπὸ μέλη τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἡλιακοῦ Λόγου, δὲν ἐπρόσεξαν σὲ τί περιπλοκὲς ὁδηγεῖ ἡ θεωρία τους. Ἔχομε μάθει ὅτι τὸ «βουδδικὸν πεδίον» εἶναι ταυτόσημο μὲ τὸ σύνολο τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος καὶ ὅτι χαρακτηριστικὸ τῆς βουδδικῆς συνειδήσεως εἶναι ἡ δυνατότης τῆς αὐτοστιγμεὶ παρουσίας σὲ ὁποιοδήποτε ἐπιθυμητὸ σημεῖο. Ὑποτίθεται ὅτι τὰ μέλη τοῦ ἡλιακοῦ Λόγου ἔχουν αὐτὴν τὴν ἰδιότητα, καθὼς καὶ τὰ ὄντα ποὺ πιθανῶς ἐξελίσσονται ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης. (α)

Τώρα μᾶς λέγουν ὅτι τὸ ἡλιακὸν προσωπικὸν ταξιδεύει μὲ τοὺς δίσκους γιὰ νὰ ἴδῃ τί γίνεται ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ διεξαγόμενα πειράματα διασπάσεως τοῦ πυρῆνος, μὲ τὶς ἀτομικὲς καὶ ὑδρογονικὲς βόμβες, προεκλήθη ἀνησυχία καὶ φόβος μήπως ἡ ἀνθρωπότης αὐτοκαταστραφῇ. Ἐπίκαιρη θὰ ἦταν μιὰ τέτοια ἐπιθεώρησις ὅταν ἡ πρώτη ἀτομικὴ βόμβα ἔπεσε στὴ Χιροσίμα ἢ καὶ πολὺ νωρίτερα, ὅταν ἡ κατασκευὴ τῆς ἀτομικῆς βόμβας ἔγινε δυνατότης. Ἀλλὰ σὲ καμμιὰ περίπτωσι μιὰ πυρηνικὴ βόμβα, ὁσονδήποτε δυνατή, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ καταστρέψη ὅλον τὸν πλανήτη, ἂν καὶ θὰ μποροῦσε νὰ καταστρέψη τὸν πολιτισμό, καθὼς τὸν ξέρουμε, ἐνῶ οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ τυφῶνες συχνὰ ἐξαπολύουν ἐνέργεια πολλαπλάσια τῆς ἰσχυρότερης ὑδρογονικῆς βόμβας. Ἀκόμη περισσότερο, θὰ ἦταν ἀναγκαία ἡ ἐπιθεώρησις—καὶ ἐνδεχομένως ἐπέμβασις—στὶς παραμονὲς τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ὅταν ἡ καταστροφὴ δυνάμωνε στὸ νοῦ τῶν ἀνθρώ-

(α) Ἀναλυτικὲς ἐξηγήσεις στὸ βιβλίο τοῦ Γ. Α. Λεντμπῆτερ «Οἱ διδάσκαλοι καὶ ἡ Ἀτραπός». (Θεοσ. Ἐκδ. Οἶκος).

πων ὑπὸ τὴν ὀλέθρια ἐπίδρασι τοῦ Ναζισμοῦ καὶ Φασισμοῦ καὶ ὤθοῦσε σὲ πόλεμο καί, συνεπῶς, διευκόλυνε τὴν ἀνακάλυψι τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας καὶ τὴν χρησιμοποίησί της σὲ σκοποὺς καταστρεπτικούς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ποιὰ ἡ ἀνάγκη νὰ ἔλθουν μὲ φυσικὰ σώματα; Ἐὰν ὑποστηριχθῆ ὅτι τὸ φυσικὸ σῶμα εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ φυσικὴ ἐπιθεώρησι, αὐτὸ θὰ ἦταν ἀντίθετο σὲ ὅσα ξέρουμε περὶ τοῦ βουδδικοῦ πεδίου συνειδήσεως. Καὶ γιατὶ νὰ μὴν κάμουν τὰ ἀναγκαῖα φυσικὰ σώματα κατὰ τὴν ἄφιξι, καθὼς ἔπραξαν οἱ Κύριοι τῆς Φλόγας ὅταν ἔφθασαν γιὰ ν' ἀναλάβουν τὴν Ἀπόκρυφον Ἱεραρχίαν τῆς γῆς περίπου πρὶν ἑφτὰ ἑκατομμύρια χρόνια;

Ἄλλη περιπλοκὴ εἶναι ὅτι ἡ ἄφιξις ὄντων ἀπ' ἔξω θὰ ἐσήμαινε ὅτι ἡ Ἀπόκρυφος Ἱεραρχία εἶναι ἀνίκανη ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν κατάστασι. Αὐτὸ εἶναι δυσκολοπίστευτο, ὅταν ἔχῃ κανεὶς ὑπ' ὄψει του τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο, κατὰ τὴν ἀπόκρυφη παράδοσι, κατεστράφη ἡ ἤπειρος Ἀτλαντὶς πολλὲς φορὲς ἐν μέρει, ὅταν ἔγινε ἀφόρητη ἡ συμπεριφορὰ ἑνὸς μέρους τῶν κατοίκων της. Κατὰ τὴν παράδοσι αὐτή, τὸ ἔτος 9.564 π.Χ. κατεποντίσθη σὲ διάστημα μιᾶς ἡμέρας τὸ μέρος τῆς ἠπείρου ποὺ εἶχε ἀπομείνει, μὲ 60 ἑκατομμύρια περίπου κατοίκων. Καὶ πάλι, ἡ ἀνθρωπότης ἔχει φθάσει στὸ σημεῖο ποὺ ὀφείλει ν' ἀναμετρήσῃ τὶς εὐθύνες της γιὰ τὶς πράξεις της, χωρὶς τὴν ἐπέμβασι ἐξωτερικῶν Δυνάμεων γιὰ τὴν σωτηρία της ἀπὸ τὶς Καρμικὲς (β) συνέπειες τῆς παραφροσύνης της. Ἕνας ἐκ τῶν Διδασκάλων εἶπε ὅτι δὲν μποροῦν νὰ παρέμβουν στὸν μεγάλο Νόμο ὥστε νὰ μὴν κάνῃ ἡ ἀνθρωπότης τέτοιες ἀνακαλύψεις ὅπως ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια, ἢ ν' ἀποτρέψουν τὶς συνέπειες αὐτῶν τῶν ἀνακαλύψεων.

Ἡ ἄλλη θεωρία ὅτι οἱ δίσκοι ὁδηγοῦνται ἀπὸ ὄντα τῆς Ἀφροδίτης βασίζεται στὴν ὑπόθεσι ὅτι τὸ ἀνθρώπινο κῦμα—ζωῆς ἔχει ἤδη ἀναπτυχθῆ σ' αὐτὸν τὸν πλανήτη. Δὲν ὑπάρχει καμμία βεβαίωσις γι' αὐτό, καὶ μολονότι δυνατόν, φαίνεται ὅτι αὐτὸ θ' ἀποτελοῦσε μιὰ ἁπλῆ σύμπτωσι πιθανότητος. Ἡ θερμοκρασία, ἡ ἀτμόσφαιρα καὶ ἄλλοι φυσικοὶ ὅροι τῆς Ἀφροδίτης τὴν καθιστοῦν ἀκατοίκητη ἀπὸ τὴν γνωστή μας ζωή. ἂν καὶ δὲν γνωρίζομε ὑπὸ ποῖες συνθῆκες, διαφορετικὲς ἀπὸ τὶς γήϊνες, εἶναι ἐπίσης δυνατὴ ἡ ζωή, ὡστόσο θὰ ἦταν παράξενο οἱ δῆθεν ἐπισκέπται ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη νὰ φαίνωνται ὅτι ἔχουν φυσικὰ σώματα πολὺ ὅμοια μὲ τὰ δικά μας. Ἀλλὰ καὶ τὸ σχῆμα τῶν δίσκων εἶναι τέτοιο, ὥστε, κατὰ τὴν ἀεροδυναμική, θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ὑπερνικήσουν τὴν ἕλξι τῆς Ἀφροδίτης καὶ νὰ ταξιδέψουν μὲ ὑπερηχητικὴ ταχύτητα χωρὶς νὰ καταστραφοῦν. Τὸ ἰδεῶδες σχῆμα γιὰ τέτοιο σκοπό, καθὼς γνωρίζουν οἱ ἀεροδυναμικοὶ ἐπιστήμονες, εἶναι ἡ ρουκέττα.

(β) Γιὰ τὸ «Κάρμα» κύτταξε: Ζιναραγιαντάσα «Ἀπόκρυφος ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος». (Θεοσ. Ἐκδ. Οἶκος).

Ἡ ἐν «κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ» ἄφιξις τῶν ἐπισκεπτῶν, εἴτε ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη εἴτε ἀπὸ τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ ἡλιακοῦ Λόγου, εἶναι ἐπίσης ἀνεξήγητη. Ἐὰν φαντασθοῦμε τοὺς ἑαυτούς μας σὲ ταξίδι πρὸς ἐπιθεώρησιν ἄλλου πλανήτου, ἀσφαλῶς θὰ κατευθυνόμαστε πρὸς τὰ πλησιέστερα κατοικημένα κέντρα καὶ θὰ προσπαθούσαμε νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τοὺς κατοίκους καὶ νὰ ἰδοῦμε ὅ,τι θὰ ἦταν δυνατὸ ἀπὸ τὴ ζωή τους καὶ τὶς κατασκευές τους. Δὲν θὰ ἐκάναμε πτῆσιν σὲ κάποιο ἀπόμερο σημεῖον, οὔτε θὰ ἐπικοινωνούσαμε μὲ κάποιους ἀσήμαντους κατοίκους.

Ὕστερ' ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καὶ μὲ βάσιν τὶς τρεῖς ἀρχές, ποὺ ἀνεφέραμε στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου, συμπεραίνουμε ὅτι ἡ ὕπαρξις δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένη. Καὶ ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν τὶς περιπλοκὲς ποὺ θὰ ἔφερναν σ' αὐτὰ ποὺ γνωρίζομε περὶ τῆς φύσεως τῆς συνειδήσεως στὰ ἀνώτερα πεδία καὶ περὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἀπόκρυφης Ἱεραρχίας, οἱ ἐξηγήσεις ποὺ δίδονται σχετικὰ μὲ τὴν φύσιν τῶν ὄντων καὶ τὸν σκοπὸ τῆς ἐπισκέψεώς των, καταλήγομε ὅτι δὲν μπορεῖ ν' ἀληθεύουν καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δέ. Δὲν ὑποστηρίζομε ὅτι ἡ διαπλανητικὴ ἐπικοινωνία δὲν θὰ καταστῆ δυνατὴ κάποιον καιρὸ στὸ μέλλον. Ἐὰν τὰ χρήματα ποὺ ξοδεύονται γιὰ τὶς ἀτομικὲς ἢ ὑδρογονικὲς βόμβες διετίθεντο γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, θὰ ἐπεταχύνετο ἡ πραγματοποίησίς του. Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ ταξιδιωτικὴ μέθοδος τῶν «δίσκων» μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ χονδροειδὴς καὶ πραγματικὰ μὴ ἀναγκαία γιὰ τοὺς σκοπούς, ποὺ δῆθεν ἐξυπηρετεῖ.

(Μετάφρασις ἀπὸ τὸ «THEOSOPHIST»)

Κακιά θά εἶναι ἡ μέρα γιά κάθε ἄνθρωπο ὅταν αἰσθανθῆ ἀπόλυτα ἱκανοποιημένος γιά τή ζωή πού ζῆ, γιά τίς σκέψεις πού σκέφτεται, γιά τίς πράξεις πού πράττει: ὅταν πάψη νά χτυπᾶ στίς θύρες τῆς ψυχῆς του κάποιος πόθος γιά κάτι ἀνώτερο, ἀφοῦ ξέρει ὅτι γι' αὐτό εἶναι προωρισμένος, σάν τέκνο τοῦ Θεοῦ.

ΦΙΛΙΠ ΜΠΡΟΥΚΣ

Ὑπάρχει κάτι πιό δυνατό ἀπό ὅλες τίς στρατιές τοῦ κόσμου: εἶναι μιά ἰδέα, πού ἦρθε ὁ καιρός της.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

Τό δέντρο ρίχνει ἴσκιο στή γῆ μόνον ὅταν οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἔχουν συλληφθεῖ μέσα στά φυλλώματά του. Δέν ὑπάρχει σκοτάδι πού νά μήν περιέχει κάπου κοντά μιά ἀχτίδα φωτός.

ΑΛΕΞ. ΣΤΑΪΜΠΑΧ

Θρῦλοι τῆς μακρινῆς Ἀνατολῆς

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Ο-ΤΕΪ

Ἀπὸ τὰ «Ἀλλόκοτα»

τοῦ

ΛΕΥΚΑΔΙΟΥ ΧΕΡΝ

Ἕναν παληὸ καιρό, στὴν πόλι τῆς Νιγκάτα, στὴν ἐπαρχία τῆς Ἐτσίζεν (στὴν Ἰαπωνία), ζοῦσε ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ τὸν ἔλεγαν Ναγκάο—Τσουζέϊ.

Ὁ Ναγκάο ἦταν γυιὸς ἑνὸς γιατροῦ καὶ σπούδαζε τὴν ἐπιστήμη τοῦ πατέρα του. Πολὺ νέος ἀκόμη ἐρωτεύθηκε ἕνα κορίτσι, ποὺ τὸ ἔλεγαν Ὄ—Τέϊ καὶ ἦταν θυγατέρα ἑνὸς φίλου τοῦ πατέρα του· καὶ οἱ δύο οἰκογένειες εἶχαν συμφωνήσει νὰ γίνουν ἀρραβῶνες ὅταν ὁ Ναγκάο θὰ τέλειωνε τὶς σπουδές του. Ἀλλὰ ἡ ὑγεία τῆς Ὄ—Τέϊ δὲν πήγαινε καλὰ καὶ πάνω στὰ δεκα—πέντε χρόνια της ἔγινε φυματική. Ὅταν ἔνοιωσε πὼς θὰ πέθαινε, ἔστειλε νὰ φωνάξουν τὸ Ναγκάο, νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ. Καὶ καθὼς ἐκεῖνος ἔγυρε πάνω ἀπ᾽ τὸ κρεβάτι της, τοῦ εἶπε:

«Ναγκάο, ἀγαπημένε μου, εἴμαστε ταμμένοι ὁ ἕνας στὸν ἄλλον ἀπὸ παιδιὰ καὶ θὰ ἔπρεπε στὸ τέλος αὐτοῦ τοῦ χρόνου νὰ παντρευτοῦμε. Ἀλλά, ἐγὼ τώρα πεθαίνω. Οἱ θεοὶ ξέρουν ποιὸ εἶναι τὸ καλύτερο γιὰ μᾶς. Ἂν ἴσως ἐζοῦσα μερικὰ χρόνια ἀκόμη, θὰ ἤμουν βάρος καὶ πόνος γιὰ τοὺς ἄλλους. Μ᾽ αὐτὸ τὸ ἀδύνατο κορμὶ δὲ θὰ μποροῦσα νὰ γίνω καλὴ σύζυγος. Ἂν ἤθελα νὰ ζήσω, γιὰ χάρι σου, θὰ ἦταν μιὰ πολὺ ἐγωϊστικὴ εὐχή. Εἶμαι τέλεια ἀποφασισμένη νὰ πεθάνω καὶ θέλω νὰ μοῦ ὑποσχεθῇς ὅτι δὲν θὰ λυπηθῇς.... Ἐξ ἄλλου, θέλω νὰ σοῦ πῶ ὅτι νομίζω πὼς θὰ σμίξουμε πάλι»...

«Ἀληθινά, θὰ σμίξουμε πάλι» ἀπήντησε ὁ Ναγκάο σοβαρά. «Καὶ σὲ κείνη τὴν Ἁγνὴ Χώρα δὲ θὰ ὑπάρχῃ φόβος χωρισμοῦ».

«Ὄχι, ὄχι!» εἶπε ἐκείνη τρυφερά. «Δὲν ἐννοῶ τὴν Ἁγνὴ Χώρα. Πιστεύω πὼς εἴμαστε προωρισμένοι νὰ σμίξουμε ξανὰ σ᾽ *αὐτὸν* τὸν κόσμο—ἂν καὶ πρόκειται νὰ μὲ θάψουν αὔριο».

Ὁ Ναγκάο τὴν κύτταξε μ᾽ ἔκπληξι, ἐνῶ ἐκείνη ἐξακολούθησε, μ᾽ ἕνα ἐλαφρὸ μειδίαμα γιὰ τὴν ἔκπληξί του, μὲ τὴ λεπτὴ καὶ ὀνειρώδη φωνή της:

«Ναί, ἐννοῶ σ᾽ αὐτὸν τὸν κόσμο—στὴν τωρινή σου ζωή, Ναγκάο... Ἀρκεῖ, βέβαια, νὰ τὸ ποθεῖς καὶ σύ. Μόνον, γιὰ νὰ συμβῇ αὐτό, πρέπει νὰ ξαναγεννηθῶ κορίτσι καί, ὥσπου νὰ γίνω γυναῖκα, θὰ χρειαστῇ νὰ πε-

ριμένης. Δεκαπέντε—δεκάξη χρόνια... Εἶναι πολὺς καιρός.... Ἀλλά, ἀγαπημένε μου ἀρραβωνιαστικέ, εἶσαι τώρα μόνον δεκαεννηὰ χρονῶν»...

Ἐπιθυμώντας νὰ γλυκάνη τὶς τελευταῖες στιγμές της, ἀπάντησε τρυφερά:

«Νὰ περιμένω γιὰ σένα, ἀγαπημένη μου, εἶναι περισσότερο χαρά, παρὰ χρέος. Ὕστερα, ἔχομε τάξιμο ὁ ἕνας στὸν ἄλλο γιὰ ἑφτὰ ζωές».

«Σὰ ν' ἀμφιβάλλεις, ὅμως», εἶπε κυττάζοντας τὸ πρόσωπό του.

«Λατρευτή μου» ἀπάντησ' ἐκεῖνος, «ἀμφιβάλλω ἂν θὰ εἶμαι ἱκανὸς νὰ σὲ γνωρίσω σ' ἕνα ἄλλο κορμί, μὲ ἄλλο ὄνομα—ἐκτὸς ἂν μοῦ δείξης κανένα σημάδι».

«Αὐτό, δὲν τὸ μπορῶ», εἶπε ἐκείνη. «Μόνον οἱ θεοὶ καὶ οἱ Βούδδας γνωρίζουν πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ ξανασμίξουμε. Ἀλλὰ εἶμαι σίγουρη—πολύ, πολὺ σίγουρη—ὅτι ἂν δὲν εἶσαι ἀπρόθυμος νὰ μὲ δεχθῆς, θὰ εἶμαι ἱκανὴ νὰ ξαναγυρίσω σ' ἐσένα.. Θυμήσου αὐτὰ τὰ λόγια μου»..

Ἔπαψε νὰ μιλάη· τὰ μάτια της ἔκλεισαν. Ἦταν νεκρή.

Ὁ Ναγκάο ἀγαποῦσε εἰλικρινῶς τὴν Ὂ—Τέϊ καὶ ἡ λύπη του ἦταν βαθειά. Τῆς ἔφτιασε μιὰ νεκρικὴ στήλη, ἔγραψε πάνω τ' ὄνομά της, τὴν τοποθέτησε πάνω στὴ λειψανοθήκη της καὶ κάθε μέρα πήγαινε νὰ τῆς προσφέρη θυσίες. Πολὺ τὸν ἀπασχολοῦσαν τὰ λόγια ποὺ τοῦ εἶχε εἰπῆ ἡ Ὂ—Τέϊ ἀκριβῶς πρὶν πεθάνη· καὶ γιὰ νὰ εὐχαριστήση τὸ πνεῦμα της, ἔγραψε μιὰ ἐπίσημη ὑπόσχεσι νὰ τὴν νυμφευθῆ ἂν θὰ μποροῦσε νὰ ξαναγυρίση κοντά του μὲ ἄλλο σῶμα. Αὐτὴν τὴν γραφτὴ ὑπόσχεσι τὴν ἐσφράγισε μὲ τὴ σφραγίδα του καὶ τὴν ἔκλεισε μέσα στὴ λειψανοθήκη τῆς Ὂ—Τέϊ.

Παρ' ὅλ' αὐτά, ὁ Ναγκάο ἦταν μοναχογυιὸς καὶ ἦταν ἀνάγκη νὰ νυμφευθῆ. Ὑποχρεώθηκε νὰ ὑποκύψη στὴν ἐπιθυμία τῆς οἰκογενείας του καὶ νὰ δεχθῆ μιὰ σύζυγο τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατέρα του. Καὶ μετὰ τὸ γάμο του, ὅμως, ἐξακολούθησε νὰ προσφέρη θυσίες μπροστὰ στὴ στήλη τῆς Ὂ—Τέϊ. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ ἡ εἰκόνα της ἐθάμπωνε στὴ μνήμη του, σὰν ἕνα ὄνειρο ποὺ εἶναι δύσκολο νὰ τὸ θυμηθῆ κανείς. Καὶ περνοῦσαν ἔτσι τὰ χρόνια.

Τὸν βρῆκαν στὴ σειρὰ ἀτυχίες. Ἔχασε τοὺς γονεῖς του, ὕστερα τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ μοναδικό τους παιδί. Ἀπόμεινε μονάχος στὸν κόσμο. Παράτησε τὸ ἔρημο σπιτικό του καὶ ξεκίνησε γιὰ μακρυνὸ ταξίδι, μήπως ξεχάση τὶς πίκρες του.

Μιὰ μέρα, ταξιδεύοντας, ἔφθασε στὸ Ἰκάο, ἕνα ὀρεινὸ χωριὸ ὀνομαστὸ γιὰ τὶς θερμὲς πηγές του καὶ γιὰ τὴν ὄμορφη σκηνογραφία τῆς περιοχῆς του. Στὸ πανδοχεῖο τοῦ χωριοῦ, ὅπου σταμάτησε, ἦρθε νὰ τὸν περιποιηθῆ ἕνα νεαρὸ κορίτσι καὶ μὲ τὴν πρώτη του ματιὰ στὴ μορφή της, ἔνοιωσε τὴν καρδιά του νὰ χτυπάη, ὅπως δὲν εἶχε χτυπήσει ποτέ. Τόσο παράξενα ἔμοιαζε τῆς Ὂ—Τέϊ, ὥστε τσιμπήθηκε γιὰ νὰ βεβαιωθῆ ὅτι δὲν ὀνειρευόταν. Καθὼς ἡ κοπέλλα πήγαινε κι' ἐρχόταν, φέρνοντας φωτιὰ καὶ τροφὴ ἢ σιάζοντας τὸ δωμάτιο τοῦ ξένου—κάθε κίνησί της

τοῦ ξαναζωντάνευε τὴ μνήμη τῆς χαρωπῆς κοπέλλας, ποὺ τὴν εἶχε ἀρραβωνιαστεῖ ἀπὸ τὰ νειᾶτα του. Τῆς μίλησε· τοῦ ἀπάντησε μὲ μιὰ καθαρή, τρυφερὴ φωνή, ποὺ ἡ γλύκα της τὸν ἐμελαγχόλησε μὲ τὴν πίκρα τῶν ἡμερῶν ἐκείνων.

Τέλος, μὲ μεγάλη περιέργεια, τὴν ρώτησε, λέγοντας:

«Εὐγενικὴ Ἀδελφή, τόσο πολὺ μοιάζεις μ' ἕνα πρόσωπο ποὺ εἶχα γνωρίσει πρὸ καιροῦ, ὥστε ταράχθηκα ὅταν πρωτομπῆκες σ' αὐτὸ τὸ δωμάτιο. Ἐπίτρεψέ μου, λοιπόν, νὰ σὲ ρωτήσω σὲ ποιὸ μέρος ἐγεννήθηκες καὶ ποιὸ εἶναι τ' ὄνομά σου;»

Ἀμέσως—καὶ μὲ τὴν ἀξέχαστη φωνὴ τῆς πεθαμένης—ἔτσι τοῦ ἀπάντησε:

«Τὸ ὄνομά μου εἶναι Ὁ—Τέϊ· καὶ σὺ εἶσαι ὁ Ναγκάο Τσουζέϊ, ὁ ταμμένος σύζυγός μου. Πρὶν ἀπὸ δεκαεφτὰ χρόνια, πέθανα στὴ Νιγκάτα. Ἔγραψες τότε ὑπόσχεσι νὰ μὲ νυμφευθῆς ἂν ποτὲ μποροῦσα νὰ ξαναγυρίσω σ' αὐτὸν τὸν κόσμο σὲ γυναίκας σῶμα—καὶ σφράγισες μὲ τὴ σφραγίδα σου τὴν ὑπόσχεσί σου καὶ τὴν ἔκλεισες στὴ λειψανοθήκη μου, δίπλα στὴ στήλη μὲ τ' ὄνομά μου. Λοιπόν, νᾶμαι ποὺ γύρισα . . . ».

Μὲ τὰ τελευταῖα λόγια, λιποθύμησε.

Ὁ Ναγκάο τὴν ἐνυμφεύθηκε καὶ ἦταν εὐτυχισμένος ὁ γάμος τους. Ποτὲ ὅμως πιὰ δὲν μπόρεσε νὰ θυμηθῆ τί τοῦ εἶχε πῆ γι' ἀπάντησι στὴν ἐρώτησί του στὸ Ἰκάο. Οὔτε καὶ μπόρεσε ποτὲ νὰ θυμηθῆ τίποτε γιὰ τὴν πρωτινή της ὕπαρξι. Ἡ θύμησι τῆς προηγουμένης γεννήσεως — ποὺ εἶχε μυστηριωδῶς φωτισθῆ τὴ στιγμὴ τῆς συναντήσεώς τους—σκοτείνιασε πάλι καὶ ἔτσι ἔμεινε . . .

Πιστεύω ὅτι εἶναι καλύτερα νὰ λέγη κανεὶς τὴν ἀλήθεια, παρὰ τὸ ψέμμα. Πιστεύω ὅτι εἶναι καλύτερα νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, παρὰ νὰ εἶναι σκλάβος. Πιστεύω ὅτι εἶναι καλύτερα νὰ γνωρίζη κανείς, παρὰ νὰ μένη στὴν ἄγνοια.

Χ. ΜΕΝΚΕΝ

Ὑπάρχει δόξα καὶ στ' ἀστέρια καὶ στὸν ἥλιο — δὲν πρέπει νὰ θυσιάζουμε τὴ μιὰ στὴν ἄλλη. Δὲν πρέπει νὰ εἴμαστε τόσο γεμᾶτοι ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε νὰ μὴν ἐπιτελοῦμε τὸ ἔργο μας στὴ γῆ· οὔτε νὰ εἴμαστε τόσο δοσμένοι στὸ ἔργο τῆς γῆς, ὥστε νὰ μὴν ἐμπνεώμεθα ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ οὐρανοῦ.

ΦΙΛΙΠ ΜΠΡΟΥΚΣ

Νὰ εἶναι κανεὶς ἀνωφελής, εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ νὰ εἶναι νεκρός.

ΓΚΑΙΤΕ

Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΙΕΡΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Τὰ Ἱερὰ βιβλία ὅλων τῶν μεγάλων θρησκειῶν, ἂν καὶ γράφηκαν γιὰ διαφορετικοὺς λαοὺς καὶ σὲ ἄλλους αἰῶνες τὸ καθένα, συμπίπτουν στὰ βασικὰ ἠθικὰ κηρύγματα.

Κοινὴ ἐντολὴ ὅλων τῶν θρησκειῶν εἶναι ἡ ἀ δ ε λ φ ό τ η ς ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, χωρὶς διάκρισι φυλῆς, πίστεως, φύλου, τάξεως ἢ χρώματος. Νὰ τί λέει κάθε μιὰ θρησκεία (κατ' ἀλφαβητικὴ σειρὰ) πάνω στὸ θέμα τῆς ἀδελφότητος.

Ὁ Βουδδισμός

Ὁ Βουδδισμὸς εἶναι, ἀπὸ ἄποψι ἀριθμοῦ πιστῶν, ἡ μεγαλύτερη σήμερα διεθνὴς θρησκεία, ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸ καὶ τὸν Μωαμεθανισμό. Ἱδρυτής της εἶναι ὁ Γκοτάμα (563—483 π.Χ.), γυιὸς πλούσιου Ἰνδοῦ πρίγκηπος τῆς φυλῆς Σάκυα, ποὺ ἐγκατέλειψε πλούτη, ἀνέσεις καὶ τιμές, γιὰ νὰ ζήση σὰν ἀσκητὴς καὶ νὰ διδάξη ὅτι ὁ μόνος δρόμος φυγῆς ἀπὸ τὸν πόνο εἶναι ἡ παραίτησις ἀπὸ τὶς ἐπιθυμίες. Σὲ ἡλικία 35 ἐτῶν ὠνομάσθηκε Βούδδας, ποὺ σημαίνει Φωτισμένος ἢ Φωτοδότης. Ἐξακολούθησε τὸ κήρυγμά του μέχρι τοῦ θανάτου του, σὲ ἡλικία 80 ἐτῶν. Τα ἱερὰ βιβλία τοῦ Βουδδισμοῦ εἶναι τὰ «Τρία Πιτάκια» (κάνιστρα) τῆς Σοφίας καὶ ἡ «Δαμμαπάντα» ποὺ εἶναι συλλογὲς ἀπὸ λόγια τοῦ Βούδδα.

Ἡ Δαμμαπάντα (Ὁδὸς Ἀρετῆς) λέει γιὰ τὴν ἀδελφότητα:

«Ἕνας φίλος εἶναι θησαυρὸς μεγάλος καὶ πρέπει νὰ προστατεύεται σὰν ἀδελφός. Πρέπει ὁ καθένας νὰ ἀποκτᾶ καλοὺς ἀνθρώπους φίλους καὶ νὰ τοὺς ἔχη σὰν ἀδελφούς. Νὰ εἶσαι πρὸς ὅλους φιλόξενος καὶ εὐγενικός, ἔτσι ἀποκτᾶς χαρὰ καὶ θέτεις τέρμα στὴ θλῖψι».

Ὁ Ζαϊνισμός

Ὁ Ζαϊνισμὸς εἶναι ἕνα παρακλάδι τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ. Ἱδρύθηκε ἀπὸ τὸν Μαχαβίρα (599—527 π.Χ.), ποὺ ἦταν κι' αὐτὸς πρίγκηπας πλούσιος, πρὶν γίνη ἀσκητής. Λέγεται ὅτι ἐμοίρασε ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του καὶ ξύρισε τὸ κεφάλι του, γιὰ ν' ἀφιερωθῆ στὴν ἁγιωσύνη· καὶ ἐπὶ ἕνα διάστημα φοροῦσε ροῦχα, ὕστερα ὅμως τὰ πέταξε καὶ ἀσκήτευε γυμνός, γιὰ νὰ κυριαρχήση τελείως

στὸν ἑαυτό του καὶ τὸ σῶμα του.

Τὸ ἱερὸ βιβλίο τοῦ Ζαϊνισμοῦ, ἡ «Σούτρα Κριτάνγκα» λέει:

«Νὰ εἶσαι δίκαιος καὶ ἀμερόληπτος πρὸς ὅλους. Νὰ μεταχειρίζεσαι ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σὲ ὅλους τοὺς καιροὺς σὰν ἀδελφούς. Ὅπως μεταχειρίζεται κανεὶς τοὺς ἀνθρώπους, ἔτσι ὀφείλει νὰ φέρεται καὶ πρὸς τὰ ζῶα. Εἶναι κι' αὐτὰ ἀδελφοί μας».

Ὁ Ἰνδουϊσμὸς

Ἀπὸ τὶς ζῶσες θρησκεῖες στὸν κόσμο, ὁ Ἰνδουϊσμὸς εἶναι ἡ ἀρχαιότερη. Ἀνάγεται σὲ 15—20 αἰῶνες πρὸ Χριστοῦ. Κυρίως εἶναι διαδεδομένη στὶς Ἰνδίες. Ἱερά της βιβλία εἶναι οἱ Β έ δ δ ε ς ἢ Βίβλοι τῆς Γνώσεως, ἡλικίας 3—4 χιλιάδων ἐτῶν. Νεώτερα (800—600 π.Χ.) εἶναι τὰ Ο ὐ π α ν ι σ ά ν τ ἢ «Καθιστικὲς» ἀφηγήσεις γιὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ προβλήματα, ποὺ οἱ Ἰνδοὶ συνηθίζουν νὰ λένε «ἂς καθήσουμε νὰ τὸ συζητήσουμε». Ὑπάρχει ἀκόμη ἡ Μ π α γ κ α β ά δ Γ ι τ ά, ποὺ σημαίνει τὸ «Ἆσμα τοῦ Κυρίου» καὶ εἶναι ἕνα μεγάλο ποίημα διδασκαλίας γιὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴ παράδοσι τοῦ ἀνθρώπου στὴ θέλησι τοῦ Κρίσνα, τοῦ θεοῦ. Ἡ Μπαγκαβάδ Γιτὰ θεωρεῖται τὸ ἀποκορύφωμα τῆς Ἰνδουϊστικῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ παγκόσμια ἀριστουργήματα τῆς θρησκευτικῆς λογοτεχνίας.

Ἡ Μπαγκαβάδ Γιτὰ κηρύσσει τὴν ἑνιαία ἀδελφικὴ στάσι ἀπέναντι σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, φίλους ἢ ἐχθρούς, δικοὺς ἢ ξένους, καλοὺς ἢ κακούς. Στὸ 6ο μάθημα ἀναφέρει:

«Καὶ εἶπε ὁ Κύριος: Πολὺ ἐξαίρετος εἶν' ἐκεῖνος, ποὺ δείχνει τὴν ἴδια ἀμετάβλητη κατανόησι στὸν φίλο, τὸν ἀγαπημένο, τὸν ἐχθρό, τὸν ἀδιάφορο, τὸν διπρόσωπο, τὸν μισητό, τὸν συγγενῆ, τὸν καλὸ ἢ τὸν κακό».

Ὁ Ἰουδαϊσμὸς

Ψ α λ μ ο ί. ΛΒ' 13—15. Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ Κύριος, εἶδε πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν, ὁ συνιεὶς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν.

ΛΓ' 14. Παῦσον τὴν γλῶσσαν σου ἀπὸ κακοῦ καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον.

ΡΛΒ' Ι. Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό;

Π α ρ ο ι μ ί α ι. ΙΖ' 17. Εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν· τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται.

ΚΒ' 2. Πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους δὲ ὁ Κύριος ἐποίησε.

Ὁ Κομφουκιανισμὸς

Ὁ Κομφουκιανισμὸς εἶναι ἡ ἐπίσημη θρησκεία τῆς Κίνας, μολονότι ὁ Κομφούκιος δὲν ἀπέβλεπε στὴν ἵδρυσι θρησκείας, ἀλλὰ μᾶλλον σὲ διοικητικὴ καὶ κοινωνικὴ μεταρρύθμισι.

Ὁ Κομφούκιος ἔζησε μεταξὺ 551 καὶ 478 π.Χ. στὴν ἐπαρχία τοῦ Σαντούγκ, ἡ ὁποία ἔκτοτε θεωρεῖται ὡς Κινεζικὴ Ἱερὰ Γῆ. Ἄρχισε τὴ σταδιοδρομία του ὡς

διδάσκαλος καὶ ἀπέκτησε φήμη ὡς βοηθὸς τῶν φτωχῶν. Τὸ ψηλότερο ἀξίωμά του ἦταν, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ σκαλοπάτια τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας, ἡ θέσις τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστοῦ. Τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ δὲν ἐσκέπτετο, ὅταν ἔθετε ἠθικοὺς κανόνες, ἦταν ἡ ἵδρυσις θρησκείας, ἐν τούτοις σήμερα ὑπάρχουν πολλοὶ ναοὶ στ' ὄνομά του καὶ λατρεύεται ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἱδρυταὶ θρησκειῶν.

Ὁ Κομφούκιος ἐδίδασκε ὅτι ἡ φιλία καὶ ἡ ἀδελφότης ἀποτελοῦν τὶς βασικὲς ἀρετές. Ὁ καθένας πρέπει νὰ συνάζη γύρω του φίλους καὶ νὰ τοὺς θεωρῇ ἀδελφούς.

Στὸ βιβλίο «Λοὺ Γιού», ἤτοι «Ἀνάλεκτα» ἀναφέρονται καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὁ φιλόσοφος Τσάγκ ἔλεγε: Ὁ πνευματικῶς ἀνώτερος ἄνθρωπος συνάζει φίλους καὶ μὲ τὴ φιλία τους βοηθεῖ τὴν ἀρετή του».

«Ὁ Τσὲ—Κούγκ ρωτοῦσε γιὰ τὴν πρακτικὴ τῆς ἀρετῆς. Καὶ ὁ Διδάσκαλος τοῦ εἶπε: «Ὁ μηχανικός, ποὺ θέλει νὰ κάμῃ σωστὴ δουλειά, πρῶτα τροχίζει τὰ ἐργαλεῖα του. Σὲ ὁποιο μέρος βρίσκεσαι, ἐπιδίωξε σχέσεις μὲ τοὺς πιὸ ἄξιους λειτουργούς του καὶ πιάσε φιλία μὲ τοὺς πιὸ ἐνάρετους λογίους του».

«Ὁ Κομφούκιος εἶπε: Φιλίες ὑπάρχουν τρεῖς ὠφέλιμες καὶ τρεῖς ἐπιζήμιες. Φιλία μὲ τὸν δίκαιο, φιλία μὲ τὸν εἰλικρινῆ, φιλία μὲ τὸν προσεκτικὸ—αὐτὲς εἶναι οἱ ὠφέλιμες. Φιλία μὲ τὸν προσποιητό, φιλία μὲ τὸν κόλακα, φιλία μὲ τὸν ἀθυρόστομο—αὐτὲς εἶναι ἐπιζήμιες».

Ὁ Μωαμεθανισμὸς

Ὁ Μωαμεθανισμὸς ἢ Ἰσλαμισμὸς εἶναι ἀπὸ τὶς πλέον διαδεδομένες θρησκεῖες. Εἶναι καὶ ἡ νεώτερη (622 μ.Χ.). Ἱδρυτής της εἶναι ὁ Μωάμεθ, ὁ ταπεινὸς βοσκός, ποὺ ὁ Ἀλλὰχ τὸν ἐδιάλεξε ὡς προφήτην του. Χαρακτηριστικὰ τῆς θρησκείας αὐτῆς εἶναι ἡ πίστις σ' ἕναν θεὸ καὶ στὸν Μωάμεθ ὡς προφήτην του, σὲ ἀγγέλους, παράδεισο, κόλασι, θεία κρίσι, περίπου ὅπως καὶ στὸν Ἰουδαϊσμὸ καὶ τὸν Χριστιανισμό, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι ἐπηρεασμένος. Τὰ πέντε ἀνώτερα καθήκοντα τοῦ Μωαμεθανοῦ, ἐπὶ ποινῇ ἀπωλείας τῆς ψυχῆς του, εἶναι ἡ διακήρυξις τῆς πίστεως, ἡ προσευχή, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ νηστεία καὶ τὸ προσκύνημα στὴ Μέκκα (τουλάχιστον ἅπαξ).

Τὸ Κοράνιο, ἱερὸ βιβλίο τῶν Μωαμεθανῶν, στὸ ϛ´ κεφάλαιο (στ. 209) λέει:

«Τὸ ἀνθρώπινο γένος ἦταν ἕνας μόνον λαός. Καὶ ὁ Θεὸς ἀπέστειλε προφῆτες νὰ φέρουν χαρωπὸ μήνυμα καὶ προειδοποιήσεις. Ἔστειλε καὶ τὸ Βιβλίο τῆς Ἀλήθειας, ποὺ θ' ἀπεφάσιζε γιὰ τὶς ἔριδες τῶν ἀνθρώπων...»

Κατὰ τὸ Κοράνιο, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ θεωροῦνται ἕνας λαός, μιὰ οἰκογένεια καὶ νὰ ζοῦν σὰν ἀδελφοί.

Ὁ Σιντοϊσμὸς

Ὁ Σιντοϊσμὸς εἶναι ἡ ἐπίσημη θρησκεία τῆς Ἰαπωνίας. Περιέργως, ὅμως, ἀκόμη καὶ ὁ τίτλος της εἶναι Κινεζικός. Τὸ Ἰαπωνικὸ ὄνομα εἶναι «Καμί—νο Μίτσι» καὶ σημαίνει «Ὁ δρόμος τῶν θεῶν». Στὰ Κινέζικα λέγεται

«Σίν—τάο» καὶ συντομεύθηκε σὲ «Σίντο». Κατὰ τὸν Σιντοϊσμό, τὰ νησιὰ τῆς Ἰαπωνίας εἶναι τὰ πρῶτα μέρη ποὺ ἔπλασαν οἱ θεοὶ καὶ ὁ πρῶτος αὐτοκράτωρ ἦταν κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονος τοῦ θεοῦ Ἡλίου, τὸν ὁποῖον οἱ Ἰάπωνες πιστεύουν γένους θηλυκοῦ (ἡ θεὰ Ἡλία, ἂς ποῦμε). Ἀλλὰ πιστεύουν, ἐπίσης, οἱ Ἰάπωνες ὅτι, στὰ πανάρχαια χρόνια, ζοῦσαν στὴ γῆ μυριάδες θεῶν, μὲ ὅλα τὰ πάθη τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Οἱ θεοὶ τοῦ Σιντοϊσμοῦ εἶναι κατ' ἄλλους 80 μυριάδες καὶ κατ' ἄλλους 800 μυριάδες.

Ἕνας ἀπὸ αὐτούς, ὁ «θεὸς Ἀτσούτα» (καθὼς ἀναφέρει τὸ ἱερὸ βιβλίο τῶν Ἰαπώνων) ἔλεγε:

«Ὅλοι ἐσεῖς, ποὺ κατοικεῖτε κάτω ἀπὸ τὸν Οὐρανό. Συμμορφωθῆτε μὲ τὶς σωστὲς ἐντολὲς τῶν θεῶν. Νὰ θεωρεῖτε τὸν Οὐρανὸ πατέρα σας, τὴν Γῆ μητέρα σας καὶ ὅλα τὰ ὄντα ἀδελφούς σας καὶ ἀδελφές σας. Ἔτσι θ' ἀπολαύσετε ἐκείνη τὴ θεία χώρα, ποὺ εἶναι ἀσύγκριτη καὶ ἐλεύθερη ἀπὸ μῖσος καὶ θλῖψι».

Ὁ Χριστιανισμός

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. (Ε' 23—24.). Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρον σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρον σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρον σου.

(ΙΒ' 50). Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

(ΙΗ' 15). Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σοῦ ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.

(ΚΓ' 8). Εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστέ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. (Ι' 28). Ἔφη τε (ὁ Πέτρος) πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτον ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ. Πρὸς Ρωμαίους. (ΙΒ' 10, 15). Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι... Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

Πρὸς Ἐφεσίους (Β' 17—19). Καὶ ἐλθὼν (ὁ Ἰησοῦς) εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα· ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ.

(Γ' 14—15). Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται.

Πρὸς Ἑβραίους. (ΙΓ' Ι). Ἡ φιλαδελφία μενέτω.

ΙΩΑΝΝΟΥ Α' (Γ' 14). Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανάτῳ.

'Από τούς «ΥΜΝΟΥΣ ΚΑΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥΣ»

Ο ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟΣ

Στὸ μέτωπό του δὲ θενάχει
βούλα καμιά ξεχωριστή,
οὔτε τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του
διαλαλητὴς αὐτὸς θὰ βγεῖ.

Θενὰ περάσει ἀπὸ μπροστά σας
ὡραῖος, ἁπλὸς καὶ ταπεινὸς
καὶ γιὰ τοὺς πιὸ πολλοὺς θενἆναι
ὁ τιποτένιος, ὁ τρελός.

Αἷμα γιὰ φόρο νὰ πληρώσει
στὴν πρόληψη τοῦ εἶναι γραφτὸ
καὶ τῶν μικρῶν τὴν καταφρόνια
νὰ σύρει καὶ τὸ σαρκασμό.

Θὰ μείνει ἀσίμωτος καὶ μόνος
μὲς σὲ μιὰν ἔρημο· κανεὶς
στὸν πόνο ποὺ θὰ τότε κρίνει
δὲ θὰ βρεθεῖ συμπονετής.

Μονάχα οἱ ἔλατοι κι' οἱ βόγγοι,
οἱ ἄνεμοι κι' οἱ κεραυνοί,
θὰ τοῦ θυμίζουν τὴ θεϊκή του
πολλὲς φορὲς καταγωγή.

Μὲ πέννα ἀτσάλινη, στὴ Βίβλο
τὴ Μαρμαρένια, τὰ τρανὰ
τὰ λόγια του θενὰ χαράξει
πανίερα, προφητικά,

κληρονομιὰ στῶν ἀχαρίστων
τὰ δίκαια τέκνα ὀνειρευτὴ
φῶς 'Απολλώνιο μὲς στὸ σκότος
καὶ μὲς στὸ θάνατο ζωή.

'Ο 'Αναμενόμενος, ὦ χαῦνοι,
ἀνάμεσό σας θὰ διαβεῖ
ἀγρίκητος... Καὶ σεῖς ἀκόμα
θὰ τὸν προσμένετε νὰ ρθεῖ.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

Συνομιλίες μὲ τὸν

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

ΣΤΗΝ ΕΚΑΛΗ

Ο Κρισναμοῦρτι στὴν Ἑλλάδα! Ἂν καὶ πέρασαν δυὸ χρόνια, ἡ εἴδησις ἀποτελεῖ «νέον», διότι εἶναι ἡ πρώτη φορὰ τ ώ ρ α, ποὺ δίδεται στὴ δημοσιότητα. Ὁ Κρισναμοῦρτι, ποὺ εἶχε ἐπισκεφθῆ τὴν Ἑλλάδα τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1930, ὅταν μίλησε στὸ θέατρο «Ὀλύμπια», καὶ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1933, ὅταν ἔγινε ἡ πενθήμερη συγκέντρωσις τῶν φίλων του στὸ Καστρὶ καὶ μιὰ δημοσία διάλεξις στὸν κινηματογράφο «Πάλλας», ξαναῆλθε στὴν Ἑλλάδα, μετὰ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη, τὸν Μάρτιο τοῦ 1954 καὶ ἔμεινε δύο ἑβδομάδες, ὑπὸ αὐστηρὸ «ἰνκόγνιτο». Δὲν ἠθέλησε τότε ν' ἀνακοινωθῆ ἡ παρουσία του, προφανῶς γιὰ νὰ μείνη ἡ διδασκαλία του ἀνεπηρέαστη ἀπὸ κάθε περιέργεια ἢ ἐπιφανειακὸ καὶ πρόσκαιρο ἐνδιαφέρον. Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἔμεινε στὴν Ἑκάλη, μὲ τὴ συντροφιὰ μερικῶν φίλων καὶ θαυμαστῶν. Καὶ εἶχε μαζί τους, καθὼς καὶ μὲ μιὰ ὁμάδα μελετητῶν τῆς φιλοσοφίας του — ποὺ τὸν ἐπεσκέπτοντο ἐπίτηδες στὴν Ἑκάλη — καθημερινὲς συνομιλίες, ποὺ κρατοῦσαν 2 καὶ 3 ὧρες. Καθὼς εἶναι γνωστόν, ὁ Κρισναμοῦρτι δὲν «διδάσκει», οὔτε κἂν «ὁμιλεῖ», ἀλλὰ ἁπλῶς «συνομιλεῖ». Προσπαθεῖ νὰ βοηθήση τοὺς συνομιλητές του νὰ ἐννοήσουν μόνοι των, καλύτερα καὶ βαθύτερα, ἐκεῖνο ποὺ ἕνας ἄλλος διδάσκαλος θὰ τὸ ἔκανε διάλεξι, κήρυγμα, ἀπόφθεγμα, βιβλίο.

Ὁ ἴδιος, στενοχωρεῖται ὅταν τοῦ λέγουν ὅτι ὑπάρχουν μαθηταί του. «Δὲν ἔχω—λέγει— οὔτε μαθητάς, οὔτε ὀπαδούς. Σκοπός μου εἶναι νὰ βοηθῶ τοὺς ἄλλους νὰ λυτρωθοῦν καὶ νὰ βροῦν τὴν εὐτυχία στὴν ἐλευθερία. Στὴν πλήρη ἐλευθερία ἀπὸ κάθε δεσμό, προσκόλλησι, παράδοσι, αὐθεντία». Γι' αὐτὸ ἔχει μόνον συνομιλητάς.

Βρίσκει ἕνα θέμα καὶ προτιμᾶ ν' ἀκούση τὴν γνώμη τῶν ἄλλων, νὰ τὴν ἐλέγξουν μαζί, νὰ τοὺς χειραγωγήση διακριτικά.

Τὸ θέμα ποὺ ἀπησχόλησε ὅλες τὶς συνομιλίες τῆς Ἑκάλης ἦταν: Ἡ δημιουργικότης.

Ἀπὸ τὰ στενογραφημένα πρακτικὰ ποὺ ἐκρατήθηκαν, θὰ πάρωμε μόνον τὰ κυριώτερα σημεῖα τῶν ἀπαντήσεων τοῦ Κρισναμοῦρτι καὶ θὰ προσθέσωμε τὶς ἐπεκτάσεις ποὺ ἔγιναν σὲ ἄλλες ὁμιλίες, ὥστε νὰ ὑπάρξη μιὰ ἑνότης.

Εἶπε, λοιπόν, ὁ Κρισναμοῦρτι:

Θά εἶχε ἐνδιαφέρον νὰ πάρωμε τὸ θέμα τῆς δημιουργικότητος καὶ νὰ τὸ συζητήσωμε ἀπὸ διάφορες πλευρές; Δὲν ξέρω τί σημαίνει αὐτὴ ἡ λέξις στὸν καθέναν ἀπὸ μᾶς. Νομίζω ὅτι τὸ πρῶτο πρᾶγμα, ποὺ κτυπάει στὰ μάτια, εἶναι τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει δημιουργικότης, ἂν δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία.

Μποροῦμε, λοιπόν, νὰ συζητήσωμε τί ἐννοοῦμε μὲ «Ἐλευθερία»;

Ἐλευθερία ἀπὸ κάθε αὐθεντίαν; Ἀπὸ κάθε ἐξουσίαν;

Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὴν ἀγωγή, ποὺ ἀπεκτήσαμε; Εἴμεθα, πραγματικά, ὑποτελεῖς στὸ ἱστορικὸ παρελθόν, στὴν οἰκογενειακὴ παράδοσι, στὴν ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ κοινότητα, στὴν οἰκονομικὴ πραγματικότητα καὶ σὲ τόσες ἄλλες ἀκόμη ἐπιρροές. Εἴμεθα ὑποτελεῖς στὴν μνήμη γιὰ τὸ παρελθὸν καὶ στὴν σκέψι γιὰ τὸ παρόν.

Εἶναι ἕνα πολὺ δύσκολο πρᾶγμα. Ὁ νοῦς ἔχει καλλιεργήσει τὴν μνήμη ἐπὶ αἰῶνες καὶ εἶναι τὸ μόνο ὄργανο ποὺ ἔχομε πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων. Ὑπάρχουν ὅμως ἄπειροι περιορισμοὶ τοῦ νοῦ. Καὶ εἶναι πολὺ δύσκολο ν' ἀντιληφθοῦμε ὅτι δὲν δίδεται ἀπάντησις στὰ προβλήματά μας, μέσον τοῦ νοῦ ἢ τῆς σκέψεως, διότι εἶναι ὑποτελεῖς. Δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία σκέψεως, διότι ἡ σκέψις ποὺ εἶναι μνήμη, ἤτοι τὰ ἀποτέλεσμα ποικίλων ἐπιδράσεων τοῦ παρελθόντος, εἶναι ὑποτεταγμένη, περιωρισμένη.

Αὐτὴν τὴν κατάστασι τὴν ἀποδεχόμεθα. Δὲν ἐλευθερούμεθα νοητικά, ὅταν δὲν ἐπιζητοῦμε τὴν ἐλευθερία ἀπὸ κάθε αὐθεντίαν.

Καὶ χωρὶς τέτοιαν ἐλευθερία, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνακαλύψουμε τὴν Ἀλήθεια.

Δὲν μποροῦμε ν' ἀνακαλύψουμε τὴν Ἀλήθεια, ὅταν ὁ νοῦς μας εἶναι ὑποτεταγμένος. Τὸ παράθυρο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο παρατηροῦμε τὴ ζωὴ εἶναι κι' αὐτὸ ὑποτεταγμένο σὲ πλαίσια, σὲ περιορισμούς. Εἴμεθα ὑποτεταγμένοι ὡς Ἰνδουϊσταί, ὡς Μουσουλμάνοι, ὡς Χριστιανοί, ὡς Βουδδισταὶ— εἴμεθα, δηλαδή, ὑποτεταγμένοι νὰ σκεπτώμεθα σὲ ἕνα καθωρισμένο δρόμο. Τὸ σχεδιάγραμμα τῶν σκέψεων καὶ τῶν πράξεών μας εἶναι ἕτοιμο ἀπὸ τὴν παιδική μας ἡλικία. Ὅταν μεγαλώνουμε, ὅταν ἀναπτυσσώμεθα, ἡ

πεῖρα ποὺ ἀποκτοῦμε προβάλλεται σ' αὐτὴν τὴν ὀθόνη τῆς ὑποτελείας μας. Αὐτὸ εἶναι ἕνα φανερὸ ψυχολογικὸ ἀποτέλεσμα: εἴτε μᾶς ἀρέσει, εἴτε ὄχι.

Δὲν εἴμεθα ἐλεύθεροι ν' ἀνακαλύψουμε. Δοκιμάζομε μία - μία μορφὴ ὑποτελείας — Καπιταλιστικὴ ἢ Σοσιαλιστική. Λέμε τώρα : «Αὐτὴ ἡ μορφὴ εἶναι ἀνόητη, συνεπῶς ἂς ἀλλάξωμε». Ἡ ἀλλαγὴ εἶναι μιὰ νέα ὑποτέλεια. Ζητοῦμε ἀλλαγὴν ἢ βελτίωσιν τῆς ὑποτελείας, ὄχι τὴν ἐλευθέρωσιν ἀπὸ κάθε ὑποτέλειαν.

Δὲν ἐπιζητοῦμε μιὰ τέτοια ἐλευθερία, ἐπειδὴ ζητοῦμε τὴν ἀσφάλεια ;

Φοβούμεθα νὰ εἴμεθα μόνοι. Καὶ καταφεύγομε εἰς τὰ δόγματα, ὡς προστάτες καὶ ὁδηγούς.

Εἶναι ἡ ἀνθρώπινη φύσις, ποὺ ζητεῖ τὴν αὐθεντία ; Μᾶς ἔχουν μάθει νὰ τὴν ζητοῦμε ; Ἡ θρησκεία, τὸ περιβάλλον, ἡ κοινωνία, ἡ ἀγωγή, οἱ πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς ἐπιδράσεις μᾶς ὑποδουλώνουν καὶ εἴμεθα ἔτσι διαμορφωμένοι ὥστε νὰ ἀκολουθοῦμε ἐνστικτωδῶς ; Γιατί ὅμως ;

Γιατί ὁ νοῦς συμμορφώνεται πρὸς ἕνα ἰδιαίτερο ὑπόδειγμα ; Δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς ὑπόδειγμα ; Διαρκῶς ζητοῦμε περιορισμούς, τὸν ἕναν καλύτερον ἀπὸ τὸν ἄλλον, μιὰ καλύτερη αὐθεντία, μιὰ καλύτερη καθοδήγησι, ἀλλὰ δὲν ζητοῦμε τὴν ἐλευθερία ἀπὸ κάθε περιορισμό, ἀπὸ ὅλα.

Καὶ τί ἐννοοῦμε ἐλευθέρωσι ἀπὸ ὅλα ;

Ἀπαιτεῖται βαθειὰ ἔρευνα. Μπορεῖ ὁ νοῦς, ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπιδράσεων, νὰ ἐλευθερωθῇ ; Καλύτερα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετάσωμε τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ κάνει τὸ νοῦ νὰ ἐπιδιώκῃ αὐθεντίες.

Ἐμεῖς δημιουργοῦμε τὶς αὐθεντίες. Δὲν ζητοῦμε τὴν ἐλευθέρωσί μας, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐπιλογή.

Ἐνόσῳ εἰσάγουμε τὴν ἐκλογὴ στὴν πράξι μας, ἡ ἐκλογὴ βασίζεται στὴν ἐξηρτημένη σκέψι μας καὶ ἑπομένως ὑπάρχει πάντοτε πάλη, φόβος, πόνος. Ἐνόσῳ ἐκλέγουμε ἀνάμεσα σὲ ὅ,τι θεωροῦμε καλὸ καὶ κακό, εὐγενὲς καὶ ἀγενές, ἀνάμεσα σὲ αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον τὸν γκουροὺ (διδάσκαλο), ἀνάμεσα σ' αὐτὸν ἢ τὸν ἄλλον πολιτικὸν ἡγέτη, ἐνόσῳ ὑπάρχει ἐκλογή, δὲν ὑπάρχει Ἀλήθεια. Ἡ ἐκλογὴ εἶναι ἡ ἱκανότης τοῦ νοῦ νὰ διαφοροποιῇ καὶ ἡ πορεία τῆς διαφοροποιήσεως ξεκινᾷ ἀπὸ ἕνα συγκεχυμένο νοῦ. Ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται δὲν εἶναι νὰ ἐκλέξωμε ἀνάμεσα σ' αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο, ἀλλὰ νὰ κατανοήσωμε τὸ πρόβλημα αὐτὸ καθ' ἑαυτό.

Ὅλος ὁ κόσμος ζῇ μὲ πίστεις. Ὅταν εἶναι κανεὶς ἐγκατεστημένος σὲ μιὰ πίστι, ἐμποδίζει τὸν ἑαυτό του νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν Ἀλήθεια, διότι πιστεύει ὅτι τὴν ἔχει ἤδη εὕρει.

Ἡ Ἀλήθεια δὲν εἶναι δική σας ἢ δική μου δὲν εἶναι προσωπική. Εἶναι κάτι ποὺ ἔρχεται σὲ ὕπαρξι ὅταν ὁ νοῦς εἶναι διαυγής, ἁπλός, εὐθὺς καὶ σιωπηλός. Μόνον σὲ τέτοια κατάστασι μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἡ Ἀλήθεια. Δὲν μπορεῖτε νὰ τὴν κυνηγήσετε . . . .

Πυθαγόρειος βίος

Ὁμιλία

ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΣΙΛΗ

ΣΤΑ γραφεῖα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἔγινε, στίς 23 Αὐγούστου 1955, δεξίωσις πρὸς τιμὴν τῶν ἀφιχθέντων στην πατρίδα μας ξένων συνέδρων τοῦ «Διεθνοῦς Συνεδρίου Πυθαγορείων». Τοὺς προσεφώνησε ὁ πρόεδρος τῆς Θ.Ε. κ. Κωστῆς Μελισσαρόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐτόνισε ὅτι οἱ Θεόσοφοι ἰδιαίτερα τιμοῦν τὸν Πυθαγόρα ὡς μεγάλον Μύστην, οὐσιαστικὰ δὲ ἀποτελοῦν κι' αὐτοὶ Πυθαγόρεια ὀργάνωσι, ἀφοῦ παραδέχονται καὶ συνιστοῦν τον Πυθαγόρειο τρόπο ζωῆς. Ὕστερα ὁ κ. Ἰωάννης Βασιλῆς, διακεκριμένος ὁμιλητὴς καὶ γνωστός διδάσκαλος στούς κύκλους τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας, προσεφώνησε δια μακρῶν τους συνέδρους, δίνοντας ταυτόχρονα πολυ ἐνδιαφέρουσες πληροφορίες γιὰ την σύγχρονη Πυθαγόρειο φιλοσοφικη κίνησι στην Ἑλλάδα καὶ ἀπόψεις γιὰ τὸν Πυθαγόρειο τρόπο ζωῆς. Ἀπο τὴν ὁμιλία αὐτὴ τοῦ κ. Βασιλῆ δημοσιεύομε τὸ μεγαλύτερο μέρος.

Ἐκ μέρους τῶν Μελῶν τῆς Ἑνώσεως Μελετητῶν «ὁ Πυθαγόρειος Δεσμὸς» εὐχαριστῶ θερμὰ διὰ τὴν πρόσκλησίν μου εἰς τὴν ἀποψινὴν δεξίωσιν.

Παραχωρῶν μοι τὴν ἕδραν ταύτην, γνωρίζει καλὰ ὁ Ἀδ. Μελισσαρόπουλος ὅτι τὴν παραχωρεῖ εἰς παλαιὸν Θεόσοφον, ὅστις μετ' ἄλλων Ἀδελφῶν ἵδρυσαν κατὰ τὸ 1915 τὴν Θεοσοφικὴν Στοὰν «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» καὶ οὕτω ὡς πρωτοπόροι συνέβαλον εἰς τὴν ὤθησιν τῆς Θεοσοφικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι.

Αἰσθάνομαι ἰδιαιτέραν χαρὰν ἀπόψε διότι μοὶ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ χαιρετήσω τοὺς ἀφιχθέντας ξένους καὶ μακρὰν τοῦ θορύβου τῶν ἐπισήμων δεξιώσεων καὶ τελετῶν νὰ τοὺς εὐχηθῶ ἐκ βαθέων: «Καλῶς ὡρίσατε Ἀδελφοί μου».

Ὅτε ἐπληροφορήθημεν τὴν πρόθεσίν σας ὅπως, διὰ τῶν ἐν Βρυξέλλαις καὶ Ἀθήναις συνεδρίων, δώσητε ἕνα ὀργανικὸν σχῆμα εἰς τὰ ἐκ τῶν μελετῶν σας πορίσματα τῶν σωζομένων περὶ Πυθαγόρα καὶ Πυθαγορείων, πιστεύσατέ με ὅτι ἠσθάνθημεν συγκλονιστικὴν συγκίνησιν, ἐκτιμήσαντες τὸν ἐνθουσιασμόν σας ὁ ὁποῖος σᾶς ὡδήγησε εἰς τὴν πραγμάτωσιν ἑνὸς μεγάλου ἔργου, ἱκανοῦ νὰ σημειώσῃ πνευματικὸν σταθμὸν ὑψίστης διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἱστορικῆς σημασίας.

Σὺν τῷ χρόνῳ περιῆλθον εἰς χεῖρας μας, μὲ πολλὴν εὐχέρειαν

ὁμολογῶ, τελετουργικὰ τυπικὰ τοῦ ὑπὸ ἵδρυσιν παρ᾽ ὑμῶν Πυθαγορείου Τάγματος καὶ ἐγνωρίσαμεν τοὺς βαθμοὺς τῆς Ἱεραρχίας σας.

Πάντα ταῦτα διὰ τοὺς εἰδότας εἶναι γνωρίσματα καὶ χαρακτηριστικὰ μιᾶς ὀργανώσεως, κατὰ τεκμήριον τουλάχιστον, καθαρῶς μυστηριακῆς διαρθρώσεως ἡ ὁποία πρέπει νὰ φυλάσσῃ ὡρισμένας ἀληθείας φυσικὰς ἢ πνευματικάς, προωρισμένας ὅπως διὰ διαδοχικῶν μυήσεων ἀποκαλύπτωνται εἰς ἐκλεκτὰς διανοίας, εἰς ὡρίμους ψυχάς, συμφώνως πρὸς τὴν κατηγορηματικὴν προσταγὴν τοῦ Θείου Μυσταγωγοῦ Πυθαγόρα ὅστις ἐκέλευε «οὐ τὰ πάντα τοῖς πᾶσι ρητά».

Ἐὰν ἔχῃ οὕτω, εἶσθε ἄξιοι θαυμασμοῦ. Θὰ εἴμεθα δὲ εὐτυχεῖς ἐὰν ἐκρινώμεθα ἀρκετὰ κεκαθαρμένοι καὶ ἱκανοὶ νὰ μυηθῶμεν εἰς τὰς ἀληθείας τοῦ ὑμετέρου Τάγματος.

Ἐὰν πάλιν εἴχατε τὴν φιλοδοξίαν νὰ συγκεντρώσετε καὶ νὰ κωδικοποιήσητε τὰ δημοσιευόμενα εἰς διάφορα κυκλοφοροῦντα ἐλευθέρως συγγράμματα ἐκ τῶν σωζομένων περὶ Πυθαγόρα καὶ Πυθαγορείων καὶ νὰ στρέψητε τὴν προσοχὴν τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς Πυθαγορείου ἰδεολογίας, καὶ πάλιν εἶσθε ἄξιοι θερμῶν ἐπαίνων.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς γνωρίσω κάτι τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς χαροποιήσῃ.

Πρὸ 60 περίπου ἐτῶν ὁμὰς πνευματικῶν ἀνθρώπων, θαυμαστῶν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου καὶ μυσταγωγοῦ Πυθαγόρα, ἐπεδόθη εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ὅσων διεσώθησαν περὶ αὐτοῦ. Μὲ τὴν μυστηριακὴν δὲ κατάρτισίν των καὶ ἐμπειρίαν ἥτις τοὺς ἐβοήθει μεγάλως νὰ ἑρμηνεύσουν τὸν συμβολισμὸν καὶ τὴν ἀλληγορίαν, τὴν ὀπτικὴν αὐτὴν γλῶσσαν ὅλων τῶν κλειστῶν ὀργανώσεων τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν, ἐπέτυχον οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νὰ συναρμολογήσουν τὰς κατεσπαρμένας εἰς διαφόρους πηγὰς Πυθαγορείους θεωρίας καὶ νὰ παραδώσουν εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους τὰ κεντρικὰ στοιχεῖα τῆς κοσμοθεωρίας των, τὰ ὁποῖα ἐπίστευον ὅτι περιέχονται εἰς ὅλα τὰ μετὰ τὸν Πυθαγόρα φιλοσοφικὰ συστήματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν.

Εἶναι δίκαιον νὰ ἀναφέρωμεν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, τὸ ὄνομα ἐκείνου ὅστις ἦτο ὁ ἐμψυχωτὴς καὶ διδάσκαλος τῆς ὁμάδος τῶν ἐρευνητῶν καὶ ἐπιστημόνων. Οὗτος ἦτο ἕνας ταπεινὸς ἄνθρωπος, ὁ Σπυρίδων Νάγος, τὸν ὁποῖον, ὅμως ἡ εἱμαρμένη εἶχε προικήσει μὲ ἄφθονα πνευματικὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα τὸν κατέστησαν ἱκανὸν ὥστε νὰ ἐπιτύχῃ ὅπως τὸ συναισθηματικόν του εὑρίσκεται ἐν ἁρμονικῇ συζυγίᾳ μὲ τὸ νοητικόν του. Διὰ τοῦτο ἡ συμπαθὴς αὕτη προσωπικότης ἀκτινοβολοῦσε διαρκῶς ἀπέραντον καλωσύνην καὶ ἄπειρον σοφίαν.

Διὰ τὸν μύστην αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε πρόβλημα πνευματικὸν ἄλυτον ἢ αἴνιγμα τῆς ζωῆς, διότι κατεῖχε πλήρως τὴν ἐπιστήμην τῆς ζωῆς. Ἔδιδε εἰς πᾶσαν ἀπορίαν ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν. Ἐποδηγέτει στοργικὰ πάντα

ὅστις τὸν ἐπλησίαζε καὶ τοῦ ἔδειχνε τὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς. Ἐχειραγώγει μὲ ὑπομονὴν καὶ δεξιοτεχνίαν ἀπαράμιλλον κάθε ἄτομον ποὺ ἡ καλή του μοῖρα τὸν ἔφερε καντά του, ὥστε νὰ γνωρίζῃ οὗτος ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἀλήθειαν, νὰ ἀντικρύσῃ μόνος του τὸ φῶς.

Καθ' ἡμᾶς αὐτὸς ἦτο ὁ πρῶτος ἐνσυνείδητος σύγχρονος Πυθαγόρειος ἐν Ἑλλάδι. Ἐκεῖνος ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλός μας καὶ παρ' αὐτοῦ πρὸ 42 ἐτῶν περίπου ἠκροάσθημεν τὸ πρῶτον τῆς Πυθαγορείου διδασκαλίας εἰς τὴν Θεοσοφικὴν Στοὰν ὁ «Ἀπόλλων», εἰς τὴν ἀκρεωφαγικὴν Ἑταιρίαν «Ἡ Ἀθηνᾶ ὑγεία» καὶ ἀλλαχοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατόν του προσπαθοῦμεν νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἔργον του, εἰς διαφόρους ὀργανώσεις, ὅπως καὶ ἐντὸς τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Οὐδέποτε ὅμως ἐτολμήσαμε νὰ περιβληθῶμεν μὲ τὸν τίτλον τοῦ Πυθαγορείου, διότι ἡ λέξις αὐτὴ εἶναι συνώνυμος τοῦ ἁγνοῦ, τοῦ κεκαθαρμένου, τοῦ ἁγίου, τοῦ σοφοῦ. Οὐδέποτε ἐτολμήσαμε νὰ διανοηθῶμεν τὴν ἵδρυσιν Πυθαγορείου Τάγματος, διότι ἔχομε πλήρη συνείδησιν τί σημαίνει τοῦτο. Οὐδέποτε ἡ σύνεσις καὶ σωφροσύνη θὰ μᾶς ἐπιτρέψουν νὰ ἀναλάβωμεν τοιαύτας εὐθύνας ἀπέναντι Θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Ἀφήνομεν τὴν δόξαν τῆς ἱδρύσεως τοιούτων ταγμάτων εἰς τοὺς Πυθαγόρας, εἰς τοὺς ἡμιθέους καὶ εἰς τοὺς πνευματικοὺς κολοσσούς.

Ἡμεῖς ὡς ἁπλοὶ θνητοὶ λάτραι τῆς φύσεως καὶ τῆς αληθείας, ὀνομαζόμεθα ἁπλῶς ἐρευνηταὶ καὶ μελετηταὶ τῆς Ἀρχαίας σοφίας. Προσπαθοῦμε νὰ ἀπαλλαγῶμεν τῶν ἀνθρωπίνων μας ἀδυναμιῶν. Προσπαθοῦμε νὰ ἑδραιώσωμεν ἐν ἡμῖν τὴν αἰωνίαν γαλήνην, ἀπομακρύνοντες κάθε ἠθικὴν πίεσιν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς κανόνων βίου συμφώνων μὲ τὸν φυσικὸν ἢ Πυθαγόρειον Νόμον. Ἐργαζόμεθα ἀόκνως νὰ ἐξαγνίσωμεν τὸν νοῦν διὰ νὰ καταστῇ οὗτος ἱκανὸς νὰ γνωρίσῃ τὴν φυσικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀλήθειαν καὶ αἰσθανόμεθα τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεταδώσωμεν ταύτην εἰς τοὺς συνανθρώπους μας.

Εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἔργον συνεργαζόμεθα στενὰ μὲ ὁμοϊδεάτας καὶ ἐμφανιζόμεθα εἰς τὴν κοινωνίαν διὰ διαφόρων ὀργανώσεων. Οὕτω τὸ 1927 ἱδρύσαμεν τὸν Ἀρχαιόφιλον Ὅμιλον Ἐκδρομῶν καὶ ἐχαράξαμεν τοὺς ἑξῆς σκοπούς: 1) τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν φύσιν, 2) τὴν ἔρευναν τῶν νόμων καὶ τῶν σκοπῶν αὐτῆς, 3) τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ ἱερῶν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῆς μυστηριακῆς σημασίας αὐτῶν, 4) τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ 5) τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐνάρξεως τῶν τεσσάρων ὡρῶν τοῦ ἔτους.

Ἡ τριλογία μας εἶναι Φύσις— Ἀλήθεια — Ἀνθρωπισμός. Αἱ τρεῖς αὗται λέξεις ἀποτελοῦν τὸ κατασταλαγμα μελέτης κοσμοθεωρίας διατυπωθείσης ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Φιλοσόφων.

Πρό τινος χρόνου εἰς τὴν ὁμάδα ἡμῶν προσετέθησαν ὁμοιογενῆ πνευματικὰ ἄτομα. Τοῦτο μᾶς ἐπέτρεψε νὰ συστήσωμεν τὴν Ἕνωσιν Μελετητῶν ὁ «Πυθαγόρειος δεσμός» πρὸς τὸν σκοπόν :

1) τῆς συνεχίσεως τῆς συστηματικῆς μελέτης τῶν σωζομένων περὶ Πυθαγόρου καὶ Πυθαγορείων, 2) τὴν μεθοδικὴν κατάταξιν τῶν πορισμάτων τῆς μελέτης εἰς σύστημα ἱκανοποιοῦν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου πνευματικοῦ ἀνθρώπου.

Ἀτυχῶς διεπιστώσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶν σωζομένων τοῦ Φιλολάου καὶ τοῦ Τιμαίου, οἵτινες εἶναι οἱ μόνοι Πυθαγόρειοι γράψαντες περὶ Πυθαγόρου καὶ τῆς σχολῆς του, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν ὁλοκληρωτικὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πυθαγόρου. Ὡς εἶναι γνωστόν, οἱ ἀνωτέρω ἦσαν ἀπόβλητοι τῆς σχολῆς. Παρέβησαν τὸν ὅρκον τῆς σιγῆς καὶ τὸ σωτήριον δι' ἡμᾶς ἁμάρτημά των μᾶς διέσωσε νύξεις τινὰς περὶ τῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Πυθαγόρου. Ἐπίσης ὁ Ἄρχιππος καὶ ὁ Λύσις (Πυθαγόρειοι) ἡ Θεανώ, σύζυγος τοῦ Πυθαγόρου, ἡ Δαμὼ καὶ ὁ Τηλαύγης (τέκνα του) δὲν ἐδημοσίευσαν τὶ τὸ σχετικὸν μὲ τὴν Πυθαγόρειον διδασκαλίαν, διότι, ὡς πραγματικοὶ μύσται, ἐτήρησαν πιστῶς τοὺς ὅρκους των.

Τὰ ὅσα ἀναφέρουν ὁ Πλάτων, ὁ ἀγοράσας, ὡς γνωστόν, ἀντὶ 100 μνῶν, τὰ ἔργα τοῦ Φιλολάου, ὁ Πορφύριος, ὁ Ἰάμβλιχος, ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος, ὁ Στοβαῖος, ὁ Πλούταρχος, ὁ Κικέρων, ὁ Πρόκλος, πολὺ μεταγενέστεροι τοῦ Πυθαγόρου, εἶναι βέβαια ἄξια μελέτης. Χρειάζεται ὅμως μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐμπειρία περὶ τὰ μυστηριακὰ διὰ νὰ ἀπορρίπτη κανεὶς τὰ μυθεύματα καὶ τὴν ὑπερβολὴν καὶ νὰ ἀφομοιώση τὰ πραγματικὰ καὶ τὰ γνήσια Πυθαγόρεια.

Πάντως καὶ τὰ κατάλοιπα αὐτὰ ἐμελετήθησαν συστηματικῶς καὶ τὸ καταστάλαγμα τῆς ἐρεύνης τούτων ὡς καὶ ἄλλων πηγῶν τὸ διετυπώσαμεν ὡς ἀρχὰς καὶ σκοποὺς τῆς Ἑνώσεως Μελετητῶν «ὁ Πυθαγόρειος δεσμός».

Δὲν ἐξέλιπον, ὅθεν, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα οἱ θαυμασταὶ τοῦ Πυθαγόρου. Ὑπάρχουν οἱ συστηματικῶς μελετῶντες τὴν Πυθαγόρειον ἰδεολογίαν. Ἐργάζονται ὡς ἄνθρωποι καλῆς θελήσεως καὶ μὲ ἁγνὸν πόθον νὰ προσαρμόσουν τὸν βίον των πρὸς τὸν Πυθαγόρειον Νόμον. Ἀλλὰ δὲν τολμοῦν νὰ χρισθοῦν μόνοι των Πυθαγόρειοι, διότι εὐλαβοῦνται καὶ σέβονται τὸν ἱερὸν τοῦτον τίτλον, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε ἀπένεμεν ὁ ἴδιος ὁ Πυθαγόρας.

Μόνον ἁγνοὶ καὶ ἅγιοι μὲ ρωμαλέον νοῦν καὶ ἔχοντες ὡς νόμον τῆς ψυχῆς των τὴν ἁρμονίαν, θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσεγγίσουν, μὲ τὰς ἀκτίνας τῆς σκέψεώς των, τὸ φωτεινὸν ΕΓΩ τοῦ θείου Διδασκάλου. Μόνον μυσταγωγημένοι εἰς τὰς ἀληθείας τῆς φύσεως εἶναι κατάλληλοι καὶ ἱκανοὶ νὰ λάβουν τὴν ἐντολὴν ὅπως συνεχίσουν τὸ μέγα του ἔργον. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἠθικὴν κατάστασιν καὶ τὴν γνωστὴν νοοτροπίαν ποὺ παρουσιάζουν οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι, πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ὁ Μέγας μυσταγωγός, ἐὰν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν συναντήσουν οἱ ἁγνοί, θὰ ἐβροντοφώνει καὶ πάλιν τὸ «Οὐ τὰ πάντα τοῖς πᾶσι ρητά».

Ο ΟΜΗΡΟΣ ΠΕΡΙ ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ

ὑπὸ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Φ. ΧΑΛΑ

Ἡ λέξι «Ἄτλας» εἶναι τὸ «συλλογικὸ» ὄνομα, κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖο κρύπτεται ὁλόκληρος ὁ ΑΓΝΩΣΤΟΣ πολιτισμὸς ἑκατομμυρίων ἐτῶν τοῦ πλανήτου μας. Ὁλόκληρη ἡ Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλολογία (ἀπὸ τὸν Μουσαῖο, Λίνο, Ὀρφέα, Ἡσίοδο καὶ Ὅμηρο—μέσῳ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους — ἴσα μὲ τοὺς τελευταίους Νεοπλατωνικούς: Πρόκλον, Ὀλυμπιόδωρον καὶ Δαμάσκιον) μιλάει συνεχῶς, ἐπανειλημμένως, ἀκατάπαυστα περὶ τῶν ΑΤΛΑΝΤΙΝΩΝ... Καὶ ὅμως! Πολλοὶ λίγοι, ἐλάχιστοι, ποὺ οὔτε στὰ δάκτυλα καλὰ καλὰ μετροῦνται, ἔχουν κατανοήσει τὸ καταπληκτικὸ μυστικὸ ποὺ κρύβεται κάτω ἀπὸ τὴν μαγική, τὴν πολυσήμαντη λέξι: ΑΤΛΑΣ!

Δὲν πρέπει νὰ καταφερόμαστε γιὰ τὴν ἀμάθειαν αὐτὴ τῶν «σοφῶν» Ἑλληνιστῶν καὶ Ἀρχαιολόγων! Ἡ Ἀρχαία Ἑλλὰς κατέβαλε συστηματικὲς προσπάθειες νὰ κρατήσῃ μυστικὰ καὶ τὰ μυστήρια τῆς Προϊστορίας τοῦ Πλανήτου μας καὶ τὴν συνολικὴ Ἐπιστήμη καὶ περισσότερον ὅλων τὴν Ἀλχημεία ἢ Χρυσοποιΐα καὶ τὴν Μαγεία ἢ Παντοδυναμία ἀπὸ τοὺς «βεβήλους».

Ἂς δοῦμε τί ὁ Ὅμηρος μᾶς φανερώνει γιὰ τὸν Ἄτλαντα.

Ἐκεῖ ὅπου ἀποκαλύπτει τὸ φοβερὸ μυστήριο τῆς ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ, τῆς μεγάλης δηλαδὴ Ἠπείρου, ὅμοια τῆς ὁποίας δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ σημερινὴ διάρθρωσις τοῦ Πλανήτου μας μὲ τὶς Πέντε του σημερινὲς Ἠπείρους, ὁ Ὅμηρος, εἶναι στὴν τρίτη σελίδα τῆς Ὀδυσσείας του. Ὅσοι ἔχουν διαβάσει τὴν Ὀδύσσεια ξέρουν, ὅτι τὸ πρῶτα Γράμμα, τὸ Ἄλφα, ἢ ἡ πρώτη Ραψωδία τῆς Ὀδυσσείας ἔχει γιὰ τίτλο: «Θεῶν ἀγορά. Ἀθηνᾶς παραίνεσις πρὸς Τηλέμαχον» ποὺ μπορεῖ νὰ μεταφρασθῇ «Σύσκεψι ἢ συμβούλιο τῶν Θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Προτροπὴ καὶ συστάσεις τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν Τηλέμαχο».

«Τὸ Συμβούλιο τῶν Θεῶν» περιστρέφεται καὶ συζητεῖ ἀπὸ ποῦ προέρχονται οἱ συμφορὲς στοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ὁ Ζεὺς ὑποδεικνύει, ὅτι ὁ φόνος τοῦ Αἰγίσθου ἀπὸ τὸν Ὀρέστη καὶ τὸ κακὸν ἐκεῖνο τέλος του, δὲν ἦτανε παρὰ τὸ ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τοῦ προγενεστέρου κακουργήματος τοῦ Αἰγίσθου, ποὺ ἐδολοφόνησε μέσα στὸ λουτρό του, τὸν ἀπὸ τὸ Ἴλιον ἐπιστρέφοντα ἀρχηγὸν τῶν Ἑλλήνων Ἀγαμέμνονα, τῇ συνεργασίᾳ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος Κλυταιμνήστρας. Καὶ τότε ἡ Ἀθηνᾶ λαμβάνει τὸν λόγο καὶ λέγει πρὸς τὸν Πατέρα τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν Θεῶν, ἑπομένως καὶ Πατέρα της, Δία:

Ὅσα μᾶς εἶπες εὑρίσκουν ἀπήχησι μέσ' στὴν ψυχή μας:
ὅσα ὁ Αἴγισθος ἔπαθεν, εἶναι ἀντάξια τῆς κακουργίας,
τῆς ἀσεβείας κι' ἀνόμων του σχέσεων καὶ ἀτιμίας:
Εὔχομαι τέτοια νὰ πάθουν καὶ ὅσοι τὰ ἴδια πράττουν.
Πάντα οἱ σκέψεις μου ὅμως στὸν γιὸν τοῦ Λαέρτη πηγαίνουν:
Καίεται τώρα καιρὸς ἡ ψυχή μου γιὰ τὸν Ὀδυσσέα,
τὸν πολυμήχανο, ἀνδρεῖο καὶ ἐμπειροπόλεμον ἄντρα:
δυστυχισμένος κρατιέται μακρυὰ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του,
πάσχοντας μύρια δεινά, χρόνια τώρα πολλά, στὸ Νησὶ τῆς Κατάρας·
τὸν ἀφαλὸ τῆς θαλάσσης ἡ νῆσος αὐτὴ σχηματίζει:
πέλαγος γύρω ἀπέραντο βλέπεις καὶ τίποτις ἄλλο!
Μέσα σὲ μαύρη μαγεία, κι' ἀθέμιτα πύρινα πάθη,
σ' ἀκολασία ἀφάνταστη, σ' ἐγωϊσμὸ κι' ἀτιμία,
ζοῦνε οἱ κάτοικοι, πέρα γιὰ πέρα, τῆς ἄνομης νήσου:
στοῦ ἀπαισίου τοῦ ΑΤΛΑΝΤΟΣ, ποὺ τὸ κακὸ μηχανᾶται,
τὴν πολυποίκιλη καὶ πολυξάκουστη φύτρα ἀνήκουν:
Ἔχει ὁ Ἄτλας αὐτὸς μακρυνὲς καὶ πανίσχυρες στῆλες,
ποὺ χωρισμένο κρατοῦν ἀπ' τὴν Γῆ τὸν Οὐράνιο Θόλο.
Κάθε γωνιὰ τῆς θαλάσσης τὴν ξέρει κατάβαθ' ὁ ΑΤΛΑΣ.
Μέσα σ' αὐτὸ τὸ Νησὶ τῆς Κατάρας, περνᾶ μαῦρες μέρες
ὁ δυστυχὴς Ὀδυσσεύς, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα
γιὰ νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὰ τόσα τὰ θέλγητρα καὶ τὴν μαγεία,
ποὺ παντοδύναμα, γύρω του, τόνε κρατοῦν δεσμευμένο.

Ἂς μελετήσῃ καλὰ ὁ Ἀναγνώστης τοὺς ἀποκαλυπτικωτάτους αὐτοὺς στίχους τοῦ Ὁμήρου. Καὶ θὰ καταλάβῃ τὴν σημασία τῶν «συλλογικῶν ὀνομάτων». Στὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία ἡ λέξι «θυγάτηρ», «κόρη» σημαίνει ὁλόκληρη ὑποφυλή, ὁλόκληρο ΕΘΝΟΣ, ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὸν «Πατέρα». Ἐδῶ Πατέρας ἢ ΑΡΧΙΚΗ ΦΥΛΗ εἶναι ὁ Ἄτλας, δηλαδὴ οἱ κάτοικοι τῆς ἀπεράντου Ἠπείρου ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ, ποὺ (στὴν ἐποχὴ τοῦ Ὁμήρου) βρίσκεται στὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης: γιατὶ αὐτὸ σημαίνει ἡ ἀντίστοιχη φράσι τοῦ Ὁμήρου: «θαλάσσης πάσης βένθεα οἶδεν» ποὺ ἔχομε μεταφράσει μὲ τὸν στίχο:

«Κάθε γωνιὰ τῆς θαλάσσης τὴν ξέρει κατάβαθ' ὁ Ἄτλας»

Ἑπομένως ἡ «Καλυψὼ», ἡ θυγατέρα τοῦ Ἄτλαντος, δεν εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ τελευταῖο Νησί, τὸ τελευταῖο ΑΠΟΜΕΙΝΑΡΙ τῆς ἄλλοτέ ποτε ἐνδόξου καὶ μὲ οὐρανογείτονα πολιτισμὸ Ἀτλαντίδος, ὅπως ὁ Πλάτων μᾶς ἀποκαλύπτει στὸν Τίμαιό του καὶ στὸν Κριτία του. Τὴν «Καλυψὼ», τὴν Ἀτλαντίδα στὴν ἔσχατη παρακμὴ καὶ πόρωσί της μᾶς διηγεῖται ὅτι ἐπεσκέφθη ὁ Ὀδυσσεύς! Τὴν «Καλυψὼ»..., δηλ. τὴν ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ τὴν ΚΑΛΥΦΘΕΙΣΑΝ ὑπὸ τῶν ὑδάτων! Καὶ ἂς μὴ φαντασθῇ ὁ εὐμενὴς Ἀναγνώστης πὼς αὐτοσχεδιάζομε: ὁ σοφὸς Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος, στὰ σχόλιά του ἀπάνω στὴν Ὀδύσσεια, μᾶς ἀποκαλύπτει πὼς ἡ ΚΑΛΥΨΩ εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ΚΑΛΥΦΘΕΙΣΑ ΑΤΛΑΝΤΙΣ!

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Φ. ΧΑΛΑΣ

Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ;

Κατηγορηματικῶς «ναί», ἀπαντᾶ ὁ διάσημος Ἰταλὸς συγγραφεὺς

GIOVANNI PAPINI

Το τελευταῖο βιβλίο του, ὁ διάσημος Ἰταλος συγγραφευς Τζιοβάννι Παπινι, μὲ τον τιτλο «Ὁ Διάβολος», τὸ ἀφιερωνει «στους κοντινους ἢ μακρινους ἀναγνῶστες, ποὺ εἶναι προικισμένοι μὲ εὐφυΐα και καλη πιστι ταυτοχρόνως». Ἀπο το βιβλιο αὐτό, που προεκάλεσε δυνατη ἐντυπωσι, μεταφερομε ἐδῶ ἕνα κεφάλαιο. Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι οἱ ἀναγνῶσται μας θα ἐκτιμησουν τὸ χιοῦμορ, τίς βαθειες ἔννοιες καὶ τον συμβολισμό, που περιέχονται.

Ὁ Σατανᾶς εἶναι ὁ μέγας ἀπόστολος καὶ συνεργὸς τῆς ἁμαρτίας καὶ γι' αὐτὸ τὸν βδελύσσονται καὶ τὸν ἀντιμάχονται ὅλες οἱ θρησκεῖες τῶν πολιτισμένων λαῶν. Εἴμαστε ὅμως ἀληθινὰ δίκαιοι σ' αὐτὴν τὴν παγκόσμια καὶ καθολικὴ καταδίκη;

Ἐὰν παρατηρήσουμε, μὲ ρεαλιστικὴ μέθοδο, ἔξω ἀπὸ τὰ ἁπλοποιημένα σχήματα τοῦ ἄσπρου καὶ μαύρου τὴν κοινὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, καθὼς ἐκδηλώνεται κάθε μέρα σὲ παρατηρητὲς ἀπροκατάληπτους, ὀφείλουμε ν' ἀναγνωρίσουμε ὅτι ἡ ζωὴ ὅλων μας ἢ τουλάχιστο τῶν περισσοτέρων, δὲν θὰ ἦταν δυνατὴ χωρὶς κάποια συνομολόγησι μὲ τὴν ἁμαρτία, δηλαδὴ μὲ τὸν Διάβολο.

Χωρὶς κάποιο στοιχεῖο ἀλαζονείας, μερικὲς φορὲς παραδεγμένο καὶ ἐξομολογημένο, δὲν θὰ ὑπῆρχαν οὔτε ποιηταί, οὔτε καλλιτέχναι, οὔτε φιλόσοφοι, οὔτε μεγάλοι ἡγέται λαῶν, οὔτε ἥρωες.

Ὁ Δάντης, ποὺ θεωρεῖται ὁ ὕψιστος Καθολικὸς ποιητής, δὲν κρύβει τὴν μεγάλη ἰδέα ποὺ εἶχε γιὰ τὴν μεγαλοφυΐα του. Αὐτὸ ποὺ ἀποκαλεῖται, μὲ ἀνεκτικὴ θωπεία, «φιλοτιμία», τὸ «δίκαιο αἴσθημα τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀξίας», δὲν εἶναι παρὰ μιὰ μορφή—ἔστω ἐλαφριὰ καὶ ἐξευγενισμένη — τῆς ἀρχαίας ἀλαζονείας, τοῦ ἁμαρτήματος τῆς ὑπερηφανείας.

Καὶ χωρὶς τὴ διέγερσι τῆς Λιβιδῶς (1), τὴ σαρκικὴ φιληδονία θα διεκόπτετο ἡ ἐμφάνισις τῶν ψυχῶν ἐπὶ τῆς γῆς: χωρὶς μιὰ ἐλάχιστη ἀσέλγεια δὲν θὰ ἐγεννῶντο οἱ παρθένες, οὔτε οἱ ἅγιοι.

Ἡ ὀργή—ὑπὸ τὰ ὀνόματα τῆς

(1) Γιὰ τὴν μετάφρασι τοῦ ὅρου «Libido», που ἐπέβαλε ὁ Φρόυντ, προτιμοῦμε τὸ ζωντάνεμά του σὲ μιὰ φοβερὴ λάμια, που ἔκαμε ὁ Παλαμάς.

«γενναιόφρονος περιφρονήσεως» καὶ τῆς «νόμιμης ἀγανακτήσεως» —ὁδηγεῖ στὴν ἐπιθυμία καὶ τὴν ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ ὀκνηρία εἶναι ἐπίσης ἕνα ἀπὸ τὰ κεφαλαιώδη ἁμαρτήματα, ἀλλὰ ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Ταοϊσμοῦ— ὁ Λάο—Τσέ, ποὺ πολλοὶ τὸν κρίνουν ἀνώτερον τοῦ Κομφουκίου —τοποθετεῖ τὴ σοφία τοῦ «μὴ πράττειν» ὡς θεμέλιο τοῦ δόγματός του.

Ἀκόμη καὶ ἡ φιλαργυρία, ἂν καὶ εἶναι τὸ πιὸ ρυπαρὸ ἀπὸ τ' ἁμαρτήματα, συντελεῖ στὴν ἀρετὴ τῆς ἀποταμιεύσεως, καὶ στὴν εὐημερία τῶν λαῶν. Ὁ διάσημος γιατρὸς Mandeville ἀπέδειξε, στὴν Favola delle Api (1705), ὅτι τὰ ἰδιωτικὰ ἐλαττώματα εἶναι ἀναγκαῖα στὴν δημόσια εὐημερία.

Μερικὰ ἁμαρτήματα, λοιπόν, σὲ μικρὴ δόσι, ἐκλεπτυσμένα καὶ ἐξυψωμένα, συντελοῦν στὴ συντήρησι τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους. Ἡ ἀληθινὴ πονηρία τοῦ Διαβόλου συνίσταται, πέραν τῆς ὑποκινήσεως στὰ ἁμαρτήματα, στὴν προτροπὴ τῆς γιγαντώσεως καὶ καταχρήσεως.

Ἀλλά, ἡ ἐπέμβασις τοῦ Διαβόλου εἶναι ὠφέλιμη, θὰ μποροῦσε νὰ λεχθῆ ἀναγκαία, ἀκόμη καὶ ἀπὸ μιὰ ἄλλη ἄποψι, ἀρνητικὴ καὶ ὄχι πλέον θετική. Ὅλα τὰ ἐγχειρίδια τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀσκητικῆς διδάσκουν τὴν τακτικὴ καὶ τὴ στρατηγικὴ τῆς «πνευματικῆς μάχης», ἤτοι τῆς διαρκοῦς ἀμύνης τοῦ εὐσεβοῦς ἀνθρώπου ἐναντίον τῶν ἐνεδρῶν καὶ τῶν ἐφόδων τοῦ Σατανᾶ. Ὁ διαβολικὸς πειρασμὸς εἶναι ἡ λυδία λίθος τοῦ αὐθεντικοῦ «ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ». Ἕνα πλᾶσμα μαλακό, ψυχρό, ἀναίσθητο ποὺ δὲν θὰ ἔπραττε τὸ κακὸ ἀπὸ καθαρὴ ἀδιαφορία καὶ ἀδυναμία, ἀπὸ ἁπλῆ τεμπελιὰ ἢ φτώχεια φαντασίας, τὸ ὁποῖο ἑπομένως δὲν θὰ βρισκόταν ποτὲ στὴν ἀνάγκη ν' ἀποκρούση ἕναν πειρασμό, νὰ παλαίψη μὲ τὸ δαιμόνιο, δὲν θ' ἀποκτοῦσε ποτὲ ἀληθινὴ ἐκτίμησι κοντὰ στὸν Θεό, ὁ ὁποῖος εὐνοεῖ, δικαίως, τοὺς νικηφόρους καὶ ὄχι τὶς μετριότητες.

Ἡ δραστηριότης τοῦ Διαβόλου εἶναι συνεπῶς μιὰ βοήθεια στὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν, διότι μόνον ὅταν ὑποβληθοῦν σὲ δοκιμασία καὶ τὴν ὑπερνικήσουν, καθίστανται ἄξιες τοῦ ἐπάθλου τῆς μακαριότητος. Οἱ διαβολικοὶ πειρασμοὶ—ὅταν νικῶνται καὶ ὄχι ὑπακούωνται—συνεργάζονται στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας. Χωρὶς τὴ νίκη κατὰ τοῦ Δαιμονίου δὲν ὑπάρχει ἀληθινὴ ἀξία, δὲν ὑπάρχει τελικὴ εἰρήνη. Οἱ τέχνες καὶ τὰ ὅπλα τοῦ Σατανᾶ εἶναι λοιπὸν πού, χωρὶς τὴ θέλησί του, ἄγουν πρὸς τὴ σωτηρία· μέσα σκληρά, ἀλλὰ ποὺ σὲ μερικὲς περιπτώσεις εἶναι ἀναπόφευκτα. Ὁ Σατανᾶς, μὲ τὸ ἔμφυτο μῖσος του, ἐποικίζει τὴν Κόλασί του, ἀλλά, ταυτοχρόνως, καὶ τὸν Παράδεισο. Πλεῖστοι, ἂν δὲν εἶχαν ἐπιτυχῶς ὑπερνικήσει τὴν δοκιμασία τοῦ σκότους, δὲν θ' ἀπήλαυαν τὴ χαρὰ τοῦ φωτός.

Αὐτὸ ἐκδηλώνεται, μὲ ἐπιβλητικὴ μαρτυρία, στὴν ἁγιωσύνη. Ἡ ἁγιωσύνη εἶναι κακὸ νικημένο καὶ ἀπωθημένο· ἂν δὲν ὑπῆρχε κακὸ (Σατανᾶς), δὲν θὰ ὑπῆρχαν ἅγιοι. Ὁ Σατανᾶς ἔχει λοι-

ΕΘΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

"Η ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ"

Ένα δυνατό κήρυγμα κατά του φανατισμού και της μισαλλοδοξίας

Τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο παρουσίασε (9 Νοεμβρίου — 4 Δεκεμβρίου 1955) ἕνα ἔργο μὲ βαθὺ πνευματικὸ περιεχόμενο, τὴν «Δοκιμασία» τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἄρθουρ Μίλλερ (γνωστοῦ καὶ στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰ προηγούμενα ἔργα του «Ἦσαν ὅλοι τους παιδιά μου» καὶ «Θάνατος τοῦ Ἐμποράκου»). Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι θεμελιωμένο σὲ ἀληθινὰ περιστατικὰ καὶ ἐκτυλίσσεται ἀκολουθώντας πιστά, κατὰ μέγα μέρος, τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν «δίκη τῶν μαγισσῶν τοῦ Σέλαμ».

Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Ἰλισοῦ», δίνομε ἕνα συνθετικὸ ἀπάνθισμα ἀπὸ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα ἄρθρα ποὺ δημοσιεύθηκαν στὸν καθημερινὸ Τῦπο καὶ ἀπὸ τὰ πιὸ πολυσήμαντα λόγια τοῦ κειμένου τοῦ ἔργου· γι' αὐτὰ τὰ τελευταῖα, ὀφείλομε νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν μεταφραστὴ καὶ σκηνοθέτη τοῦ ἔργου Ἀλέξη Σολομό, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν συγχαροῦμε, μαζὶ μὲ τὴ διεύθυνσι τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, γιὰ τὴν πρωτοβουλία του καὶ τὴ συμβολή του στὸ ἀνέβασμα ἑνὸς τόσο ὡραίου ἔργου.

πὸν μιὰ ἀναντικατάστατη ἁρμοδιότητα, μιὰ ἀποστολὴ προνοίας. Κατὰ θείαν θέλησιν, εἶναι ἕνας συνεργὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὅποιος θὰ ἤθελε ν' ἀφαιρέση ἀπὸ τὸ Διάβολο τὸ δίκαιο μερίδιό του, θ' ἀφαιροῦσε κάτι καὶ ἀπὸ τὸν Θεό, ὁ ὁποῖος δὲν τὸν ἔκαμε Πρίγκηπα τοῦ κόσμου τούτου χωρὶς κάποιο σκοπὸ καὶ σχέδιο, ποὺ μποροῦμε νὰ διακρίνουμε, ἂν ὄχι νὰ κατανοήσουμε πλήρως, τὴν ὑπερφυσικὴ σοφία του. Ὁ Διάβολος εἶναι μῖσος, ἀλλ' ἀκριβῶς τὸ μῖσος του—καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ δραματικὰ παράδοξα τοῦ Χριστιανισμοῦ—εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὸ θρίαμβο τῆς Ἀγάπης.

ΣΤΟ ΣΕΛΑΜ ΤΟΝ 17ο ΑΙΩΝΑ

. . . Ἡ περιώνυμη δίκη τῶν Μαγισσῶν τοῦ Σέλαμ (ἔτσι προφέρεται, καὶ ὄχι Σάλεμ), μνήμη πολὺ ζωντανὴ στὴ Νέα Ἀγγλία, μὲ εἶχε τραβήξει νὰ πάω σ' αὐτὴ τὴν ἀκτὴ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ποὺ ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἐνδιαφέρον: Ὅτι σ' αὐτὴ τὴν ἀκτὴ ἄραξε τὸ «Ἀρμπέλα» στὶς 29 Μαρτίου τοῦ 1630, ναυλωμένο ἀπ' τὴν Κομπανία τοῦ κόλπου τῆς Μασσαχουσέτης, φέρνοντας τοὺς λίγους πουριτανούς, πού, μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους τοῦ Τζὼν Ἔντικοττ, ποὺ εἶχαν φτάσει ἕνα χρόνο πρὶν στὸ ἴδιο μέρος, θὰ ἀποίκιζαν αὐτὸ ποὺ ἔμελλε νὰ γίνει ἡ Νέα Ἀγγλία.

«Σέλαμ», ἑβραϊκα θὰ πεῖ «εἰρήνη». Ἔτσι βγάλαν τὴ νέα γῆ ὅπου ξεμπάρκαραν οἱ φανατισμένοι πουριτανοὶ τοῦ Ἔντικοττ, ἀποφασισμένοι νὰ ζήσουν ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ τὴν πίστη τους, μὲ ἀπόλυτη θρησκευτικὴ ἐλευθερία. Ἀπόλυτη; Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς σὰ φτάσαν στὴν ἄγρια γῆ, τὴν πλημμυρισμένη ἀπ' τὰ γιγάντια δάση καὶ ἀπ' τοὺς Ἰντιάνους, οἱ ἄποικοι κουβαλοῦσαν μαζί τους τὴν ἰδέα μιᾶς ἐλευθερίας ποὺ ἴσχυε μόνο ἐνόσω δὲν ἀντιστρατευόταν τὶς δικές τους πεποιθήσεις. Ἕναν ἀγαθὸ ἄνθρωπο, τὸν Ρότζερ Γουΐλλιαμς, ποὺ πίστευε πὼς ἡ Ἐκκλησία ἔπρεπε νὰ χωριστεῖ ἀπ' τὴν πολιτικὴ ἐξουσία, καὶ δίδασκε πὼς ὁ καθένας εἶναι λεύτερος νὰ λατρεύει μὲ τὸν τρόπο ποὺ πιστεύει τὸ Θεό, τὸν κυνηγήσανε τόσο ποὺ τὸν ζορίσανε νὰ σηκωθεῖ μιὰ νύχτα μὲ φοβερὴ χιονοθύελλα καὶ νὰ φύγει. Περιπλανήθηκε μὲς στὸ δάσος, κ' ἐκεῖνοι ποὺ τὸν προστατέψανε ἦταν οἱ ἄγριοι, οἱ ἐρυθρόδερμοι. Μὲ τὴ βοήθειά τους ἔφτασε στὶς ὄχθες τοῦ Ναρραγκάσεντ, κι' ὀνόμασε τὸν τόπο «Πρόβιντενς»—καταφυγὴ γιὰ ὅσους κυνηγιοῦνταν ἐπειδὴ ἔκαναν ὅ,τι τοὺς ἔλεγεν ἡ συνείδησή τους. Πρόβιντενς λέγεται καὶ σήμερα.

Οἱ πρῶτοι ποὺ πληρώσανε αὐτὸν τὸν φανατισμὸ ἦταν οἱ «κουάκεροι», πλάσματα ἀγαθά, ἀληθινὰ τοῦ Θεοῦ, ποὺ δὲν παίρναν ποτὲς ὅρκο, δὲν σηκώναν ἀπάνω τους ποτὲς ἅρματα, δὲ δέχονταν ποτὲς νὰ κάμουν πόλεμο καὶ νὰ σκοτώσουν ἄνθρωπο. Αὐτοὺς τοὺς «Ἀδελφούς», οἱ πουριτανοὶ τοῦ Σέλαμ τοὺς φυλακώσανε ἁλυσοδεμένους καταχείμωνα, τοὺς δέναν μὲς στὸν αὐλόγυρο τῆς φυλακῆς, χωρὶς ψωμί, κάτω ἀπ' τὸν οὐρανὸ νὰ τοὺς δέρνει τὸ χιονόνερο. Τοὺς μαστιγώνανε. Τοὺς τρυποῦσαν τὴ γλῶσσα μὲ ζεστὸ σίδερο. Ἢ τοὺς κρεμοῦσαν ἀπὸ τὰ δέντρα.

Αὐτὸς ὁ ἀλύγιστος θρησκευτικὸς φανατισμός, ποὺ δὲ σήκωνε καμιὰ ἐλευθερία πνευματική, μὲς στὴν ἀγριάδα τῆς ἄγριας γῆς μὲ τὰ μεγάλα σκοτεινὰ δάση καὶ μὲ τοὺς ἐρυθρόδερμους, προκάλεσε τὰ περίφημα συμβάντα μὲ τὶς μάγισσες...

(Στὸ «Βῆμα») ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

Η ΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

. . . Ἡ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ γίνεται μὲ μιὰ παράβασι τῆς ἑβδόμης ἐντολῆς. Ὁ Τζὼν Πρόκτορ, ἕνας ὥριμος ἄντρας, ἕνας νοικοκύρης ἀνεπίληπτος ὥς τότε, ἔχει ἁμαρτήσει μὲ τὴν Ἄμπιγκεϊλ (Ἀβιγαὴλ εἶναι τὸ ὄνομα ποὺ ἀναφέρει ἡ μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα) ποὺ ὑπηρετοῦσε στὸ σπίτι του. Ἡ γυναίκα του ἀνακάλυψε τὴν μοιχεία καὶ τὴν ἔδιωξε. Ἡ Ἀμπιγκέϊλ γυρίζει στὸ σπίτι τοῦ θείου της, τοῦ πάστορα. Γιὰ ν' ἀνακτήση τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Τζὼν καὶ γιὰ νὰ ἐκδικηθῆ τὴν γυναῖκα του προσφεύγει σὲ μάγια. Μαζεύει τὶς φιλενάδες της καὶ σὰν τὶς ἀρχαῖες Θεσσαλὲς μάγισσες, πηγαίνουν νύχτα, σ' ἕνα δάσος καὶ χορεύουν ἐπικαλούμενες τὶς ὑποχθόνιες δυνάμεις. Αὐτὸν τὸν χορὸν ἀνακαλύπτει ὁ θεῖός της. Τὸ πρᾶγμα κοινολογεῖται καὶ τίθεται σὲ κίνησι ἡ ἀδυσώπητη μηχανὴ τῆς Προστασίας τῆς Πίστεως, ἡ ὁποία καταλήγει νὰ στείλη στὴν κρεμάλα τὸν Τζὼν Πρόκτορ.

Τὰ διαδοχικὰ στάδια αὐτῆς τῆς

ἀπαισίας διαδικασίας ἀφηγεῖται ὁ Ἄρθουρ Μίλλερ σὲ τέσσερες καταθλιπτικὲς πράξεις, ποὺ πιέζουν τὴν καρδιὰ τοῦ θεατοῦ σὰν μολύβι καὶ τοῦ δίνουν νὰ νοιώση τὸ ἄγχος ποὺ προκαλεῖ ἡ στρέβλη τοῦ φανατισμοῦ, ὅταν περισφίγγη συνειδήσεις...

(Στὸ «ΕΘΝΟΣ») Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

. . . Εἶναι συμβολικὸν κατηγορητήριον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος, τῶν ἀνθρώπων ποὺ θεωροῦν αἱρετικοὺς ἐκείνους ποὺ δὲν πιστεύουν ὅσα πιστεύουν οἱ ἴδιοι. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ συμβολίζει τὴν μάχην κατὰ τῆς δεισιδαιμονίας, τοῦ φανατισμοῦ καὶ τοῦ δογματισμοῦ εἶναι ὁ γαιοκτήμων Τζὼν Πρόκτορ.

. . . Δικασταί, ἐλθόντες ἀπὸ τὴν Βοστώνην, καταδικάζουν εἰς θάνατον πολλοὺς κατοίκους, καὶ ὁ Πρόκτορ προσπαθεῖ νὰ σώση τὴν γυναῖκα του, φθάνων εἰς τὸ σημεῖον νὰ ὁμολογήση ὅτι εἶχε κάποτε ἐνόχους σχέσεις μὲ τὴν (ἄλλοτε ὑπηρέτριάν του) Ἀμπιγκαιηλ, διὰ νὰ δείξη τὰ ἐλατήρια τῆς μηχανορραφίας. Ὅταν ὅμως φέρνουν τὴν κ. Πρόκτορ διὰ νὰ ἐπιβεβαιώση τὴν αὐτοκατηγορίαν τοῦ ἀνδρός της, ἐκείνη, διὰ νὰ σώση τὴν ἀξιοπρέπειάν του, ἀρνεῖται τὰς σχέσεις αὐτὰς καὶ ἔτσι τὸν καταστρέφει καὶ καταστρέφεται καὶ ἡ ἴδια. Πρὸ τῆς ἀγχόνης, ὁ Πρόκτορ διστάζει : Ἠμπορεῖ νὰ σώση τὴν ζωήν του, ἐὰν ὁμολογήση ὅτι εἶναι μάγος. Ἀλλὰ «κάτι ἰσχυρὸν καὶ καθαρὸν» ποὺ ὑπάρχει μέσα του τὸν ἐμποδίζει τὴν τελευταίαν στιγμὴν νὰ τὸ πράξη, μολονότι θέλει πολὺ νὰ ζήση...

(Στὴν «ΕΣΤΙΑ») Ι. ΛΑΜΨΑΣ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

. . . Τί θέλει νὰ εἰπῇ ὁ συγγραφεύς, ἐμφανίζων τὴν ὁμαδικὴν ὑστερίαν τῶν ἀνθρώπων τοῦ Σάλεμ, πρὸ δυόμιση αἰώνων, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς αἱματηρὰς συγκρούσεις καὶ εἰς ἀθρόας ἐκτελέσεις τῶν κατηγορηθέντων ὅτι εὑρέθησαν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Σατανᾶ ; Ἁπλούστατα, ὅτι εἰς κάθε ἐποχὴν ὑπάρχουν μερικοὶ φανατισμοὶ ποὺ ὑποδουλώνουν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅτι ὑπάρχει πάντοτε κάποια δύναμις, κάποια ἐξουσία ποὺ θεωρεῖ ἑαυτὴν ὅτι κατέχει τὸ ἀλάθητον καὶ πάντες οἱ μὴ συμμορφούμενοι μὲ τὸ δόγμα ποὺ αὐτὴ πρεσβεύει, κηρύσσονται αἱρετικοὶ καὶ ἄξιοι διὰ τὴν ἀγχόνην. Εἶναι, μὲ ἄλλας λέξεις, ἡ καταδίκη τῶν φανατισμῶν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μίλλερ. Ἡ καταδίκη τῆς μισαλλοδοξίας, ποὺ δυναστεύει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἀφαιρεῖ τὴν προσωπικήν των ἐλευθερίαν. Τοὺς ἀφαιρεῖ τὴν προσωπικότητά των καὶ τοὺς κάμνει ἀνδράποδα.

(Στὸ «ΕΜΠΡΟΣ») ΑΤΤΙΚΟΣ
(Αἰμ. Χουρμούζιος)

ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΜΕΝΟΥΝ

Πολλὰ εἶναι, μὲς στὸ ἔργο τοῦ Μίλλερ, τὰ ὡραῖα λόγια ποὺ «μένουν» βαθειὰ μὲς στὴν ψυχὴ τοῦ θεατοῦ, γιατὶ τὰ ἔχει φωτίσει κάποια ἀκτίνα ἀπὸ τὶς αἰώνιες ἀλήθειες.

Μιὰ χωρικὴ (Ρεβέκκα Νὲρς) λέει, ὅταν ἀκούει ν' ἀποδίδουν σὲ «ὑπερφυσικὲς» αἰτίες τὶς ἀρρώστειες τῶν παιδιῶν :

—Ὅλα τὰ παιδιὰ περνᾶνε κι' ἀπὸ κακὲς στιγμές. Καὶ τὰ λογικά τους τὰ παίρνει τότε ὁ ἄνεμος. Μὰ δὲν πρέπει νὰ κυνηγᾶς τὸν ἄνεμο γιὰ νὰ τοὺς τὰ ξαναφέρεις. Μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν καλωσύνη θὰ γυρίσουν μοναχά τους...

* * *

Ἡ γυναῖκα τοῦ Πρόκτορ, Ἐλισάβετ, ἀπευθύνεται στὸν ἄντρα της, ὕστερα ἀπ' τή συζήτησί τους γιὰ τὸ παράπτωμά του :

—Τὴ συχώρεση δὲν πρέπει νὰ τὴ ζητήσεις ἀπὸ μένα. Δὲ μπορῶ νὰ στὴ δώσω ἐγώ, ἂν ἐσὺ δὲν συχωρέσεις τὸν ἑαυτό σου γιὰ μιὰ τέτοια πράξη. Εἶναι ἡ δική σου ψυχή, ὄχι ἡ δική μου... Δὲν ὑπάρχει ἄλλος δικαστὴς γιὰ σένα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό σου.

* * *

Διάλογος τοῦ αἰδεσιμώτατου Χαίηλ καὶ τοῦ Τζὼν Πρόκτορ.

ΧΑΙΗΛ. Γιατί τόσο συχνὰ ἀπουσιάζετε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ;

ΠΡΟΚΤΟΡ. Πήγαινα ὅταν μποροῦσα. Κι' ὅταν πάλι δὲ μποροῦσα, ἔκανα τὶς προσευχές μου στὸ σπίτι.

ΧΑΙΗΛ. Τὸ σπίτι σας ὅμως δὲν εἶναι ἐκκλησία.Σὰν καλὸς χριστιανὸς θἄπρεπε νὰ τὸ ξέρετε.

ΠΡΟΚΤΟΡ. Τὸ ξέρω. Σὰν καλὸς χριστιανός, ὅμως, ξέρω καὶ κάτι ἄλλο : πὼς ἕνας ἱερέας μπορεῖ νὰ προσεύχεται στὸν Κύριο καὶ χωρὶς χρυσᾶ καντηλέρια πάνω στὸ ἱερό.

ΧΑΙΗΛ. Τί χρυσᾶ καντηλέρια;

ΠΡΟΚΤΟΡ. 'Απ' τὸν καιρὸ ποὺ χτίσαμε αὐτὴ τὴν ἐκκλησία, πάνω στὸ ἱερὸ εἴταν δυὸ μπακιρένια καντηλέρια. 'Ο κ. Πάρρις γιὰ εἰκοσιπέντε βδομάδες στὸ κήρυγμά του μᾶς μιλοῦσε μοναχὰ γιὰ χρυσᾶ καντηλέρια ἴσαμε ποὺ μᾶς ἔκαμε καὶ τοῦ τ' ἀγοράσαμε. 'Εγὼ δουλεύω τὴ γῆ ἀπ' τὰ μαῦρα χαράματα ἴσαμε τὸ γέρμα καὶ σᾶς λέω τὴν ἁμαρτία μου : σὰν κοιτάω τὸν οὐρανὸ καὶ βλέπω τὰ λεφτά μου νὰ γυαλίζουν στὴν ἐκκλησία τοῦ κ. Πάρρις, χάνω τὸ κέφι μου γιὰ προσευχή. Καὶ συλλογιέμαι πὼς μᾶλλον τὴ λατρεία τοῦ Χρυσοῦ Μόσχου μᾶς μαθαίνει ὁ κύριος αὐτός, παρὰ τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

ΧΑΙΗΛ. 'Ωστόσο, αὐτὸς δὲν εἶναι λόγος νὰ μὴν πηγαίνετε στὴν ἐκκλησία...

Στὸ στόμα τοῦ αἰδεσιμώτατου Χαίηλ — ὅταν, ὕστερα ἀπὸ τὴν ὑπογραφή του σὲ 72 θανατικὲς καταδίκες, ἡ συνείδησί του ξυπνάει—βάζει ὁ συγγραφεὺς αὐτὰ τὰ λόγια :

— Γιὰ ποιὸν ἄνθρωπο μποροῦμε νὰ ποῦμε μὲ βεβαιότητα πὼς εἶναι καλὸς ἢ κακός ; 'Εκεῖνο ποὺ ξέρουμε εἶναι πὼς μέσα στὸν καθένα μας ὑπάρχουν ἔνστικτα ποὺ ὁδηγοῦν στὸ Θεὸ καὶ ἔνστικτα ποὺ ὁδηγοῦν στὸ Διάβολο. Μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ καθενός μας, οἱ δρόμοι τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ διασταυρώνονται ἄπειρες φορές.

* * *

ΤΖΩΝ ΠΡΟΚΤΟΡ : 'Εκείνους ποὺ δὲν ἔχουν τὴ δύναμι νὰ βγάλουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπ' τὴν πλάνη, αὐτοὺς προπάντων γκρεμίζει ὁ Θεὸς στὴν κόλαση...

* * *

'Ο αἰδεσιμώτατος Χαίηλ, ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψι τοῦ δικαστηρίου—ποὺ τὸν ὁδήγησε ἡ κρίσις τῆς συνειδήσεώς του—σχεδὸν ἀσκητεύει ἐπὶ τρεῖς μῆνες καὶ βρίσκει πὼς ὁ ρόλος ἑνὸς ἱερέως τοῦ Θεοῦ, σ' ἕναν κόσμο δυστυχίας καὶ πόνου εἶναι νὰ κηρύξει τὴν καταδίκη κάθε βίας, κάθε φανατισμοῦ, κάθε μισαλλοδοξίας, νὰ κηρύξει τὴν ἀγάπη, τὴν ἐλευθερία, τὴν ἀνοχή, προπάντων τὸ σεβασμὸ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Καὶ κάνει τὸ τελευταῖο του κήρυγμα :

— Μὴν προσκολληθεῖς τυφλὰ σὲ καμμιὰ πίστη — ὅταν ἡ πίστη αὐτὴ φέρνει αἷμα. Εἶναι σφαλερὸς ὁ νόμος ποὺ ὁδηγεῖ στὴ θυσία. 'Η ζωὴ εἶναι τὸ πολυτιμότερο ἀγαθὸ τοῦ Θεοῦ καὶ καμμιὰ πεποίθηση—ὅσο λαμπρὴ κι' ἂν εἶναι — δὲ δικαιολογεῖ τὴ στέρηση τῆς ζωῆς...

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ

Ἐγκύκλιος πρὸς τὰ ἀνὰ τὸν κόσμον τμήματα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας

Ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἐν Ἑλλάδι ἀπηύθυνε πρὸς ὅλα τὰ ἐθνικὰ τμήματα τῆς παγκοσμίου Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας τὴν κάτωθι ἐγκύκλιον:

Φίλτατοι Ἀδελφοί,

1. Ἡ παγκόσμιος Διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, υἱοθετηθεῖσα ἀπὸ τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1948, ἀναγράφει εἰς τὴν εἰσήγησίν της ὅτι ὁ εὐγενέστερος πόθος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ δημιουργία ἑνὸς κόσμου εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐκφράζωνται, ἀπελευθερωμένοι ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ ὅτι εἶναι οὐσιῶδες νὰ προστατεύωνται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ὥστε νὰ μὴ ἀναγκάζεται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταφεύγῃ τελικῶς εἰς ἐπανάστασιν ἐναντίον τῆς τυραννίας καὶ τῆς καταπιέσεως. Ὅλα δὲ τὰ Κράτη—Μέλη τοῦ Ο.Η.Ε. ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐξασφαλίσουν παγκοσμίως τὸν σεβασμὸν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν.

2. Πεντακόσιαι χιλιάδες Κυπριακοῦ λαοῦ ζητοῦν δημοψήφισμα διὰ νὰ ἐκφράσουν ἐλευθέρως τὴν θέλησίν των, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἕνωσις τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Διότι οἱ Κύπριοι, κατὰ πλειοψηφίαν 80 ο/ο εἶναι Ἕλληνες, ὁμοεθνεῖς, ὁμόθρησκοι καὶ ὁμόγλωσσοι πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἀνήκοντες εἰς τὸν ἀρχαιότερον λαὸν τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία ἀριθμεῖ τρισχιλιετῆ βίον. Ἡ κυβέρνησις τῆς Ἀγγλίας, κατὰ παράβασιν παντὸς δικαίου, τοὺς ἀρνεῖται τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως, προβάλλουσα ὠμὴν βίαν εἰς τὴν ἐλευθέραν θέλησιν τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ.

3. Τὸ Ἑλληνικὸν Τμῆμα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἀπευθύνεται πρὸς ὅλα τὰ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον Ἐθνικὰ Τμήματα, διὰ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν των ἐπὶ τῆς παραβιάσεως ἡ ὁποία γίνεται τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τὴν καταδυνάστευσιν τῆς θελήσεως ἑνὸς ἐλευθέρου τὴν ψυχὴν εὐγενοῦς λαοῦ, διατελοῦντος ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς βίας μιᾶς κραταιᾶς δυνάμεως, ἡ ὁποία ὑπερηφανεύεται ὅτι ἐπολέμησε τὴν βίαν, μαχομένη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. Ὁ λαὸς τῆς Κύπρου ἐπιθυμεῖ νὰ ζήσῃ ἐλεύθερος, ἡνωμένος μετὰ

τῶν ὁμοεθνῶν του εἰς μίαν ἀδιάσπαστον ἑνότητα ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας. Κάθε τίμιος ἄνθρωπος ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἵσταται παρὰ τὸ πλευρόν του.

5. Ἐπικαλούμεθα τὴν ἠθικὴν σας συμπαράστασιν, διαμαρτυρόμενοι διὰ τὴν κατάφωρον καταπίεσιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν.

Μετ' ἀδελφικῶν χαιρετισμῶν

Ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἐν Ἑλλάδι

Ἐκδήλωσις δυσφορίας τῆς Θ. Ἑταιρίας ἐν Ἀγγλίᾳ

Ἡ ἐγκύκλιος τῆς Θ.Ε. ἐν Ἑλλάδι συνετέλεσεν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς διεθνοῦς συμπαθείας διὰ τὸ αἴτημα τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ· ἐδημοσιεύθη περίληψις αὐτῆς εἰς διάφορα περιοδικὰ τῶν Θεοσ. Ἑταιριῶν, ἐπίσης ἐδημοσιεύθησαν σχόλια ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῶν Κυπρίων καὶ ἐστάλησαν εἰς τὴν Θ.Ε. ἐν Ἑλλάδι ἔγγραφα ἠθικῆς ἐνισχύσεως. Μόνον ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἐν Ἀγγλίᾳ ἐδυσφόρησε καὶ ἀπηύθυνε τὸ κάτωθι ἔγγραφον:

The Theosophical Society in England 50, Gloucester place, London.

Κύριον

Κωστῆν Μελισσαρόπουλον

Γεν. Γραμματέα Θ.Ε. ἐν Ἑλλάδι

Ἀγαπητὲ ἀδελφέ,

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολήν σας ἀναφορικῶς πρὸς τὴν θέσιν τῆς Κύπρου.

Εἰς ἀπάντησιν, τὸ μόνον ποὺ δύναμαι νὰ εἴπω εἶναι ὅτι οἰκτείρω τὴν χρῆσιν τῆς θέσεώς σας ὡς Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ἑλληνικοῦ Τμήματος ἵνα ἀναμιχθῆτε εἰς τοπικὸν πολιτικὸν ζήτημα.

Προσωπικῶς ἐγὼ δὲν εἶμαι κατ' ἀνάγκην ἐναντίον τῆς παροχῆς αὐτοδιαθέσεως εἰς τοὺς Κυπρίους, ἀλλὰ βεβαίως δὲν θὰ ἐχρησιμοποίουν τὴν ὀργάνωσιν τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας πρὸς προώθησιν τούτου ἢ οἱουδήποτε ἄλλου πολιτικοῦ σκοποῦ.

Μὲ ἀδελφικοὺς χαιρετισμοὺς

Εἰλικρινῶς ὑμέτερος

C. R. GROVES

Γενικὸς Γραμματεὺς

Ἡ ἀνταπάντησις τῆς Θ.Ε. ἐν Ἑλλάδι πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν

Ὁ κ. Κωστῆς Μελισσαρόπουλος ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Ἄγγλον συνάδελφόν του τὴν κάτωθι ἀνταπάντησιν:

«Δὲν ἀποκρύπτομεν τὴν ἔκπληξίν μας, διότι ἕνα ζήτημα καθαρῶς ἀνθρωπιστικόν, ὅπως εἶναι τὸ δικαίωμα ἑκάστου λαοῦ ν' ἀποφασίζῃ διὰ τὴν αὐτοδιάθεσίν του, τὸ ὀνομάζετε «πολιτικὸν θέμα» καὶ μάλιστα προχωρεῖτε εἰς παρατηρήσεις πρὸς ἡμᾶς, τὰς ὁποίας μόνον ἡ διοίκησις τῆς παγκοσμίου Ἑταιρίας εἰς Ἄντυαρ θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀπευθύνῃ εἰς τὰ ἐξ αὐτῆς ἐξαρτώμενα τμήματα.

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν τὸ Ἑλληνικὸν Τμῆμα ἀπηυθύνθη εἰς ὅλα τὰ Τμήματα τοῦ Κόσμου διὰ νὰ ὑψώσῃ φωνὴν ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες θεωροῦμεν ὡς ἱερὰν καὶ πρωταρχικῆς σημασίας. Ὁμοίαν διαμαρτυρίαν ἐστείλαμεν πρὸ 14 ἐτῶν, ὅταν τὰ φασιστικὰ στρατεύματα ἐπετέθησαν ἀναιτίως κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Κανένα Τμῆμα τῆς Θ.Ε. δὲν ἐσκέφθη τότε νὰ μᾶς κατηγορήσῃ ὅτι ἀναμιγνυόμεθα εἰς «πολιτικὸν θέμα», οὔτε τὸ Τμῆμα τῆς Ἀγγλίας, τῆς ὁποίας τότε ἡ Ἑλλὰς ἦτο ὁ μοναδικὸς μετ' αὐτῆς πολεμῶν σύμμαχος κατὰ τῆς φασιστικῆς καὶ ναζιστικῆς τυραννίας.

Ἀλλὰ οὔτε καὶ ἡ Μπέζαντ, ὅταν, πρόεδρος οὖσα τῆς Θ.Ε., ἠγωνίζετο ἐπιμόνως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἰνδιῶν καὶ ἐφυλακίζετο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Βρετανικῶν Ἀρχῶν, εἶχε χαρακτηρισθῆ ὡς ἀναμιγνυομένη εἰς «πολιτικὸν θέμα». Διότι ἡ ἐλευθερία τῶν λαῶν ἀπὸ παντὸς δυνάστου ἦτο καὶ εἶναι πάντοτε ὑπόθεσις ἱερὰ καὶ ἀνθρωπιστική, ὑπερβαίνουσα τοὺς διαχωρισμοὺς τῶν κρατῶν καὶ τὰς σκοπιμότητας τῶν κυβερνήσεων, ἐνομιμοποιήθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν, ἀφ' ἧς ἀνεγράφη εἰς τὸ Καταστατικὸν του καὶ τὴν διακήρυξιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κατόπιν τούτων, παρακαλοῦμεν ἀδελφικῶς ὅπως ἀναθεωρήσετε τὰς ἰδέας σας, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸν πρῶτον σκοπὸν τῆς Θ.Ε. ὅστις εἶναι ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ ὅταν ἀρνούμεθα εἰς ἕνα λαὸν τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἐπιθυμοῦμεν δι' ἡμᾶς αὐτούς, νὰ θελήσετε δὲ νὰ ἑνώσετε μαζὶ μας τὰς σκέψεις σας καὶ τὰς εὐχὰς σας διὰ τὴν ἐλευθερίαν παντὸς λαοῦ καὶ παντὸς ἀτόμου».

Αἱ ἐκδηλώσεις τῶν Θ. Ἑταιριῶν εἰς Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν

Ἡ στάσις τῆς Θ.Ε. ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπετέλεσε μόνον μίαν ἐξαίρεσιν, λυπηρὰν βεβαίως, τῆς γενικῆς συμπαθείας, τὴν ὁποίαν διήγειρεν ἡ ἐγκύκλιος τῆς Θ.Ε. ἐν Ἑλλάδι. Ἀξίζει, ὅμως, νὰ ἀναφερθοῦν ἰδιαιτέρως αἱ ἐκδηλώσεις τῶν Θ.Ε. ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ.

Ἡ Γαλλικὴ Ἑταιρία ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κ. Μελισσαρόπουλον τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον:

Sociétè Théosophique de France, Square Rapp 4, Paris

Ἀγαπητέ μου Ἀδελφέ,

Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἐπιστολήν σας καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε τὴν ἔκφρασιν τῶν θερμοτέρων εὐχῶν μας δια τὰ Μέλη τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι καὶ δι' ὅλους τοὺς συμπατριώτας σας.

Ὅλαι αἱ καλύτεραι σκέψεις μας εἶναι μαζί σας καὶ ἔχετε ἤδη τὴν ἠθικήν μας ὑποστήριξιν.

Μὲ ἀδελφικὰ αἰσθήματα

FRANCIS BRUNEL

Πρόεδρος τοῦ Διευθ. Συμβουλίου

Ἡ Ἰταλικὴ Θεοσ. Ἑταιρία ἀπηύθυνε τὴν κάτωθι ἐπιστολήν:

Società Teosofica Italiana Mondovi Breo

Ἀγαπητέ Ἀδελφέ,

Ἔλαβον τὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολήν σας καὶ σπεύδω νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἐπιδοκιμάζω πλήρως τὴν πρωτοβουλίαν σας, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς νόμιμον δικαίωμα τῆς Ἑλλάδος ὅπως συγκεντρώσῃ εἰς τὴν ἐθνικήν της ἑνότητα ὅλα τὰ τέκνα της, καθὼς καὶ εἰς τὸ πνεῦμα γενικῆς δικαιοσύνης ὅπερ δέον ν' ἀποτελῇ τὴν βάσιν τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου καὶ τῆς ὀργανώσεως τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

Πρέπει ν' ἀναγνωρισθῇ εἰς τοὺς Κυπρίους τὸ δικαίωμα νὰ ἑνωθοῦν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος συμφώνως πρὸς τὸν Χάρτην τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις διακηρύσσει τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν, καὶ ἐν συνεπείᾳ πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ΟΗΕ, ὁ ὁποῖος, ἀκολουθῶν πρότασιν τῶν Η.Π. Ἀμερικῆς, ἐθέσπισε τὸ τέλος τοῦ ἀποικισμοῦ!

Καὶ ἡμεῖς δὲν παρητήθημεν τῆς Μάλτας, ἡ ὁποία εἶναι ἰταλικὴ καὶ ἡ ὁποία, ὅπως ἡ Κύπρος διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὑπῆρξε πάντοτε συνδεδεμένη μετὰ τῆς Ἰταλίας διὰ τῶν δεσμῶν φυλῆς, ἠθῶν καὶ γλώσσης.

Δύνασθε νὰ μὲ θεωρῆτε σύμμαχόν

σας εἰς τὰς νομίμους ἐθνικὰς βλέψεις σας, διότι ἄνευ διεθνοῦς δικαιοσύνης εἶναι ἀνωφελὲς νὰ γίνεται λόγος περὶ ἀδελφότητος καὶ διεθνοῦς συνεργασίας προς ἐξασφάλισιν ἀδιαιρέτου εἰρήνης!

Δεχθῆτε τοὺς ἀδελφικούς μου χαιρετισμοὺς καὶ τὰς καλυτέρας μου εὐχάς.

Dott. GIUSEPPE GASCO
Γενικὸς Γραμματεὺς

Ο Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ στὴν Ἀθήνα

19—21 Ἀπριλίου

Τὸ μεσημέρι τῆς Πέμπτης 19 Ἀπριλίου ἦλθε στὴν Ἀθήνα, μὲ ἀεροπλάνο ἀπὸ τὶς Ἰνδίες, ὁ παγκόσμιος πρόεδρος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Ν. Σρὶ Ράμ.

Τὸ ἴδιο βράδυ μίλησε στὴν κατάμεστη αἴθουσα τοῦ «Παρνασσοῦ» μὲ θέμα: «Ὁ ἄνθρωπος, ἡ καταγωγή του καὶ ὁ προορισμός του». Ἡ ὁμιλία μαγνητοφωνήθηκε καὶ θὰ δημοσιευθῇ ὁλόκληρη στὸ ἑπόμενο τεῦχος τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ».

Τὸ ἄλλο βράδυ ἐπεσκέφθη τὰ γραφεῖα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας καὶ ἀπήντησε σὲ ἐρωτήσεις τῶν μελῶν της.

Τὸ Σάββατο 21 Ἀπριλίου ἀνεχώρησε ἀεροπορικῶς γιὰ τὸ Παρίσι, ὅπου προήδρευσε τοῦ συνεδρίου τῶν Γάλλων θεοσόφων.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὴν Ἀθήνα ἔδωσε συνέντευξι πρὸς τὸν συντάκτη τῆς «Καθημερινῆς» κ. Γ. Βενιζέλο (ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη στὶς 20 Ἀπριλίου), ἀνέβηκε στὴν Ἀκρόπολι, συνεργάσθηκε μὲ τὰ μέλη τοῦ διευθύνοντος συμβουλίου τῆς Θ. Ε. καὶ παρεκάθησε σὲ γεῦμα μὴ σαρκοφαγικό, ποὺ παρέθεσαν πρὸς τιμήν του τὰ μέλη τῆς Θ.Ε. ἐν Ἑλλάδι.

ΥΓΕΙΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ

Ἀπὸ τὶς πιὸ ἐνδιαφέρουσες ἀπαντήσεις ἦταν ἐκείνη ποὺ ἔδωσε, ὅταν τὸν ρώτησαν μήπως χρησιμοποιῇ ἐπωφελῶς ἀπόκρυφες δυνάμεις γιὰ τὴν σωματική του τόνωσι, ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς του στὸν «Παρνασσὸ» ἀπόρησαν μὲ τὴν ἀκμαία του ἐμφάνισι, παρ᾿ ὅλο τὸ μεγάλο καὶ κουραστικὸ ταξίδι του. Ὁ σεβάσμιος πρόεδρος ἀπήντησε ὡς ἑξῆς:

«Μολονότι ἡ ἐρώτησις εἶναι τελείως προσωπική, θ᾿ ἀπαντήσω πλήρως καὶ εἰλικρινῶς.

Κατ᾿ ἀρχὴν ἔχω πολὺ καλὴ ὑγεία, διότι εἶμαι προσεκτικὸς στὸ φαγητὸ καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα. Ὅλοι μποροῦμε νὰ ἔχωμε καλὴ ὑγεία, ἂν προσέχωμε τὶ κάνομε. Πολλὲς φορὲς τρώγουμε πράγματα μόνον ἐπειδὴ βρίσκονται μπροστά μας ἢ ἐπειδὴ εἶναι ἑλκυστικὰ καὶ ὄχι ἀπὸ πραγματικὴ ἀνάγκη. Ἐν γένει κάνομε πολλὰ πράγματα ποὺ εἶναι ἄχρηστα καὶ ἐπιβλαβῆ.

Δὲν μπορῶ νὰ εἰπῶ πὼς χρησιμοποιῶ ἀπόκρυφες δυνάμεις γιὰ νὰ διατηρῶ τὸ σῶμα μου σὲ καλὴ ὑγεία. Τέτοιες δυνάμεις, βέβαια, ὑπάρχουν καὶ λειτουργοῦν εἰς ὅλους μας, χρησιμοποιῶντας τὸ σῶμα σὰν δίοδο. Ἐγὼ ὅμως

δὲν κάνω τίποτε συνειδητὰ γιὰ νὰ ἔχω περισσότερη ζωτικότητα. Προσπαθῶ μόνον νὰ ζῶ κανονικά.

Ὅλοι οἱ μῦσται κράτησαν τὸ σῶμα τους σὲ καλὴ ὑγεία γιὰ μεγάλο διάστημα καὶ ἐφαίνοντο πιὸ νέοι ἀπ' ὅ,τι ἦσαν, διότι δὲν ἐστενοχωροῦντο καὶ δὲν ἀμφιταλαντεύοντο, καθὼς ἐμεῖς. Δὲν εἶναι ἡ ἐργασία ποὺ κουράζει, ὅσο οἱ διανοητικὲς στενοχώριες.

Μποροῦμε νὰ τονώσουμε τὸ σῶμας μὲ ἕνα ποτὸ ἢ ἕνα φάρμακο. Ἔπειτα ὅμως θὰ ὑπάρξῃ ἀντίδρασις. Ἡ τόνωσις ἐξαρτᾶται, κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ τὸ νοῦ, ὄχι ὁλοκληρωτικὰ βέβαια.

Ἂν κάνωμε σωματικὲς ἀσκήσεις, θὰ βελτιώσωμε τὴν ὑγεία μας. Ἡ γυμναστικὴ καὶ ἡ καλὴ ἀναπνοή ὠφελοῦν. Ἐπίσης ὠφελοῦν ὡρισμένες ἀσκήσεις γιὰ κάθε μέλος τοῦ σώματος, π. χ. ἡ Γιόγκα. Ὅλα ὅμως αὐτὰ ἀποτελοῦν ἁπλῶς βοηθητικὰ τῆς κυρίας προσπαθείας, ποὺ εἶναι ἡ ψυχικὴ ὑγεία.

Πολλοὶ ἔχουν τὴν τάσι νὰ ἐντοπίζωνται σὲ διάφορα μέσα πρὸς διατήρησι τῆς ὑγείας. Ἀκοῦνε ὅτι κάνει καλὸ ἕνα ποτήρι νερὸ κάθε πρωῒ καὶ ἀρχίζουν κάθε πρωῒ νὰ πίνουν ἕνα ποτήρι νερό, ἀρκούμενοι σ' αὐτό. Ἢ ὑπερτιμοῦν τὴν ἀξία τῶν μέσων γιὰ τὴν ὑγεία μέχρι σημείου ὥστε τὰ μέσα αὐτὰ νὰ τὰ θεωροῦν σὰν σκοπό. Γιὰ τὴν Γιόγκα γίνονται διάφορες ἀσκήσεις, χωρὶς νὰ εἶναι καὶ ἀπαραίτητες. Πολλοὶ νομίζουν ὅτι Γιόγκα εἶναι αὐτὲς οἱ φυσικὲς ἀσκήσεις, π.χ. τὸ νὰ κατορθώσῃ κανεὶς νὰ στέκεται μὲ τὸ κεφάλι κάτω.

Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει σημασία εἶναι νὰ κρατοῦμε τὸ σῶμα μας σὲ καλὴ κατάστασι μὲ λογικὰ μέσα, καὶ—τὸ πιὸ δύσκολο—νὰ κρατοῦμε τὸ πνεῦμα μας ἤρεμο.

Πολλοὶ βασανίζονται ἀπὸ διάφορες ἀνησυχίες. Κυρίως, βασανίζονται ἀπὸ ἀνησυχίες γιὰ τὴν ὕπαρξι ἀθάνατης ψυχῆς, γιὰ τὴν ἀτομικὴ πρόοδο καὶ γιὰ τὸν θάνατο.

Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀνάγκη ν' ἀνησυχοῦμε γιὰ τὸ ἂν ὑπάρχῃ στὸν ἄνθρωπο ἀθάνατη ψυχή. Ἂν ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη, δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ καταστραφῇ. Γιατί νὰ στενοχωριόμαστε; Ἄν, πάλι, δὲν εἶναι ἀθάνατη, τότε θὰ καταστραφῇ ὅ,τι καὶ ἂν κάνωμε, διότι κάθε τὸ φθαρτὸν θὰ καταστραφῇ καὶ π ρ έ π ε ι νὰ καταστραφῇ. Ἔχομε τὴν ἐντύπωσι πὼς ἡ ψυχή μας εἶναι μιὰ ἰδιοκτησία ποὺ ὀφείλομε ἐμεῖς νὰ τὴν προασπίσουμε. Ἐμεῖς πρέπει νὰ διατηροῦμε τὴν ψυχή μας ἤρεμη καὶ καθαρή. Αὐτὸ φθάνει...

Οὔτε πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῇ ἡ πνευματική μας πρόοδος. Γιατί ἀνησυχοῦμε ἂν θὰ προοδεύσουμε; Διότι θέλουμε νὰ προοδεύσουμε, νὰ γίνουμε σπουδαῖοι. Ἡ σκέψις μας γιὰ τὴν πρόοδο στηρίζεται στὸ Ἐγώ, ἑπομένως στὴν ἄγνοια. Ἡ σκέψις μας γιὰ πρόοδο ἀποβαίνει ἐμπόδιο. Προοδεύουμε, ὅταν δὲν ἀνησυχοῦμε γιὰ τὴν πρόοδο...

Οὔτε καὶ ὁ θάνατος πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῇ. Στὴν ἀρχαία Πλατωνικὴ φιλοσοφία ὁ θάνατος δὲν ἐθεωρεῖτο δυστύχημα. Θάνατος εἶναι κάτι ποὺ συμβαίνει ὅλην τὴν ὥρα καὶ παντοῦ. Ὁ θάνατος τοῦ σώματος δὲν εἶναι τόσο σπουδαῖος. Θνήσκει τὸ σῶμα, ἐλευθερώνεται ἡ ψυχὴ καὶ ξαναγεν-

νιέται. Καὶ ὁ νοῦς πεθαίνει καὶ ἀναγεννᾶται. Ὅπως τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ ὁ νοῦς, ἂν ἔμενε 1 ἑκατομμύριο χρόνια, θα ἦταν μιὰ μούμια. Στὴ συνεχῆ πορεία τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς, ὑπάρχει ἡ πρόοδος. Ἔτσι προοδεύει ὁ ἄνθρωπος καθε φορά, ὁ πραγματικὸς ἄνθρωπος καὶ ὄχι τὰ φθαρτὰ συστατικά του. Ὅταν τὸ κατανοήσουμε αὐτό, δὲν φοβόμαστε τὸ θάνατο. Ὅποιος δὲν φοβᾶται τὸ θάνατο, πεθαίνει μιὰ φορά. Ὅποιος τὸν φοβᾶται, πεθαίνει πολλὲς φορές.

Βλέπετε πόσες ἄχρηστες σκοτοῦρες ἔχουμε. Πρέπει ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὶς σκοτοῦρες αὐτές. Ἐὰν ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὶς ἀνησυχίες, θὰ ἔχουμε ἐλαφριὰ καρδιὰ καὶ ἡ ζωὴ δὲν θὰ μᾶς εἶναι τόσο βάρος.

Ἂν ἐξετάσουμε ὅλες μας τὶς στενοχώριες, θὰ ἰδοῦμε ὅτι μόνον ἕνα 5ο)ο εἶναι πραγματικές. τὶς ἄλλες 95ο)ο τὶς δημιουργοῦμε μόνοι μας.

Ὅταν, λοιπόν, θέλουμε νὰ ἔχουμε καλὴ ὑγεία, δὲν χρειάζονται μυστηριώδεις δυνάμεις στὶς ὁποῖες νὰ καταφύγουμε. Ὅταν εἴμεθα ἁπλοῖ, καλοὶ καὶ ἀγαθοί, θὰ ἔχωμε τὴν ὑγεία ποὺ ζητοῦμε καὶ κάθε κούρασις θὰ περνᾶ γρήγορα. Νὰ κάνουμε ὅ,τι μποροῦμε καλύτερο γιὰ τὸ Σήμερα, χωρὶς νὰ στενοχωρούμεθα γιὰ τὸ Αὔριο. Ἂν ἁπλοποιοῦμε τὸ κάθε τι, θὰ νοιώσουμε μέσα μας τὴν ἠρεμία καὶ τὴν ἁρμονία...

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ

Νὰ παραδεχθῆς τὴν ἐνοχή σου.
Νὰ κόψῃς μιὰ συνήθεια.
Ν' ἀγαπήσῃς τὸν ἐχθρό σου.
Νὰ σκεφθῆς λογικά.
Νὰ ὁμολογήσῃς τὴν ἄγνοιά σου.
Ν' ἀναβάλῃς μιὰ τιμωρία.
Νὰ γερνᾶς χαριτωμένα.
Νὰ κάνεις ὑπομονὴ χωρὶς νὰ βιάζεσαι.
Νὰ περιμένεις χωρὶς ἀνυπομονησία.
Νὰ εἶσ' ἀδιάφορος στὸ γελοῖο.
Ν' ἀποφασίζεις χωρὶς προκατάληψι.
Νὰ ὑποφέρεις χωρὶς παράπονο.
Νὰ ξέρεις νὰ σωπαίνεις.
Νὰ μισεῖς τὴν ἁμαρτία, μὰ ν' ἀγαπᾶς τὸν ἁμαρτωλό.
Ν' αὐτοσυγκεντρώνεσαι μέσα στὸ θόρυβο.
Νὰ δέχεσαι τὸ μῖσος χωρὶς πίκρα.
Ν' ἀδελφώνεσαι χωρὶς νὰ χάνεις τὴν προσωπικότητά σου.
Νὰ ὑπηρετεῖς χωρὶς ἀνταπόδοσι καὶ χωρὶς ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙ.

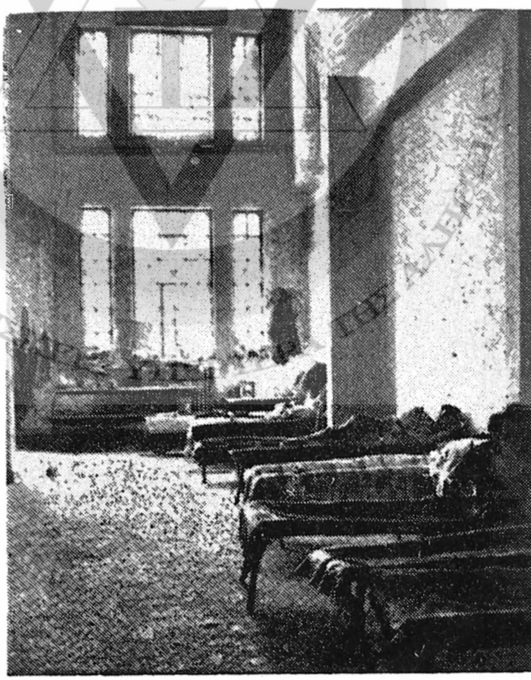
(Μετάφρ. Τίμου Βρατσάνου) ARTHUR FORSTER

Γιὰ μιὰ ἀνθρώπινη ἀποκατάστασι

ΚΟΛΟΚΥΝΘΟΥ

Τὸ στρατόπεδο προσφύγων, ποὺ ἐτίμησε τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος στὸ ἐξωτερικό

Τὸ βραβεῖο Νόμπελ γιὰ τὴν Εἰρήνη ἀπενεμήθη κατὰ τὸ 1955 στὴν Ἐπιτροπὴ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὰ ζητήματα τῶν Προσφύγων. Ὅταν ἡ εἴδησις ἐδημοσιεύθη στὸν καθημερινὸ τῦπο, πολλοὶ διερωτήθησαν ποιὰ σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ὑποθέσεως τῆς Εἰρήνης καὶ ἑνὸς ὀργανισμοῦ ποὺ ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν περίθαλψι τῶν συγχρόνων προσφύγων. Δὲν ἐγνώριζαν ὅτι σύμφωνα μὲ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Βραβείου Νόμπελ Εἰρήνης, ἡ ἀπονομὴ γίνεται «εἰς τὸ ἄτομο ἐκεῖνο ἢ τὸν ὀργανισμὸ ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἔχῃ συμβάλει περισσότερο καὶ καλύτερα στὴν προαγωγὴ τῆς ἀδελφωσύνης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐθνῶν». Ἐπίσης, δὲν ἐγνώριζαν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν γιὰ τὴν περίθαλψι τῶν προσφύγων ἀπέδειξε, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, ἀσύγκριτη δρᾶσι πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς ἀδελφωσύνης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος, μὲ τὴν ὀργάνωσι στρατοπέδων περιθάλψεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων, οἱ ὁποῖοι, γιὰ φυλετικούς, θρησκευ-

Μιὰ εἰκόνα ἀπὸ τὸ «στρατόπεδο» προσφύγων Κολοκυνθοῦς (στὴν αἴθουσα ἑνὸς παληοῦ καπνεργοστασίου).

τικοὺς ἢ πολιτικοὺς λόγους, ἀναγκάστηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὶς ἑστίες των μετὰ τὴν λῆξι τῶν ἐχθροπραξιῶν τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

Ἀσφαλῶς ἐπίσης, τώρα γιὰ πρώτη φορὰ πολλοὶ θὰ πληροφορηθοῦν ὅτι τὸ ἔργον ποὺ ἐπετελέσθη στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν περίθαλψι τῶν προσφύγων ἐξύψωσε τὴν φήμη τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν καὶ συνετέλεσε στὴν ἀπονομὴ τοῦ Βραβείου Νόμπελ. Ὁ Ὕπατος Ἁρμοστὴς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν διὰ τοὺς Πρόσφυγας κ. Βὰν Χώϋβεν Γκέτχαρτ, στὶς ἐκθέσεις του γιὰ τὴν ἐργασία 50 περίπου στρατοπέδων περιθάλψεως σὲ διάφορες Εὐρωπαϊκὲς χῶρες, ἀναφέρει καὶ ἐπαναλαμβάνει ὅτι τὸ μόνον στρατόπεδο ποὺ ἐσημείωσε δρᾶσιν ἐποικοδομητικὴν ἦταν τὸ Στρατόπεδο Προσφύγων Κολοκυνθοῦς. Τὸ Στρατόπεδο αὐτὸ συντηρεῖται ἀπὸ διάφορα ἀμερικανικὰ καὶ εὐρωπαϊκὰ τμήματα τῆς παγκοσμίου Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, τῶν ὁποίων ταμίας εἶναι ἡ Κυρία Ἀριανὴ ντὲ Μπὲργκ στὴν Γενεύη, τὴν ἕδρα τῆς Ἐπιτροπῆς Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Πληρεξούσιος δὲ τῆς Κας Ντὲ Μπὲργκ εἶναι ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἐν Ἑλλάδι, ἡ ὁποία συνεργάζεται γιὰ τὸν σκοπὸ τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων, μὲ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, τὴν Διεθνῆ Κοινωνικὴν Ὑπηρεσίαν καὶ ἄλλες διεθνεῖς ὀργανώσεις, φυσικὰ δὲ καὶ μὲ τὸ ἁρμόδιον ὑπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας. Ὁ Ὕπατος Ἁρμοστὴς τῆς Ἐπιτροπῆς Ἡν. Ἐθνῶν συνεχῶς δίδει τὴν ἐργασία ποὺ ἔγινε καὶ ἐξακολουθεῖ στὴν Κολοκυνθοῦ ὡς ὑπόδειγμα σὲ ὅλες τὶς ὀργανώσεις ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ στρατόπεδα προσφύγων. Καὶ στὰ ξένα περιοδικὰ γίνεται πολὺ εὔφημη μνεία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔργου.

Τὰ μέλη τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ποὺ προσέφεραν ἐθελοντικὲς μόνον ὑπηρεσίες, ἐξησφάλισαν δίκαιη καὶ ἄψογη διανομὴ καθημερινοῦ συσσιτίου σὲ ὅλους τοὺς πρόσφυγες, καθὼς ἐπίσης μουρουνελαίου καὶ φαρμάκων γιὰ τὰ παιδιά. Ἐμοίρασαν ἑκατοντάδες δεμάτων ἱματισμοῦ, ποὺ ἔστειλαν οἱ θεόσοφοι τοῦ ἐξωτερικοῦ, κυρίως ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, Βέλγιο, Ὁλλανδία, Σουηδία, Γαλλία καὶ Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Ἔδωσαν στὰ παιδιὰ παιγνίδια καὶ γλυκίσματα καὶ βιβλία. Ὠργάνωσαν ἑορτὲς μὲ πρόγραμμα ψυχαγωγικὸ (κινηματογράφος, κουκλοθέατρο, ἀπαγγελίες, χριστουγεννιάτικο δένδρο κλπ.). Ἐξησφάλισαν παντὸς εἴδους διανομὰς στοὺς πρόσφυγας, μὲ ὅλως ἰδιαίτερη φροντίδα γιὰ τὰ παιδιὰ μέχρι 14 ἐτῶν, τὰ ὁποῖα ἐπροθυμοποιήθη νὰ δέχεται δωρεὰν στὸ ἰατρεῖον του ὁ εἰδικὸς παιδίατρος κ. Κλ. Βουδούρης. Μερικὰ ἀπὸ τὰ παιδιὰ ἐστάλησαν στὴν Ἑλβετία καὶ εἰσήχθησαν σὲ πρεβαντόρια.

Τὸ σοβαρώτερον ὅμως ἔργον ἦταν αὐτὸ ποὺ μπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ «ψυχικὴ καὶ ὑλικὴ ἀποκατάστασις».

Καθὼς ἔχει ἀποφασίσει ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ἡν. Ἐθνῶν, σκοπὸς τῶν στρατοπέδων ποὺ ἱδρύονται εἶναι... νὰ διαλυθοῦν, ὅσο γίνεται ταχύτερα. Νὰ ἀποκτήσουν δηλ. οἱ πρόσφυγες μιὰ θέσι μέσα στὴν κοινωνία καὶ νὰ κερδίζουν μόνοι τὴ ζωή τους.

Δὲν ἦταν εὔκολο νὰ ἔλθῃ εἰς πέρας αὐτὸ τὸ θεμελιῶδες καθῆκον. Πολλοὶ πρόσφυγες δὲν ἤθελαν μὲ κανένα τρόπο νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ στρατόπεδο, ὅπου εἶχαν συχνὲς διανομές. Ἐχρειάσθηκε συστηματικὴ ἐργασία γιὰ ν' ἀναπτερωθῇ τὸ ἠθικὸν τῶν προσφύγων καὶ νὰ ξαναγεννηθῇ μέσα τους τὸ αἴσθημα τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας. Ἡ ὀκνηρία δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐνθαρρυνθῇ. Σκοπὸς τοῦ στρατοπέδου ἦταν νὰ μεταβάλῃ τοὺς πρόσφυγες σὲ χρήσιμα μέλη τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ἐκλήθησαν ὅλοι νὰ δηλώσουν τίνων ἐργαλείων εἶχαν ἀνάγκη πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὥστε νὰ τοὺς χορηγηθοῦν καὶ ἔτσι ν' ἀποκατασταθοῦν. Ὅσοι ἤθελαν νὰ μάθουν μιὰ τέχνη, ἐκλήθησαν νὰ τὸ δηλώσουν καὶ μερικοὶ εἰσήχθησαν σὲ ἐργοστάσια ὡς μαθητευόμενοι μὲ εἰδικὴν ἐπιδότησιν. Ἀρκετοὶ νέοι, ἕως ὅτου γίνουν τεχνῖτες καὶ κερδίζουν μόνοι των τὴν συντήρησί τους, εἰσέπρατταν ἀπὸ τὶς Θεοσοφικὲς δωρεὲς ἕνα ἡμερομίσθιο. Παιδιὰ καὶ κορίτσια σχολικῆς ἡλικίας ἐβοηθήθησαν γιὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν ἐκπαίδευσί τους: Δίδακτρα, βιβλία, τετράδια καὶ ἔκτακτες μερίδες τροφίμων ἐξησφαλίσθησαν ἀπὸ τὶς δωρεὲς τῶν Θεοσόφων, ποὺ ὠγκοῦντο συνεχῶς σὰν χιονοστιβάδα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἀπὸ 192 ἄτομα (ἐκ τῶν ὁποίων 38 παιδιὰ) εἰς τὰ ὁποῖα ἀνήρχετο ἡ «δύναμις» τοῦ στρατοπέδου Κολοκυνθοῦς, ὅταν ἀνελήφθη ἡ προστασία του, 54 ἄτομα (ἐκ τῶν ὁποίων 27 παιδιὰ) ἐβοηθήθησαν ὥστε νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου Κολοκυνθοῦς, ἐνσωματωθέντα στὴν κοινωνία μας.

Τί σημασία εἶχε αὐτὴ ἡ προσπάθεια πρὸς περιορισμὸν τοῦ στρατοπέδου, φαίνεται ἀπὸ δύο ἀποφάσεις τοῦ Ὑπάτου Ἁρμοστοῦ τῶν Ἡν. Ἐθνῶν:

Πρῶτον, νὰ διατεθῇ τὸ ποσὸν τοῦ Βραβείου Νόμπελ, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν κατάργησι τοῦ στρατοπέδου προσφύγων τῆς Τήνου, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἐκεῖνα τὰ τμήματα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ποὺ διωχέτευσαν τὴν ἀδελφική τους δραστηριότητα πρὸς τὴν Κολοκυνθοῦ ἐπετέλεσαν ἕνα ἔργον ἰσοδύναμο μὲ τὸ Βραβεῖο Νόμπελ.

Δεύτερον, νὰ ἀνατεθῇ στὴν Κυρία Ἀριανὴ ντὲ Μπὲργκ νὰ γράψῃ τὴν «Ἱστορία τῆς υἱοθεσίας τοῦ Στρατοπέδου Κολοκυνθοῦς», γιὰ νὰ μοιρασθῇ στὶς ἄλλες ὀργανώσεις, ποὺ ἔχουν υἱοθετήσει ὅμοια στρατόπεδα, σὰν παράδειγμα καὶ ὁδηγός.

Ὅσο γιὰ τὰ μέλη τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ποὺ διεξήγαγον ὅλην τὴν ἐργασία μὲ τὸν πιὸ ἀ θ ό ρ υ β ο τρόπο, πιστεύουν στὴ παγκόσμια ἀδελφότητα τῆς ἀνθρωπότητος, χωρὶς διάκρισι φυλῆς, πίστεως, φύλου, τάξεως ἢ χρώματος. Καὶ αἰσθάνθηκαν ὅτι ἦταν ἐπιβεβλημένο νὰ πάρῃ ἡ ἀδελφότης μιὰ π ρ α κ τ ι κ ὴ ἔκφρασι, νὰ χυθοῦν ἔστω καὶ λίγες σταγόνες ἀπὸ τὸ ἔλαιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης στὴν τόσο τρικυμισμένη θάλασσα τῆς ἐποχῆς μας. Σὲ μιὰ ἑορτὴ τῆς Κολοκυνθοῦς, ὅπου προσῆλθαν καὶ ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς τέως πρόσφυγες, εἴδαμε τὰ μάτια τους νὰ λάμπουν: Ἦταν ἡ πίστις πρὸς τὸν Ἄνθρωπο, ποὺ τὰ ἐφώτιζε...

ΕΥΑ ΣΟΛΟΥΝΙΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

«ΤΙ ΕΚΑΜΕΣ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΣΟΥ;»

Στὴν πρωτεύουσα τῆς δυτικῆς Γερμανίας, τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, ὠργανώθηκε καὶ φέτος ἡ «Ἑβδομὰς Παγκοσμίου Ἀδελφότητος», τὴν ὁποίαν ἐγκαινίασε ὁ πρόεδρος τῆς ὁμοσπόνδου δημοκρατίας, Χόϋς. Ἡ «ἑβδομὰς» αὐτὴ τηρεῖται κάθε χρόνο, μετὰ τὸν πόλεμο, στὶς μεγαλύτερες πόλεις, ὅπου ἐκφωνοῦνται λόγοι κατὰ τῶν φοβερῶν ἐγκλημάτων τοῦ Χιτλερισμοῦ. Εἶναι,δηλαδή, μνημόσυνα γιὰ τὰ θύματα τῆς ἀπανθρωπίας καὶ ἐκστρατεία γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς ἀνοχῆς καὶ ἐπιεικείας πρὸς ὅλους. Στὴν συγκέντρωσι τοῦ Βερολίνου μίλησε ὁ ὑπουργὸς κ. Φόκελ, ὁ ὁποῖος, μεταξὺ ἄλλων, εἶπε :

«Ἡ ὥρα αὐτή, ποὺ ἐγκαινιάζομε τὴν Ἑβδομάδα Παγκοσμίου Ἀδελφότητος, πρέπει νὰ εἶναι, γιὰ ὅλον τὸν γερμανικὸ λαό, ὥρα ἤρεμου συλλογισμοῦ. Ὀφείλομε νὰ στρέψωμε τὶς σκέψεις μας πρὸς τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν εὐγένεια τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, πρὸς τὸν ἄνθρωπο ὡς ἄτομο,πρὸς τὸν ἄνθρωπο ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Σὲ καθέναν ἀπὸ μᾶς, τίθεται τὸ ἐρώτημα : «Τί ἔκαμες τὸν ἀδελφό σου ;». Τὸ ἐρώτημα μᾶς τίθεται, ὄχι μόνον διότι εἴμεθα ἀκόμη τόσο πλησίον σὲ μιὰ ἀπάνθρωπη περίοδο τῆς ἱστορίας μας, ἀλλὰ καὶ διότι πρέπει νὰ ἐργασθοῦμε γιὰ νὰ χτίσουμε μιὰ ἀνθρώπινη κοινότητα τοῦ μέλλοντος καὶ γιὰ νὰ ἐξαφανίσουμε ἀπὸ τὶς ρίζες κάθε καινούργιο φύτρο ἀνθρώπινης ἀδικίας. Ὁ σκοπὸς τῆς Ἑβδομάδος Παγκοσμίου Ἀδελφότητος εἶναι γιὰ νὰ ἔχουν, μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, οἱ Γερμανοὶ τὴν εὐκαιρία νὰ ἀνανεώνουν τὴν προσχώρησί τους σὲ μιὰ κοινότητα, ποὺ περιλαμβάνει τὸν λαό τους, ἀλλὰ καὶ ἁπλώνεται πέρα ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ σύνορα».

ΟΥ ΦΟΝΕΥΣΕΙΣ...

Ἡ Ἀκαδημία τῆς Βεστφαλίας ἀνέλαβε μιὰ ἐκστρατεία μὲ τὸ σύνθημα «Οὐ φονεύσεις», γιὰ νὰ λιγοστέψη τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀτυχημάτων συγκοινωνίας. Ἔγινε στὸ Μποχοὺμ συγκέντρωσις ἐκπροσώπων ὅλων τῶν ὀργανώσεων, πρὸς τοὺς ὁποίους μίλησαν μέλη τῆς Ἀκαδημίας. Σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῶν εἰδικῶν, μόνον τὸ 1)5 τῶν ἀτυχημάτων ὀφείλονται σὲ τεχνικοὺς λόγους, ὅπως κακὴ κατάστασις τοῦ δρόμου, ἀνεπαρκὴς φωτισμὸς κλπ. Τὰ 80 ο)ο τῶν ἀτυχημάτων προκαλοῦνται ἀπὸ ἀπροσεξία ὁδηγῶν καὶ διαβατῶν,

ὑπερβολικὴ ταχύτητα, ἐσφαλμένη πορεία κλπ.

Ἀλλὰ καὶ στὸ 100 ο)ο τῶν περιπτώσεων, δὲν ὑπάρχει, βέβαια, πρόθεσις φόνου. Καὶ τί θὰ ἔλεγε ἡ Ἀκαδημία τῆς Βεστφαλίας γιὰ τοὺς ἐκ προθέσεως φόνους, ὅπως εἶναι αἱ ἐκτελέσεις ;

ΤΑ ΑΡΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Στὴ στήλη τῶν «Σημειωμάτων ἑνὸς Ἀθηναίου» τῆς «Καθημερινῆς» ἐδημοσιεύθη προσφάτως, αὐτὸ τὸ σημείωμα :

«Δέν ξεύρω διατί πολλά κρεοπωλεῖα τῶν Ἀθηνῶν φέρουν τήν ἐπιγραφήν : «Καλή Καρδιά». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι συνήθως οἱ χασάπηδες εἶναι καλόκαρδοι ἄνθρωποι, ἀλλά καλόκαρδοι διά τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Κρεοπωλεῖον «Ἡ Καλή Καρδιά» μάλιστα· ἀλλά νά ἰδοῦμε τί λένε καί τά ἀρνάκια... Πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος...».

Τὰ ἀρνάκια λόγῳ τῆς τεσσαρακοστῆς ἀπήλαυσαν... ἀναστολῆς ἐκτελέσεως, βάσει τῆς ἀστυνομικῆς διατάξεως ποὺ ἀπαγορεύει τὴ σφαγὴ «ἀμνῶν καὶ ἐριφίων καὶ τὴν ἐκ τοῦ κρέατος αὐτῶν παρασκευὴν φαγητῶν». Ἦλθε, ὅμως, τὸ Πάσχα καὶ τὰ ἀρνάκια γνώρισαν τί ἐστὶ «Καλὴ καρδιὰ» τῶν ἀνθρώπων...

ΙΕΡΟΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΛΗΣ

Εἰς τὸ Νόϋς τῆς Δ. Γερμανίας, κοντὰ σ᾽ ἕνα ἀρχαῖο ρωμαϊκὸ στρατῶνα, βρέθηκε τὸν Ἰανουάριο ἐφέτος ἕνα Βαπτιστήριον τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος. Εἶναι τὸ δεύτερο ὅμοιο στὸν κόσμο εὕρημα, ὕστερα ἀπὸ τὸ Βαπτιστήριο τῆς Ὄστιας (Ρώμη). Πρόκειται γιὰ Βαπτιστήριον αἵματος (Ταυροβόλιον). Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, οἱ ὀπαδοὶ τῆς Κυβέλης ἔπρεπε νὰ βαπτισθοῦν μὲ αἷμα. Ὁ νεόφυτος κατέβαινε σὲ ἕνα εἶδος ὑπογείου, τοῦ ὁποίου, ἡ ὀροφὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ ξῦλα μὲ τρύπες. Οἱ ἱερεῖς ἐθυσίαζαν, ὑπὸ τοὺς ἤχους αὐλῶν, ἕναν ταῦρο, τοῦ ὁποίου τὸ αἷμα ἔσταζε πάνω στὸν νεόφυτο. Αὐτὸ τὸ βάπτισμα τὸν ἐξάγνιζε ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά του καὶ τὸν ἕνωνε μὲ τὸ θεῖον.

Τὸ Βαπτιστήριον τοῦ Νόϋς εἶναι 2 μ. μήκους ἐπὶ 2 μ. πλάτους. Ἡ ὀροφὴ ἦταν ἀρκετὰ στέρεη, ὥστε νὰ βαστάζῃ τὸ θῦμα καὶ τὸν θυσιαστή Στὸ Βαπτιστήριο κατέβαιναν μὲ σκάλες ἀπὸ δύο ἀντίθετες πλευρές. Βρέθηκαν ἀκόμη ἕνα ὀρειχάλκινο κύμβαλο καὶ ἕνα γκόγκ.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γρηγ. Χατζηβασιλείου, σὲ ἕνα ἄρθρο του πάνω στὸ βιβλίο «Προσευχὴ» τοῦ Ἀλέξη Καρρέλ (τοῦ συγγραφέως τοῦ πασίγνωστου ἔργου «Ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ ἄγνωστος») διατυπώνει τὴν γνώμη ὅτι ὅσο ὑπάρχουν ἄνθρωποι θὰ προσεύχωνται.

«Τό συναίσθημα τοῦ κινδύνου καί τοῦ φόβου γράφει—ὁδηγεῖ ἀναμφισβήτητα τό ἄτομον, ὡς ἐξ ἐνστίκτου, πλησίον δυνάμεως ὑπεργείου, καί αὐτή εἶναι μόνον ἡ θρησκεία μέ τήν ἀκατάλυτον δύναμιν της, καί γενικῶς τό θεῖον. Καί σήμερον ἀκόμη, ὅταν ἡ Ἐπιστήμη δέν δύναται νά βοηθήση τόν ἄνθρωπο—καί συμβαίνει τοῦτο, δυστυχῶς, τόσον συχνά!..—μία ἐλπίς ἀπομένει ἀναλάμπουσα ὡς ἀκτίς ἐν μέσῳ τοῦ σκότους : ἡ θρησκεία, ἡ παράκλησις πρός τό ὑπέρτατον θεῖον, ἀπό τό ὁποῖον ἀναμένομεν τήν σωτηρίαν!... Τό γε-

γονός δέ ὅτι ἡ πρωτόγονος ἰατρική ἦτο κτῆμα τῶν ἱερέων δέν εἶνε τυχαῖον».

Γιὰ νὰ στηρίξῃ περισσότερο τὴν γνώμη ὅτι κάθε ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη τῆς ἀνατάσεως πρὸς τὸ Θεῖον, παραθέτει μιὰ προσευχὴ ποὺ ἐγράφη αἰῶνες ὁλόκληρους προτοῦ γεννηθῇ ὁ Σωτὴρ τῶν Χριστιανῶν:

«Ὦ Γῆς ὄχημα καπὶ Γῆς ἔχων ἕδραν, ὅστις ποτ' εἶ σύ δυστόπαστος εἰδέναι, Ζεύς, εἴτ' ἀνάγκη φύσεως, εἴτε νοῦς βροτῶν, προσηυξάμην σε». Δηλαδή: «Ὦ σύ πού ἄγεις τήν Γῆν καί ἐπ' αὐτῆς ἔχεις τήν ἕδραν σου, ὁποιοσδήποτε καί ἄν εἶσαι, δύσκολον νά σέ φαντασθῇ κανείς, ὦ Ζεῦ εἴτε εἶσαι τῆς Φύσεως ἀνάγκη, εἴτε τῶν θνητῶν ὁ νοῦς, εἰς σέ προσηυχήθην!...»

Ὁ Ἐπίσκοπος Λεντμπῆτερ στὸ βιβλίο του «Ἡ ἄλλη ὄχθη τοῦ θανάτου», γράφει γιὰ τὴν ἀξία τῆς προσευχῆς, ὅτι ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὸν ἀποκρυφισμό. Τί εἶναι μιὰ προσευχή; Μιὰ σοβαρὴ καὶ στοργικὴ σκέψις, ἰδίως γιὰ τοὺς προσφιλεῖς μας νεκρούς. «Ἐμεῖς—γράφει—ποὺ μελετοῦμε τὴ Θεοσοφία, γνωρίζομε ὅτι ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ πεδίου αἱ σκέψεις καὶ αἱ εὐχαὶ εἶναι οὐσιαστικὰ καὶ ἀντικειμενικὰ πράγματα—μπαταρίες πνευματικῆς δυνάμεως, ποὺ θὰ ἐκκενωθοῦν μόνον ὅταν συναντήσουν τὰ πρόσωπα πρὸς τὰ ὁποῖα κατευθύνονται. Γιατὶ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ στὴν ἐνέργειά τους, ὅταν τὸ πρόσωπο δὲν διαθέτει πλέον φυσικὸ σῶμα;»

«ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ»

Στὴν «Ἑστία» ἐδημοσιεύθη ἡ ἀκόλουθος εἴδησις:

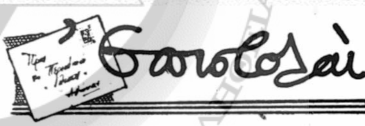
Εἰς Μίτσιγκαν, ὁ καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Χάϋμερ ἐνήγαγε τήν κ. Λῆ, σύζυγον ἱερέως, ζητῶν ἀποζημίωσιν σχεδόν πέντε δισεκατομμυρίων παλ. δραχμῶν.

Ἡ κ. Λῆ, ἐρασιτέχνις «μέντιουμ», ἐνήργησε πρό ἔτους, κατά παράκλησιν τοῦ κ. Χάϋμερ, «ψυχικήν πτῆσιν» πρός συνάντησιν τοῦ ἀποθανόντος τῷ 1881 διασήμου συγγραφέως Θωμᾶ Καρλάϋλ, διά νά τοῦ ζητήσῃ συμβουλάς, πῶς ὁ καθηγητής θά ἐτοποθέτει ἐπικερδῶς τά χρήματά του.

Ὁ ἀτυχής καθηγητής διεχειρίσθη τά χρήματά του κατά τάς ὑπερκοσμίους συμβουλάς τοῦ πνεύματος τοῦ διασήμου ἱστορικοῦ καί αἰσθητικοῦ Καρλάϋλ καί τά ἔχασε μέχρι καί τῆς τελευταίας δεκάρας.

Ὁ καθηγητής, θὰ ἐδιδάχθη, ἀσφαλῶς, ὅτι τὰ πνεύματα ἔχουν κάποιον ἄλλον προορισμό, παρὰ νὰ ἀναμιγνύωνται σὲ ἐπιχειρήσεις τοῦ χρηματιστηρίου... Καὶ ὅπως ἔχει πῆ ὁ Καρλάϋλ, «ἡ πεῖρα παίρνει πολὺ μεγάλο μισθὸ γιὰ τὴν διδασκαλία, ἀλλὰ διδάσκει καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον»...

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ὁ «Ἰλισὸς» ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπικοινωνῇ μὲ τοὺς συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας του, γι' αὐτὸ καθιερώνει αὐτὴν τὴν στήλη τῆς ἐπιστολογραφίας.

Πρῶτα—πρῶτα θέλομε, ἔχομε ἀνάγκη, νὰ μάθωμε πῶς κρίνουν αὐτὴν τὴν προσπάθειά μας. Ἡ γνώμη κάθε ἀναγνώστου, ἡ κριτική του, αἱ ὑποδείξεις του, θὰ εἶναι πολύτιμη βοήθεια γιὰ τὰ ἑπόμενα τεύχη.

Ὕστερα, ζητοῦμε ἀπὸ τὸν καθένα νὰ μὴ διστάσῃ ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις γιὰ ἀπορίες του, εἴτε ἀπὸ τὴν ὕλη τοῦ περιοδικοῦ, εἴτε ἀπὸ ὁποιοδήποτε γενικὸ ζήτημα.

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΝ. Π. Ε.

ΠΑΤΗΣΙΩΝ 204 — ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 872 - 454 — ΑΘΗΝΑΙ (8)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Jinarajadasa: Η ΑΠΟΚΡΥΦΟΣ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ Δραχ. 35

Dr. Annie Besant: ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ Δραχ 25

Dr. Annie Besant: ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΥΗΣΙΝ Δραχ. 10

Dr. Annie Besant: ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ. Μετάφρασις Τιμ. Τ. Βρατσάνου Δραχ. 15

J. Van der Leeuw: ΟΙ ΘΕΟΙ ΕΝ ΕΞΟΡΙΑ Δραχ. 5

Ed. Arnold: ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ. Μετάφρασις Τ. Βρατσάνου Δραχ. 30

Τιμ. Τ. Βρατσάνου: ΤΟ ΘΕΟΣΟΦΙΚΟΝ ΕΜΒΛΗΜΑ Δραχ. 5

ΞΕΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Η ΜΠΑΓΚΑΒΑΝΤ ΓΚΙΤΑ, Μετάφραση σ' ἐλεύθερο στίχο, Τ. Βρατσάνου Δραχ. 30

'Αντων. 'Αδριανοπούλου: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ Δραχ. 30

'Αγλαΐας Ζάννου: ΠΟΙΗΜΑΤΑ » 15

Βιβλία Κ. Μελισσαροπούλου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΟΣΟΦΙΑ Δραχ. 50

«ΑΓΝΩΣΤῼ ΘΕῼ» » 5

Ο ΚΟΜΗΤΗΣ, Θέατρο ἰδεῶν » 10

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ — ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ » 10

Ο ΙΗΣΟΥΣ ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τοῦ μυστικισμοῦ » 20

ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΚΑΙ ΘΕΟΣΟΦΙΑ » 20

Τὰ ταχυδρομικὰ εἰς βάρος τοῦ ἀγοραστοῦ.

'Ο πλήρης Τιμοκατάλογος στέλλεται δωρεὰν εἰς πάντα αἰτοῦντα.